rievi pēksni cēlusi mazo blokādi

e (E) — Trešdienas vakarā iestādes pēkšņi atcēla t. s. mazo blokādi, kas pastāvēj opš pāris nedēļām. Agrāko nago automobiļu vietā, kas joslu robežu pie Helmšte- vu sargposteņi tagad stu- iž 60. Ceturtdien robežu a arī 60 amerikāņu smago lonna ar pārtikas līdzek- upācijas karaspēkam Ber- ravāni apsargā MP, bet pa- — virsnieki un karavīri — ez apbruņojuma. Interesan- rievi amerikāņu automobi- ntrolēja „1 minūtes laikā", šodien nekas neliecināja, ka tcels ierobežojumus starp ar Berlīni. Līdz šim pēc atbildes arī sabiedroto pro- s iesniegts otrdien. Pārbē- bežpārejas joprojām vēl Krievi jau agrāk paskai- a pēc vienošanās Parīzē ar- mei ar Berlīni jānotiek vie- Helmštetes magistrāli, jo a lēmuma īstenībā nav. Berlīnes blokāde bija pa- nats arī trešdienas brīdī ma sēdē. Kāds deputāts jautāja, ko tā domā darīt, iestu krievus respektēt Pa- enošanos. Atbildēja valsts s Meknils, paskaidrodams, liktu iespējams nokārtot ar a krievi tomēr satiksmi ie- arī uz priekšu, tad ar- iem būs pietiekami līdzekļi evadītu atmaksu.

enti stundā

VARĒS PAŠREIZ. KRIZI

jošas depresijas" konjunk- bētu izmantot produkcijas šanai, atturoties no jau- pitāla ieguldījumiem rūp- un atlaižot no parastā dar- niekus.

ma noslēgumā prezidents zēja savas programmas esmit punktos, lūdzot kon- balstu to reālizēšanai prak- programmas svarīgāk ir minimālās darba algas na uz 75 centiem stundā atos, sociālās palīdzības pa- na bezdarba gadījumos un pensiju piešķiršana ja- zīvotāju grupām.

ZOS VĀRDOS

nizēt ASV ārlietu ministr- yākā laikā nolēmis ministru Reorganizācija skars Eiro- o austrumu un Āfrikas un s kontinenta departamen- rī Apvienoto Nāciju nodaļu.

tajina vēlēšanās par Bulgā- inistru prezidentu mirušā a vietā iecelts līdzšinējais tu partijas centrālkomitejas s Vulko Ševenkovs. Šo vēlēšanos vispirms paziņo- ļals Vorošilovs, kas Dimit- rēs pārstāvēja padomju val-

u ministrija Vašingtonā ja- si asu protestu Ķīnas ko- valdībai par vicekonsula ocietināšanu un piekaušanu ā. ASV uzmanīgi vērošot, kā ti uz šo protestu atbildēs.

augstais komisārs Mekkloj dienās apceļojis angļu un ņu joslas. Piektdien viņš ar saviem iespaidiem pār- reses konferencē Frankfurtē

ieciskās sarunas sabiedroto vu speciālistu starpā. Ber- gušās bez panākumiem. Tā- ru ārlietu ministru vietnie- izstrādā jauns plāns, kā at- unas.

repatriācija no Vācijas rie- slām uzskatāma par jo- preses pārstāvjiem paskai- Izraelas finanču ministrs nija beigām no amerikāņu ien Izraelā iebraukuši 50.000 l 7.000 gaidāmi jūlijā. Ir beigās ministrs piebilda, ka du iesnieguši prasības pret kas līdzinātos 500 milj. vi- ku.

DP 13. jūlijā atstājis Vā- r Gronas izceļošanas no- devies uz ASV, ziņo Stars ipes.

ums Vācijā pēdējās trīs die- niedzis šīsvasaras rekordu rtē, Štutgartē un Minchenē sākumā temperatūra bijusi grādi ēnā. Amerikāņu je- frankfurtē steigā urbj 5 jau- s, jo pilsētā trūkst ūdens.

karalis Dāvids Selenās salaulājies ar jaunāko ņu filmu zvaigzni Dženife- esu. Divi dienas pirms ce- eremonijas abus pirmorēiz kādas angļu jachtas kap- idusjūrā.

LATVIA
Latvian Newspaper
Published under EUCOM Civil Affairs Division Authorisation Number UNDP 196. Publisher and Editor: Valdemārs Lambergs, DP Camp Erlangen, Oberst Drausnick-Str. 1. Printer: Ulmer & Ungeheuer Ludwigsburg, Körnerstr. 16 Published twice weekly. Circulation: 14.000

LATVIJA

LATVIAN NEWSPAPER

Nr. 75 (299)
Trešdien, 1949. g. 20. jūlijā
Iznāk trešdienās un sestdienās. Izdevējs: Latviešu Centrālā Komiteja. Galvenais redaktors: V. Lambergs; galv. red. vietnieki: M. Culītis un A. Kļāvsons. Redaktori: A. Bolšteins, Fr. Igals, J. Jēkabsons, F. Krusa, B. Kļiseļis, H. Mindenbergs, A. Ozols, E. Raisters, L. Švarcs. Redakcijas adrese: Esslingen/N., Uhlandstr. 8 tel. 17339.

Ruta Fišere pareģo

visai svarīgus notikumus Padomju savienībā

Iekšeja cīņa komunistu partijā nav apslāpējama

Londona (R). — Pēdējās dienās britu radiofons vairākās valodās noraidīja bij. vācu komunistu līderes Rutas Fišeres paskaidrojumus par stāvokli Austrumeiropā. BBC pie tam aizrāda, ka R. Fišere uzskatāma, varbūt, par labāko Austrumeiropas apstākļu pazinēju, jo viņa ilgus gadus bijusi kominterna priekšsēža vietniece un joprojām uztur sakarus ar opozicionāriem komunistiem Austrumeiropā. Viņas spriedums tāpēc pelnot sevišķu ievērību. — Jāatzīmē, ka Ruta Fišere ir aizbēgušā „Amerikas komunista Nr. 1" G. Eislera māsa. Viņa atklāti nosodīja angļu tiesas lēmumu palaist viņas brāli brīvībā un apsmēja angļu tiesneša nostāju par „neticami aplamu un naivu."

R. Fišere pārliecināta, ka Pad. savienībā drīzumā gaidāmi ļoti svarīgi notikumi. Viņa saka: „Tie, kas prot atšifrēt lielinieku valodu, jau agrāk konstatēja, ka Belgrades publicētā sarakstīšanās starp krievu komunistu partijas politbiroju un jugoslavu komunistiem ir pārbagāta interesantām detaļām. Sevišķi nozīmīgs ir apstāklis, ka Maskavas konflikts ar Tito sācies jau 1940. gadā. Lielinieku partijas centrālkomiteja vēlāk kādā rakstā atzīmēja, ka Tito 1945. g. 27. maijā izteicies pret Pad. savienības „lielo šovinismu un varas kāri". Bet atbildot uz šo pārmetumu, Tito bija gājis vēl tālāk: viņš pateica, ka jau 1937. gadā viņam bijušas „grūtības ar lielinieku partiju".

Bet par spīti visam tam, kominforma dibināšanas sapulcē 1947. g. septembrī Varšavā nolēma, ka Belgradei jātop par jaunās pasaules organizācijas rezidenci un ka Tito būs tās pirmais organizātors. Bet kā gan tas varēja notikt, kad jau tik daudzus gadus agrāk Tito sava dumpīgā rakstura dēļ bija kļuvis Maskavai aizdomīgs un tāpēc atradās NKVD uzraudzībā? Kā gan kominforms toreiz varēja pieņemt Jugoslavijai tik labvēlīgu lēmumu?

Vairs nav nekāds noslēpums, ka kominterna pirmos gados komunisti Eiropā sīvi cīnījās, lai panāktu kominterna sēdekļa pārcelšanu no Maskavas — tālāk prom GPU tvēriena. Lēmums izraudzīt Belgradi par kominforma sēdekli pieņemts, protams, ar Maskavas politbiroja ziņu. Bet tam bija interesantas aizkulises. Maršala Tito slepenie draugi un domu biedri krievu lielinieku partijā gribēja stiprināt savu „uklonu" (novirzi) kominformā. Viņi cerēja ar Tito palīdzību sagādāt grūtības Ždanova un Maļenkova piekritējiem. Un šis bija īstais cēlonis, kāpēc Tito un viņa draugus tik ātri un tik brutāli izstūma no kominforma un uzreiz sāka dēvēt par trockistiem un angļu-amerikāņu imperiālisma aģentiem.

Kremļa varasvīri paši deva pierādījumus par Tito sakariem ar krievu komunistu partijas opoziciju. Kremlis atklāja faktu, ka Jugoslavijas tagadējais propagandas ministrs Djilass, uzturēdamies pēdējo reizi Pad. savienībā, bija paslepeni aizbraucis uz Ļeņingradu. Par to teikts kādā lielinieku partijas centrālkomitejas 1948. g. 4. maija rakstā: „Biedrs Djilass, uzturēdamies Maskavā, bija aizbraucis „uz pāris dienām" uz Ļeņingradu, kur sastapās un apspriedās ar Ļeņingradas partijas organizācijas opozicionāriem elementiem. Kas viņam tur bija īsteni jāmeklē? Kādi dati viņam tur bija jāsavāc? Mēs nedomājam, ka viņam tur bija darīšanas anglo-amerikāņu spiegošanas atvaires dienestā, bet ka viņš rīkojās Jugoslavijas augstākās instances uzdevumā."

Informēti ļaudis ārpus PSRS labi zina atbildi uz šiem retoriskiem jautājumiem. Djilass bija braucis uz Ļeņingradu, tāpēc ka turienes partijas organizācija bija pārsātināta ar režima slepeniem ienaidniekiem un tāpēc ka Djilass gribēja nodibināt ar viņiem sakarus. Pēc visa tā var saprast, kapēc Bel-

(Turpinājums 8. lpp.).

NODIBINĀTS MELNAIS KOMINFORMS

Vīne (E). — Šinīs dienās Vīnē nodibināts kristīgo partiju informācijas birojs, kas vadīs propagandu un cīņu pret komūnistiem. Šajā birojā ietilpst Vācijas, Austrijas un Itālijas kristīgo demokratu partijas. Biroja sēdekli vēlāk paredzēts pārcelt uz Šveici. Politiskajās aprindās jauno iestādi sauc par melno kominformu.

Čangkaišeks vadīs atkal cīņu pret komūnistiem

Londona (E). — BBC ziņo, ka šestdien kuomintanga ārkārtējā sēdē Kantonā nodibināta īpaša augstākā padome, kas uzņemsies cīņu vadību pret komūnistiem. Šīs padomes priekšgalā atkal nostājies ģeneralisims Čangkaišeks. Pēc preses pārstāvju informācijas, jaunnodibinātā padome uzskatāma par nacionālās Ķīnas kara kabinetu, un tajā ir 12 locekļu.

Blakus kara postam Ķīnu pēdējā laikā atkal piemeklējuši ārkārtīgi smagi plūdi, kas skāruši 6 provinces. Apmēram 5 milj. cilvēku palikuši bez pajumtes. Hunanas provincē, kas skaitās Ķīnas labības klēts, gandrīz pilnīgi iznīcināta visa raža. Informētas aprindas Vašingtonā izsakās, ka ASV valdība 26. jūlijā paredzējusi publicēt Balto grāmatu par Ķīnu. Tajā būs ietilpināti ģenerāļa Maršala un Vedemeijera ziņojumi, no kuriem izriet, ka 90 proc. amerikāņu sniegtās palīdzības nonākusi komūnistu rokās.

Ķīnas komūnistu militārā komisija sestdien izsludinājusi Šanghajā visu preses un privāttelegrammu, kā arī radio ziņu un telefonu sarunu cenzūru, lai „sargātu atbrīvoto Ķīnu no imperiālistiem un reakcionāriem." Ķīnas komūnistu iestādes tāpat nolēmušas slēgt amerikāņu un britu informācijas biroju, kas darbojas Šanghajā.

Lūdz atļauju iesoļot Albānijā

Londona (R). — Atenu radiofons sestdien noraidīja kādu ziņojumu, kurā rietumu valstis uzaicinātas atļaut grieķu armijai iesoļot Albānijā. Albānija tagad esot kļuvusi par grieķu dumpinieku vienīgo bāzi uzbrukumam Grieķijai, jo Jugoslavija jau pilnīgi pārtraukusi dumpinieku atbalstīšanu. Albānija tātad pārvērtusies „briesmu perēklī visiem Balkāniem."

150 milj. dolaru komūnisma apkarošanai

Vašingtona (E). — Sav. valstu ārlietu ministrija pašreiz izstrādā plānu kā apkarot komūnisma draudus Tālajos austrumos. Maotsetunga uzvara Ķīnā un komūnistu organizētie nemieri Malajā, Burmā un Indoķīnā radījuši zināmu nemieru Sav. valstīs. Informētas aprindas Vašingtonā izsakās, ka ārlietu ministrija proponēs radīt īpašu palīdzības fondu, lai atbalstītu pretkomūnistiskos spēkus. Šai fondā paredzēts asignēt 150 milj. dolaru. Attiecīgo pieprasījumu prezidents Trūmens kongresam iesniegšot jau tuvākā nākotnē. Čangkaišeku ar šīm summām neatbalstīs, jo Vašingtona pārliecināta, ka viņa politika Ķīnā bankrotējusi.

Svētdien no Lielbritānijas Honkongā ieradies jauns karaspēka kontingents, kurā ietilpst 4000 vīru. Pašreiz britu Honkongas garnizons pārsniedz 13.000 vīru.

Baltajā namā spriež par atombumbas noslēpumu izdošanu Lielbritānijai

Vašingtona (D). — **Pag. nedēļā prezidenta Trūmena privātajās telpās Baltajā namā notika Sav. valstu politiķu un militāristu slepena apspriede, kas ilga gandrīz 3 stundas.**

Tanī piedalījās viceprezidents Bārklejs, ārlietu ministrs Ečesons, aizsardzības ministrs Džonsons, ģen. Eizenhauers, atomenerģijas komisijas vadītājs Lilientāls, tautas pārstāvju nama priekšsēdis Reinbarns un senātors Konnelijs. Pēc apspriedēm preses pārstāvjiem netika sniegti nekādi paskaidrojumi. Senātors Konnelijs vienīgi piebildis, ka prezidents Trūmens izšķirsies pats, vai par šo konferenci informēs laikrakstus vai nē.

New York Herald Tribune domā, ka slepenajā sanāksmē apspriests, vai nevajadzētu informēt arī Kanādu un Lielbritāniju par Sav. valstu sasniegumiem atompētniecībā. Līdz šim abas valstis zināja vienīgi teorētiskos noslēpumus. Bet ja ASV vēlas, lai arī angļi varētu gatavot atombumbas, tad nepieciešami atklāt darba praktisko norisi.

Lielbritānijas valdība jau atkārtoti lūgusi paziņot tai atombumbas techniskos noslēpumus. New York Times norāda, ka par šo jautājumu nevar izšķirties bez kongresa lēmuma, kas jau 1946. gadā nolēma, ka vienīgi ASV glabā šī iedarbīgā ieroča pagatavošanas noslēpumu.

Informācija no Londonas liecina, ka Lielbritānija tomēr noteikti izšķirusies gatavot savā zemē atombumbas. Iespaidīgas aprindas Vašingtonā norāda, ka Atlantijas pakts un Rietumeiropas ūnija būtu lielā mēra stiprināta, ja iedarbīgo ieroci ražotu arī britu salās. Nav izslēgts, ka angļi izmantos nelielu spiedienu. ASV urānu līdz šiem ieguva Beļģijas Kongo. Lai gan raktuves atrodas beļģu kolonijas territorijā, pats urāns tomēr pieder Lielbritānijai. Jāpiezīmē vēl, ka amerikāņu-beļģu līgums par svarīgās rūdas izmantošanu izbeidzas jau tuvākā nākotnē.

UP ziņo, ka pirmdien Vašingtonā notika arī atompētniecības komisijas sēde Lilientāla vadībā, kur it kā spriests par šo pašu jautājumu.

UZ ATOMBUMBU VIEN NEVAR PAĻAUTIES

Ņujorka (D). — ASV admirālis Blendijs, kas piedalījās Bikini eksperimentā, pirmdienas vakarā kādā sanāksmē Ņujorkā izteicās, ka atombumba ir gan ārkārtīgs ierocis, bet ar to vien karu nav iespējams uzvarēt. Ir arī pārspīlēts, ja saka, ka pret atombumbu nav aizsardzības. Pēc Blendija domām, šis nāvīgais ierocis pasaules civilizāciju tomēr neiznīcinās. Runas beigās admirālis norādīja, ka uz atombumbu vien nedrīkst balstīties. Ja bez Sav. valstīm arī vēl kādai citai zemei būtu atombumba un labi sagatavota armija, tā viegli varētu amerikāņus sakaut. Tāpēc ASV pievērš lielu uzmanību visām trim ieroču šķirām.

Feldmarsals Montgomerijs saka:

Komūnisms ir mūsu ienaidnieks!

Londona (R).—Rietumūnijas valstu bruņoto spēku virspavēlnieks feldmaršals Montgomerijs, uzturēdamies pag. piektdien Prāgā, teica svarīgus vārdus kādā sanāksmē. „Rietumūnijas valstis ar saviem apvienotiem spēkiem spēj sadragāt jebkuru agresoru," viņš uzsvēra. „Šo valstu apvienotās darba spēka rezerves, produkcija un jēlvielu krājumi ir daudz lielāki nekā jebkuram agresoram vai agresoru grupai." Montgomerijs no jauna apstiprināja, ka „angļu bruņotie spēki karos Eiropas kontinentā, ja notiks agresijas mēģinājums no austrumu puses." Bet arī ASV pārstāvji esot paziņojuši, ka uzbrukuma gadījumā Amerika tūdaļ uzstāsies pret agresoru. Tālāk viņš turpināja:

„Bet ikvienai rietumūnijas valstij jābūt gatavai upurēt arī daļu no savas suverēnitātes, lai nodrošinātu agresora atvairīšanai tik nepieciešamo savstarpējo sadarbību. Mēs kopā visi vai nu peldēsim vai nogrimsim. Rietumūnija nebūs patiesi iespaidīgs militārs spēks, ja mēs nekļūsim internacionālāki, nekā esam pašlaik.

Kā kristīgs karavīrs es paziņoju: komūnisms ir mūsu ienaidnieks. Komūnisms ir pretkristīga reliģija. Pēc manas pārliecības, rietumu zemes jau atrodas kara stāvoklī ar komūnismu. Bieži gan to sauc par nervu karu. Bet ja tas novedīs pie īstā (shooting) kara, tad tā būs katastrofa visai pasaulei. Vienīgais ceļš, kā novērst īstā kara katastrofu, ir panākt rietumu pārspēku un vienotību.

Bet kādas ir rietumu pasaules augstākās vērtības, par kurām mums vajadzības gadījumā būs jācīnās? Tās ir: kristīgā ticība, indivīda personība — pēc pretējā uzskata atsevišķais indivīds ir tikai figūra valsts kalpībā, — tālāk: brīvība un taisnība un beidzot patiesa vēlēšanās pēc miera. Ievērojiet, ka es lieku mieru pašā pēdējā vietā, jo vispirms mums jānodrošina brīvība un taisnība un tikai pēc tam varēsim iegūt mieru."

*

Visa angļu prese apsveic Montgomerija vārdus. Vienīgais izņēmums ir komūnistiskais Daily Worker, kas apsūdz feldmaršalu kūdīšanā uz karu. Laikraksts pārmet angļu valdībai, ka tā atļāvusi Montgomerijam „neierobežoti agitēt par karu."

Cīņa pāvesta un Maskavas starpā iegājusi pēdējā posmā

ČECHU GARĪDZNIEKI PUBLICĒJUŠI LOJĀLITĀTES APLIECINĀJUMU PRĀGAS ARCHIBĪSKAPAM

Vatikāns (D). — **Cīņa pāvesta un Maskavas starpā iegājusi pēdējā posmā, raidījumā Ungārijai svētdien paziņoja Vatikāns. Kristus vietnieks zemes virsū vairs nevar pieļaut, ka katoļu baznīca pakļauta komūnisma diktātam. Notikumi Ungārijā bija viens no pamudinājumiem, kas lika pāvestam izšķirties un publicēt savu dekrētu par komūnistu ekskomūnikāciju.**

Raidījumā tālāk teikts, ka kominforms vēlas pakļaut savam jūgam visu Rietumeiropu. Cīņas smagumpunkts tagad pārsviedies uz Čehoslovakiju, kur ateisti vēlas dibināt valsts baznīcu. Vatikāna raidītājs norāda, ka pāvesta dekrēts liks staigāt Golgatas ceļu daudziem katoļiem, bet tas baznīcu stiprinās un nevis vājinās, jo neviena diktatūra, lai cik stipra tā arī liktos, nevar pastāvēt ilgi. Visas pag. nedēļas beigās Vatikāna raidītājā gandrīz nepārtraukti nolasīja pāvesta dekrētu dažādās pasaules valodās. Kāds katoļu baznīcas augsts garīdznieks pie Svētā krēsla akreditētajiem žurnālistiem paskaidroja, ka Pad. savienības un satelītu valstu radio stacijas pūlējušās apklusināt Vatikāna raidītāju. Romai, pēc garīdznieka vārdiem, tomēr esot pietiekami daudz līdzekļu, lai visi ticīgie dabūtu zināt pāvesta lēmumu.

Lai gan komūnisti ar dažādiem ironiskiem apgalvojumiem pūlas mazināt ekskomūnikācijas aktu, tas tomēr jūtami skāris viņus visvieglāk ievainojamā vietā. Francijas un Itālijas komūnisti pūlējušies nostādīt Svētās kongregācijas lēmumu kā politisku aktu, ko katēgoriski noraida pāvesta oficiozs Osservatore Romano, piebilstot, ka pāvesta lēmums attiecas vienīgi uz reliģiskām lietām. Itaļu komūnistu vadonis Palmiro Toļati mierina savas partijas biedrus, ka Vatikāns viņus vēlas nobiedēt ar „vecu viduslaiku spoku". Franču komūnisti domā, ka ekskomūnikācija radīšot plašu pretklerikāļu kustību, lai gan jau tagad var vērot, ka daudzi franči kļuvuši šaubīgi un vēlas atstāt komūnistu rindas. No baznīcas izslēgtais ungāru mācītājs Balogs kādā Budapeštas laikrakstā apgalvo, ka ungāru katoļi dziļi nožēlo pāvesta lēmumu. Vatikāns neesot pareizi informēts par baznīcas stāvokli Ungārijā. Komūnistu kontrolētās pasaules arodbiedrību apvienības ģenerālsekretārs Sejāns iz-

(Turpinājums 8. lpp.).

Zviedriem jāiznīcina 5. kolonna

Stokholma (R). — Zviedrijas armijas virspavēlnieks ģen. Jungs svētdien kādā runā aicināja zviedru iedzīvotājus būt gataviem nosargāt savu brīvību. Viņš teica: „Zviedrijā pastāv maza, bet bīstama ļaužu grupa, kas zvērējusi uzticību kādai svešai varai. Kara gadījumā šīs grupas locekļi būs lielas briesmas Zviedrijai. Tāpēc jau laikus jāsper soļi pret piekto kolonnu, lai kara gadījumā tā nespētu mums nodarīt ļaunu."

*

Korespondenti ziņo, ka Norvēģijā un Dānijā vispārēju nemieru rada pārāk lēnais temps, kādā amerikāņu senāts debatē par Atlantijas pakta ratificēšanu. Bet vēl lielāku vilšanos un nedrošības sajūtu abās valstīs sagādā neziņa par to, vai amerikāņu kongress vispār pieņems likumu par amerikāņu ieroču piegādi Eiropai. Abas valstis tagad nonākušas militāri bīstamā stāvoklī, jo tās tikai nupat bija sākušas bruņoties un dibināja visu savu apbruņošanas programmu uz amerikāņu ieroču piegādi. Dānijas ārlietu ministrs Rasmusens izteicās New York Times korespondentam, ka Dānija esot daudz vairāk ieinteresēta amerikāņu ieroču piegādē nekā Atlantijas paktā.

Norvēģijā nepacietība par lēno apbruņošanās gaitu ir vēl lielāka nekā Dānijā, jo Norvēģijas stāvoklis no stratēģiskā viedokļa ir bīstamāks nekā Dānijas.

Sniegdams pārskatu par komūnisma stāvokli Skandinavijā, New York Times līdzstrādnieks Salcbergers konstatē, ka boļševiki tur cenšoties panākt stingrāku disciplīnu un efektīvāku partijas organizāciju, kaut vai arī uz partijas locekļu un līdzskrējēju skaita rēķina. S. apgalvo, ka Krievija mēģinājusi organizēt komūnistus izspiegošanas darbam Ziemeļsomijā, Zviedrijā un tāpat arī Norvēģijā. Atzīstami tīra no komūnistiem esot Zviedrijas armija, bet Stokholmas policijas šefs (laikam domāts pilsētas padomnieks Sēts Persons), kā arī daži civilas aizsardzības vadītāji esot partijas biedri. Norvēģijā komūnisti vistiprāki esot Norsk Hydros fabrikā, kur ražo tā saukto smago ūdeni.

Sonedēļ balsos par Atlantijas paktu

Ņujorka (R). — Abu partiju līderi amerikāņu senātā vienojušies, ka debates par Atlantijas pakta ratificēšanu izbeidzamas ceturtdien plkst. 16, pēc kam tūliņ uzsākama nobalsošana.

Pēdējās dienās opozicija pret paktu senātā pieauga, it sevišķi pēc iespaidīgā senātora R. Tafta uzstāšanās. Viņš paziņoja, ka balsošot pret pakta ratificēšanu, un proti — aiz trim iemesliem: 1) pakts uzliekot Sav. valstīm saistību apbruņot Eiropu uz amerikāņu rēķina, 2) šāda saistība drīzāk izraisīšot trešo pasaules karu nekā saglabāšot mieru, un 3) pakts runājot pretim saistībām, kādas ASV uzņēmušās UN chartā.

Valdības aprindas tomēr pārliecinātas, ka senāts ratificēs paktu ar ļoti lielu balsu vairākumu un ka no 96 senātoriem, varbūt, tikai 12—15 izteiksies pret to.

LATVIJA

Nr. 75 (299) 1949. g. 20. jūlijā.

Ar autora parakstu vai iniciāļiem parakstītajos rakstos izteiktās domas nav katrā ziņā redakcijas domas.

KĀPĒC DZĪVOJAM?

„Kāpēc esi dzimis, ja nevēlies atgriezties Latvijā?" — tā nesen kāds DP komisijas selektors vaicāja latvietim, kas gaidīja savu kārtu izceļošanai uz Amerikas Sav. valstīm.

Tas īstenībā ir jautājums pēc mūsu dzīves jēgas, un kaut gan jautāts tikai vienam latvietim, tas tomēr ir jautājums visiem trimdiniekiem. Tādēļ viena latvieša vietā gribam runāt visi un vēlamies, kaut mūsu vārdus dzirdētu visi Amerikas un Eiropas pilsoņi. Atbildot uz jautājumu, kādēļ dzīvojam, būs reizē atbildēts, kādēļ mums jāturpina trimdas ceļi.

Ir vispār grūti vārdos precizēt cilvēka dzīves jēgu, bet jo vairāk tādos brīžos, kad visa gaisma izdzisusi, visi tilti sabrukuši, visi balsti salūzuši. Tad dažkārt liekas, ka dzīve ir bezjēdzīga un būtu labāk, ja mēs nemaz nebūtu dzimuši. To bagātīgi esam piedzīvojuši savā pagātnē.

Tas sākās ar 1940. gadu. Komūnistu pārspēks sagrāva Latvijas valsts patstāvību, ko bija atzinusi visa kultūrālā pasaule. Kā mainās sīnas uz skatuves, tā savas agrākās dzīves vietā ieraudzījām tikai nozēlojamas drupas: neticami īsā laikā komūnistu naglotie zābaki mūsu zemē bija saminuši un iznīcinājuši visu, kas cilvēkam svēts un dārgs, kas rūpēs un sūrā darbā celts un krāts. No briviem cilvēkiem mūs degradēja lopu stāvoklī, un mūsu daļa kļuva vienīgi pazemojums, jūgs un nokaušana. Ja toreiz mums vaicātu, kādēļ dzīvojam, mēs nezinātu atbildēt.

No tiem laikiem tagad mūs šķir drausmīgi notikumi un gadi, bet dzīve nav kļuvusi gaišāka. Pārlaista vācu okupācija. Komūnisti pa otram lāgam kļuvuši Latvijas un visu Baltijas valstu uzurpātori. Tie savās ķetnās žņaudz Eiropas lielāko daļu. Tā agonijā dreb un raustās. Latvijas valsts prezidents, ministri, virsnieki, instruktori, policisti, aizsargi, zemnieki un tūkstošiem krietnāko pilsoņu visdrausmīgākā kārtā aizvākti un noslepkavoti. Vēl lielāks ir Krievijas vergu nometnēs nomocīto skaits un tagad — par to mums ir drošas ziņas — atkal un atkal ripo vilcieni uz Sibiriju pretim nāvei un iznīcībai ar lopu vagonos iesprostotiem vīriem un sievām, bērniem un sirmgalvjiem. Latviešu tauta ir aplaupīta. Tai nepieder vairs nekas. Šai senāk labi pārtikušai darba un arāju ciltij tagad nav pat maizes rieciena. Tik kapi ir vairojušies: tie nepārredzami sarindojušies mežos, taigās un tundrās. Ar nāves zīmi apzīmogotie ļaudis Latvijas ārēs mēmā izmisumā velk dzīvi un gaida savu kārtu. Tā nāks, vienam drīzāk, otram vēlāk, un šādā vai tādā veidā — visiem, ja drīz nenāks palīdzība.

Bet mēs, trimdinieki, gan izdzīti no dzimtenes un visu pazaudējuši vēl dzīvojam! Mūsu dzīve ir satriekta druskās kā māla trauks. Bet tomēr — mēs dzīvojam! Un vēl vairāk, tieši tagad mēs arī zinām un varam pateikt sev un citiem, kādēļ dzīvojam. Kādēļ?

Tādēļ, lai runātu, lai liecinātu, lai brīdinātu.

Pieredzētais un pārdzīvotais mūs ir augstu pacēlis pāri ikdienai. Mēs saprotam, ir iesākusies izšķirēja cīņa starp dzīvību un nāvi, brīvību un verdzību, patiesību un meliem. Šī cīņa ir jau prasījusi miljoniem dzīvību, un mūs vairs nemulsina doma, ka tā varbūt prasīs arī mūsējās. Bet mēs tās neatdosim klusēdami, Kā zvans, kam ar veru izrauj mēli, dobji iedunas un vēl skaņu viļņus pāri klajumiem un mežu galotnēm, tā pāri kontinentiem un okeaniem mēs kliegsim un sauksim: glābjaties no komūnistiem! Cīnaties pret tiem, kamēr vēl nav par vēlu!

Ja zivis ūdenī ar kustību, un putni gaisā un zvēri mežā ar skaņām brīdina savas sugas piederīgos par briesmu tuvošanos, vai cilvēki lai tad klusētu, kad vislielākās briesmas, komūnisms, draud pasaulei? Cilvēkam nav vienīgi rūpju par sevi, bet arī par līdzcilvēkiem. Visu civilizēto valstu sodu kodekos paredzēti spaidi par noziedzīgu bezdarbību. Citādi tas nevar būt, jo esam cilvēki. Nedrīkst vienaldzīgi paiet garām namam, ko apņēmušas liesmas, bet nama īemītnieki to nav pamanījuši. Jābrīdina: deg, jūs sadegsiet, glābjaties! Dažkārt uz traka suņa medībām palīgā aicina kaimiņus no plašas apkārtnes. Un tie arī iet, jo neviens nezina, kad plēsoņa ieskries paša sētā. Tas nebūtu cilvēks, kas, redzēdams slepkavu ar paslēptu nāves ieroci iezogamies ļaužu pulkā vai zinādams, ka akas dzeramais ūdens saindēts, to noklusētu un nebrīdinātu: sargaties, briesmas ir lielākas un tuvāk, nekā domājiet.

Mūsu acis redz, ko daudzu acis neredz, un mūsu ausis dzird, ko laimīgu tautu ļaužu ausis vēl tagad nedzird. Neviens nav diezgan gudrs un diezgan stiprs, ja tas nav pietiekami uzmanīgs un tālredzīgs. Ceļi un metodes, kā komūnisti absolūti droši sasniedz mērķi, nav saprotami tiem, kas paši to nav piedzīvojuši. Bet kad viss pašu acīm redzēts, tad vairs nekas nav grozāms, tad jau ir par vēlu, galīgi par vēlu. Tādēļ mēs runājam un saucam brīvām valstīm un cilvēcības draugiem: sargaties! Tas pats zābaks samīs visu pasauli, kas samina mūs. Tie paši pirksti nožņaugs rietumu valstis un pasauli, kas nožņaudza Latviju.

Nākat un klausāties mūs: Baltie tēvi kā meža ābeles ziedos, kas pār visu vairāk milēja pašu sviedriem iekopto zemi, bija spiesti to pamest. Kādēļ? Vecām mātēm ar mūžības sarmu matos bija jāatstāj sava māja un ģimeņu pavārdi. Kādēļ? Zinātnieks, kas dziļi racis meklēdams pēc patiesības, nu palicis tikai pie vienas: brīdināt un modināt snaudošos. Un neviena, gluži neviena nav mūsu vidū, kas būtu atstājis savu zemi, stāvokli, ietaupījumus un darbu, ja mums nebūtu uzbrucis asiņainais komūnisma rēgs.

To mēs liecinām un liecināsim. Un mums var ticēt, jo esam asins liecinieki. Katrs svešumā pamests kaps, bērns un sirmgalvis, ik sāpju grumba sejā, ik klauvējums pie citu cilvēku durvīm pēc darba un pajumtes, ir viens vienīgs brīdinājums un liecinājums par komūnisma šausmām, kas uzglūn pasaulei.

Mēs dzīvojam, lai izkliegtu asinsliecinieku brīdinājumu visai pasaulei un to mudinātu ar ātru un drošu cirtienu atvairīt nāves nodomus. Tikai tā ir iespējama glābšanās. Tad beidzot glābti un pestīti būsim arī mēs.

Alberts Galiņš.

Norvēģija uzņems arī vecos un darba nespējīgos latviešus

Līdz šim Norvēģijā uzņemti tikai čechi, žīdi un spāņu bēgļi, bet LCK saņēmusi ziņas, ka turpmāk uz Norvēģiju varēs izceļot arī latviešu DP. Iecelošanu kārto Eiropas palīdzības komiteja Oslo, kas uz Vāciju iecelotāju izvēlei sūta komisijas. Pirmā komisija izraudzījusi arī dažus latviešus, bet nākamo komisiju galda jūlija beigās. Turpmāk paredzēts uzņemt zināmu skaitu arī veco un darba nespējīgo emigrantu un to novietošanai notiek sarunas par sanatorijas pirkšanu. Uzņemamo latviešu skaits vēl nav zināms, bet LCK sagatavo iesniegumu, lai panāktu lielāka latviešu skaita ielaišanu Norvēģijā. Paredzams, ka Norvēģija blakus Francijai būs latviešu turpmākās apmešanās vieta Eiropā.

Atsauksmes par dzīvi Norvēģijā labas. Iebraucējiem, izņemot intellektuālos, darbu iespējams atrast dažādos arodos, un tie bauda tās pašas tiesības kā norvēģi. Plaši izveidota sociālā apdrošināšana, 8 stundu darba diena, neizslēdzot lauksaimniecību, labs atalgojums. Dzīvokļu krize tikai pilsētās. Norvēģi veca kultūrtauta, pēc dabas taisnīgi un saticīgi, pret ārzemniekiem iecietīgi.

Speciālā Norvēģijas komisija Vācijas amerikāņu joslā no 619 kandidātiem par iecelošanai piemērotiem izraudzījusi jau 300, no tiem 74 čechus, 47 latviešus, mazāku skaitu ukraiņu, ungāru, poļu, krievu, 7 lietuviešus, 7 rumāņus, 5 igauņus, 4 žīdus, 2 jugoslavus un 1 vācieti. Viņus nodarbinās lauksaimniecībā, mežsaimniecībā, fabrikās, mājsaimniecībā un par pavāriem. No šiem izraudzītajiem 300 iecelotājiem, 200 ir nodarbinātie, bet pārējie viņu ģimenes locekļi. No Ludvigsburgas turpmāk katru nedēļu līdmašīnās uz Norvēģiju pārvedīs 10 DP.

Norvēģija ar IRO noslēgusi līgumu arī par DP jūrnieku uzņemšanu no Austrijas. Notiek jau kuģu kapteiņu, stūrmaņu, klāja virsnieku, matrožu, inženieru, mašīnu apkalpes personāla, telegrafistu, elektriķu un pavāru vervēšana.

Dr. Hongs pateicas latviešu draugiem

Bijušais Luterāņu pasaules apvienības pārstāvis Vācijā Dr. H. Hongs, kas, kā jau ziņots, nesen devās atpakaļ uz savu agrāko darba vietu Savienotajās valstīs, aizbraucot no Vācijas, piesūtījis vēstules archibīskapam prof. Dr. T. Grīnbergam, teoloģijas prof. K. Kundziņam un prāv. J. Ķullītim. Šais vēstulēs Dr. Hongs pateicas mūsu garidzniekiem un visiem pārējiem latviešiem par sirsnīgo sadarbību pēdējo 2 gadu laikā.

„Esmu vienmēr domājis," raksta Dr. Hongs, „ka mūsu radniecība ar luterāņu baznīcām trimdā ir līdzīga brāļu starpā valdošām attiecībām. Mēs cenšamies jūsu baznīcām palīdzēt, lai tās spētu veikt savu lielo darbu jūsu tautas labā. Līdzšinējie panākumi šai virzienā mūs vēl neapmierina. Tomēr šais divi gados ir ievadīta palīdzība emigrācijas ziņā, atbalsts mācītājiem un draudzēm, tāpat reliģiskās un jaunatnes audzināšanas darbā un citās nozarēs. Vēl arvien darāms ir daudz. It sevišķi mēs gribam turpmāk rūpēties par veco ļaužu likteni, mēģinot tiem sniegt iespējamo palīdzību.

Man ir grūti aizbraukt no Vācijas, jo esmu jūsu vidū ieguvis tik daudz labu draugu. Esmu šai laikā iemīlojis un iecienījis jūsu tautu, un esmu no tās mācījies un saņēmis ļoti daudz."

Komiteja DP intellektualo darbinieku izvietošanai

Pazīstamā polārpētnieka Fritjofa Nansena dēls Olds Ženēvā uzņēmies „Comitè International d'Aide aux Intellectuels" vadību. Šīs komitejas uzdevums ir rūpēties par DP intellektuāļu izvietošanu viņiem atbilstošā darbā. Pēc IRO datiem intellektuālo DP skaits ir ap 40.000 un viņu izvietošana ir viens no sarežģītākajiem jautājumiem. Nansena vadītai komitejai jau izdevies vairākus šādus DP izvietot apstākļos, kur tiem iespēja turpināt savu zinātnisko darbu un izdarīt arī publicējumus. Komitejas rīcībā nav lielāku naudas līdzekļu, bet Nansens cer, ka radīsies augstsirdīgi cilvēki, kas viņas mērķus atbalstīs un dos iespēju iesākto darbu ievērojami paplašināt.

Latviešu apvienībai Čilē atļauts izraudzīt iecelošanas kandidātus

DZĪVES APSTĀKĻI ČILES GALVASPILSĒTĀ

Latviešu apvienība Čilē (c/o E. Laipenieks, Correo 25, Los Leones, Santiago, Chile) ziņo, ka darbību sākusi jaunā Čiles emigrācijas komisija Eiropā un tā iecelošanai izraudzīs 7.000 personas. Čiles ārlietu ministrija Latviešu apvienībai atļāvusi izraudzīt kandidātus un pieprasīt tiem vīzas. Apvienība darīs iespējamo, lai sagādātu iecelošanas iespējas tām latviešu ģimenēm, kas vēlas emigrēt uz Čili. Pirms kāda laika Čilē ieradās Vispasaules luterāņu apvienības izvietošanas komisijas ierēdņi no Ženēvas un kārtoja ar Čiles valdību un protestantu organizācijām iecelošanas iespējas. Latviešu apvienība no viņiem saņēmusi solījumu palīdzēt kārtot iecelošanu radiniekiem un vienam latviešu mācītājam. Pirmais saraksts ar 20 ģimenēm jau iesniegts. Archibīskaps T. Grīnbergs lūgts izraudzīt Čiles latviešu garīgās dzīves vadītāju, kuram daļu algas maksās Vispasaules lut. apvienība. Pagaidām, līdz latviešiem radīsies iespēja noorganizēt savu draudzi, latviešu koloniju aprūpēt piedāvājusies vācu luterāņu draudze.

Čiles latviešu apvienībā, ko vada enerģiskais E. Laipenieks, valda mozs gars. Tā noorganizējusi bibliotēku-lasītavu, darbojas dāmu komiteja un svētdienās latviešu bērnus nodarbībās pulcina gaidu un skautu vadītāji. A. Šterns nodibinājis Santjāgo pirmo mazskautu vienību, kam cieši sakari ar latviešu skautiem Vācijā. LAČ darbojas līdzi arī Čiles palīdzības komitejā Eiropas bēgļiem, kuŗā piedalās dažādas protestantu organizācijas, kā arī nacionālo grupu pārstāvji.

Par dzīves apstākļiem Čiles galvas pilsētā Santjago kāds latvietis, kas tur pavadījis jau ilgāku laiku, raksta: — Mēness te stāv ar ragiem uz augšu. Tā ir viena no šīs zemes īpatnībām, kas eiropietim liekas sevišķi dīvaina. Bet tas vēl nav viss — gar Čiles krastiem plūst kāda auksta straume no dienvidpola un tamdēļ 4.500 garajā zemes sloksnē valda dažādi laika apstākļi. Vienā un tanī pašā laikā dienvidos ir auksts, bet ziemeļos tveice. Pašā Santjāgo klimats ir itālisks; ziemas nav, līst tikai lietus, un sniegs ir retums. Taču kalni, kas atrodas ap 20 km attālumā, līdz pavasarim, kas sākas septembrī, pārklājas ar sniegu līdz pašai apakšai. Zemestrīces Čilē notiek ap 200 reizes gadā, bet upuru nav daudz, un līdz šim piedzīvotās ir bijušas pavisam niecīgas, un zemes dereбēšana tikko jaužama.

Santjāgo daudz 10 un vairākstāvu namu. Vēji pūš reti. Vasarā temperātūra ap + 35 gr. ēnā, bet vīrieši vienmēr staigā krekļos ar kaklasaitēm. Vilcienā bērniem jāmaksā pieaugušā biļete, ja viņu garums pārsniedz metru. Arī ielu numerācija pēc metru sistēmas. Piem., ja mājas numurs ir 1.163, tad tas nozīmē, ka tā atrodas 1.163 m no divām ielām, kuŗas krusto pilsētu abos virzienos. Arī auto numuri katram iecirknim ir savi. Dzīvokļus apsilda ar elektrību vai gāzi, bet lielākiem namiem ir centrālā apkure, iebūvēta starpsienās vai zem grīdas. Dūnu spilvenus nepazīst, to vietā lieto vilnu, kas ir cieta un izplata nepatīkamu smaku.

Par radio klausīšanos nav jāmaksā. Skolas ir valsts un privātas, pēdējās labāk nostādītas, bet arī mācības maksa augstāka. Skolniekiem obligāti formas tērpi, bet klasē vēl īpaši virsvalki. Ir labi iekārtoti internāti, bet ir arī autobusi, kas rītos savāc bērnus un no dzīves vietām nogādā uz skolu.

Čilietes ir lepnas uz savu nacionālitāti un negrib, ka viņas uzskata par spānietēm, jo čiliešiem bijuši slīvi kari ar spāņiem brīvības dēļ un uzvaras piemiņai ik gadus rīko lielus svētkus. Ne visai draudzīgi čilieši arī pret kaimiņiem Perū un Boliviju, tāpat viņiem nav labs prāts uz amerikāņiem. Pēdējos viņi uzskata par saviem izmantotājiem, jo visiem ievedumiem no ASV ir ļoti augstas cenas.

Sociālās pretišķības Čilē ir visai lielas, bet nabadzīgie ļaudis arī sevišķi necenšas pēc labākas dzīves. Viņi stūrgalvīgi turas pie devīzes: ja jau maniem senčiem bija labi, būs labi arī man. Valsts vadība visiem līdzekļiem apkaro komūnismu.

(J. V.)

100 DĀNIJAS LATVIEŠI VARĒS BRAUKT UZ KANĀDU

Dānijas latviešu informācijas biletens Kopenhāgenā jūnijā atzīmēja savu 2 gadu pastāvēšanu. Izdoti jau vairāk kā 100 biļetena numuri, informējot tautiešus par svarīgākajām trimdas dzīves aktuālitātēm. Biļetena redakciju vada V. Briedis un A. Isaks.

Jaunākajā informācijas biļetena numurā starp citu ziņots, ka jūlijā Dānijā ieradīsies kāda Kanādas imigrācijas komisija, kas pieņems 100 vīriešus darbam Kanādas lauksaimniecībā un dārzkopībā. Pieteikties varēs kā vienīnieki, tā ģimenes.

Nometņu dzīve

BAVĀRIJAS militārās valdības DP lietu daļas vadītājs plkv. Dekers, Baltijas valstu draugs, atgriezies Vašingtonā. Aizbraucot viņš solīja sniegt valdības iestādēm ziņojumu par DP dzīvi un problēmām Vācijā un atspēkot visas baumas, nepareizības un apvainojumus, ko zināmas aprindas vērš pret DP. Plkv. Dekera pēcnācējs ir plkv. Alberts.

ESLINGENAS latviešu koloniju apmeklēja amerikāņu laikraksta Hertford Times redaktors A. Prinss kopā ar vairākiem citiem ASV žurnālistiem. Amerikāņu preses ļaudis, kam šis bija pirmais DP nometnes apmeklējums Vācijā, ar lielu interesi iepazinās ar latviešu pārskološanās darbnīcām, dzīvokļiem, daiļamatniecības skati un prof. Liberta audzēkņu gleznu izstādi un visu redzēto novērtēja sevišķi atzinīgi.

PASTA BIBLIOTĒKU nodibinājusi Latvijas atbrīvošanas ierindas spēku (LAIS) organizācijā Anglijā. Bibliotēka darbojas kā bezpelņas pasākums un izsūta grāmatas un to sarakstus pret tiešajiem pasta un iesaiņošanas izdevumiem. Bibliotēka komplektējas no LAIS biedru un Latvijas sūtniecības Londonā ziedotām grāmatām. Arī Vācijā un Zviedrijā esošie latviešu apgādi aicināti ziedot grāmatas šai bibliotēkai. Ziedojumi adresējami A. Mežsargam, 3, York Str. Bury-Lancr.

DEDELSTORFAS nometnē Latv. veco strēlnieku b-bas kopa noorganizējusi krāsotāju kursus, bet YMCA mājturības kursus sievietēm. Jūlijā nodibināta arī Latviešu-lietuviešu vienības nodaļa. Valdē ģimn. dir. K. Līkums, žurnāl. O. Akmentiņš un tautsk. insp. Fr. Andersons.

ERLANGENAS ģimnazijas humānitāro nodaļu šogad beidza trīs latvieši. Pārbaudījumos piedalījās arī Bavārijas izglītības ministrijas pārstāvis.

ROTAPRINTA plašu sagatavotājs (cinkografs vai ofsetiespiedējs) var dabūt darbu amerikāņu zonā. Informāciju sniedz E. Ķiploks, (21a) Bad Salzuflen, Parkstr. 8.

VĒSTULES REDAKCIJAI

NENOZIEDZIETIES PRET SAVU TAUTU!

Dažreiz smagi jānopūšas, lasot laikrakstā par tautiešiem, kas uzdodas par „laukstrādniekiem" un viegli tiek uz ASV, bet, tur nonākuši, jau pēc pāris mēnešiem raisās visiem spēkiem no sava darba vaļā. Viegli varam iedomāties, kādas grūtības tas sagādā galvojuma devējiem, bet varbūt vēl pat nespējam, ko šāda rīcība var nodarīt mums, palicējiem.

Lauku darbu var veikt arī neprātēji, vajaga tikai mazliet labas gribas un izturības. Vajadzētu arī mazliet atcerēties tos, ko liktenis aizrāva uz Sibiriju. Vai tie visi bija nekvalificēti meinstrādnieki? Salīdzināsim viņu darba un dzīves apstākļus ar mūsējiem Amerikā, tad varēsim izsaukties: mēs esam laimīgi!

Viens gāds — kaut arī tas likto grūts — ir jānostrādā, un tikai tad, ja vajadzīgs, varam meklēt darbu citur. Pretējā gadījumā sekas būs ļoti nevēlamas, sagandējot labo slavu, ko radījuši apzinīgie tautieši.

A. Lagzdiņš, Memingenā.

KUR MEKLĒJAMA VAINA?

Eslingenas bērniem dodoties YMCAs vasaras nometnē, ne tikai viņu vecāki, bet visa šejienes latviešu sabiedrība sagaidīja, ka Štutgartes gleznainajā apkārtnē, kur augstā vieta un priežu mežs tik ļoti atgādina Gaujas krastu silus, bērni aizvadīs savas atpūtas dienas latvisko tikumu garā. Īpaši ievērojot to, ka daudziem bērniem šī ir pēdējā iespēja būt savu tautiešu vidū, likās dabīgi, ka viņu laiku aizrītēs saskaņā ar tām ierašām un tradicijām, kas līdz šim veidoja latviskās audzināšanas pamatus un jau no mazotnes iesaistīja jaunos latviešus mūsu nacionālās dzīves kopībā.

Nometne gan ir tikko noorganizēta un tās darbībā varbūt ir gluži praktiskas dabas šķēršļi. Bet tiem nevarētu būt nekāda sakara ar pārmetumiem, ko dzirdam vērstus pret nometnes bērnu un jauniešu morālisko stāju, un tā, šķiet, ne visai atbilst mūsu latviskās dzīves stilam, mūsu nerakstītajām latviskās sadzīves normām. Jeb tās jau būtu kļuvušas smieklīgas? Daža laba, kam šinīs dienās bijusi izdevība apmeklēt bērnu vasaras nometni. Rorā, zina pastāstīt par telšu nosukumiem un dziesmām, kas liecina, ka latviešu visādi labo gaumi šai nometnē sacis iebojāt bezgaumības ķirmis. Un tas vairs nav brīvas un demokratiskas uzvedības, bet gluži otrādi — neuzvedības jautājums. Lūk — šai nometnē, kur vecākajiem bērniem ir 16 gadu, teltis nosauktas gan par „Vecmeitu paradīzi", gan citādi, bet no dziesmām dzirdēta, piemēram, šāda: „No rītiņa celdamies, abi divi gauži raud, Dzied' vai raudi, tautu meita, tavas pašas vaina bija..." ar piedziedājumu: „Dzer un kaujas trijas dienas."

Protams — ir par vēlu, lai ar aizliegumiem šeit kaut ko grozītu. Bet nav par vēlu atgist, ka mūsu jaunatne, kuŗā taču mājo mūsu nākotne, jau tagad ir uz nepareiza ceļa. Kas notiks talākā emigrācijā? Un kur meklējama vaina?

L. P., Nauheimā.

30.000. emigrants uz Franciju

Francija ir piektā to UN nāciju vidū, kas uzņēmušas pie sevis vislielāko DP un bēgļu skaitu. Šai ziņā to pārspēj Izraēla, Lielbritānija, Kanāda un ASV. Francijai arī pieder 3. vieta aiz ASV un Lielbritānijas to valstu vidū, kas dod finansiāli vislielāko atbalstu IRO budžetam.

Bēgļu izcelošana uz Francijas farmām sevišķi dzīva bijusi aprīlī, kad no Vācijas un Austrijas pāri Reinai iecelojušas 239 ģimenes, kopā 928 personas. Šī akcija notiek saskaņā ar pag. gada augusta līgumu starp Franciju un IRO, pie kam izcelošanas iespēja sagādāta reizē veselām ģimenēm. Tehnisku grūtību dēļ akcija pirms tam risinājās tikai lēni un līdz martam to bija izmantojušas tikai nepilnas 1200 personas. Pēc IRO statistikas Francijai nesen bija jāuzņem 30.000. bēgļu imigrants. 8000 bēgļu Francija uzņēmusi jau pirms IRO darbības sākuma 1947. g. 1. jūlijā. Kopš tā laika 1200 bēgļu, galvenokārt kvalificētu speciālistu, uzņēmusi Maroka un Tunisija. Š. g. aprīļa noligums paredz izvietot 400 bēgļu franču Gvajanā, piešķirot tiem brīvu zemi un novietojot tos valdības celtās mājās.

LATVIEŠU SKOLA BR

Mācības stunda Bradfordas

Ingavas Vanagu fonda Bradfordas nodaļa Bradfordā noorganizēja latviešu skolu. Skola atrodas Pastoral Vicarge, 13, Stot Hill. Mācības notiek sestdienu pēcpusdienās. Skolu vada pārzine P. Piņķis. Skolu vada pārzine P. Piņķis. Skolotājiem vēl darbojas arī I. Ābola un D. Vītols, bet par mācības līdzekļiem rūpējas DV fonda iecirkņa priekšnieks A. Vijups.

Skolas darbs attīstās lēnām, bet veiksmīgi. Varētu tikai vēlēties, lai visi šejienes latviešu bērni apmeklētu skolu un vecāki izmantotu iespēju savu bērnu nacionālai audzināšanai trimdā jau kā tiem pašiem svērumiem pret savu skolas skolu saņem nek un latviešu ziedo savu pienākums morāliski, viešu skola audzināšan trūktu spēk

Angļi „stachanoviešus"

Angļu strādniekiem oprojām vislielāka

Patriotis, kas Anglijā pavadījis divus gadus, sākumā strādājis rūpniecībā, bet vairāk nekā tas nodarbināts rūpniecībā, par dzīves dzīves un darba apstākļiem stāsta:

Viņu runāt tikai par to latviešu tēmu ar ko man iznāk kopā strādāt un sastapties. Viņu spriedumi ir dažādi no tā, kā katram laimējies nonākt iekārtoties. Labāk atalgotā darbā gan nav tikuši visai daudzi, bet ir pazīmes, ka stāvoklis pamazām uzlabojas. Arī ārzemnieki arvien vairāk tiek pastāvīgā un labi atalgotā darbā, tādēļ ka tie, it sevišķi baltieši, darbā nenoliedzami rāda lielāku pienākuma apziņu un centību.

Daļa latviešu vēl domā par celošanu uz citām zemēm, daži, gan tikai nedaudzi, pat atpakaļ uz Vāciju. Ja šeit būtu piemērotāki dzīvokļi, tad neapmierināto būtu ļoti maz. Dzīve fabrikas vieninieku nometnēs ir slikta. Jādzīvo bieži cauri kāršu vai šifera barakās pa 15 cilvēkiem kopā, kur trūkst pat nepieciešamāko mēbeļu. Kā lai iztiek, ja uz 15 viriem ir tikai viens mazs galdiņš un 4—6 krēsli? Guita katram ir atsevišķa un arī mazs skapītis, kurā var ielikt tikai nepieciešamākos sīkumus, drēbes jākar pie sienas. Jāpiezīmē gan, ka līdzīgos apstākļos dzīvo arī tie angļu strādnieki, kas iebraukuši no cietuma apgabaliem. Nemaz nevajaga daudz līdzekļu, lai šajās barakās dzīves apstākļus padarītu mājīgākus. Šajā ziņā vērojama nesaprotama un neattaisnojama bezdarbība.

Precētie angļu strādnieki, kam izdodas dabūt dzīvokli — strādnieku mājiņu, dzīvo ļoti ērti, ganrīz katram ģimenes loceklim iznāk atsevišķa guļamistaba, katrā dzīvoklī ir vannas istaba, ūdens klozets, virtuvē elektriskais vai gāzes plīts, katram pie mājas mazs dārziņš. Daudziem šajās jaunajās mājiņās viena istabiņa ir brīva, un tajā to labprāt izdotu kādai mazai ģimenei vai vieninieka, bet to neļauj veselības uzraudzības iestādes. Turpretī vieninieku nometnēs un ģimeņu mājiņās, kas pieder fabrikai, var dzīvot kaut vai 20 cilvēku vienā istabā, par to neviens neinteresējas.

Divainību pilna ir šī zeme. Man šķiet, ka tāda slinkošana kā šeit nevarētu sastapt daudzās zemēs. Cilvēkus netaisās steidzamies tikai līdz fabrikas vārtiem, lai noteiktā laikā automatā nospiestu ierašanās laiku. Vārtu otrā pusē neviens vairs nesteidzas — darbtuvē lēnā garā pārgērbjas, ar darba biedriem pārspriež futbola vai zirgu sacīkšu totālizātora gūtās uzvaras vai neveiksmes, kas ir viens no galvenajiem sarunu tematiem, un tikai tad lēnām izklīst pa darba vietām. Darbs vienmēr sākas 10—15 min. vēlāk par paredzēto laiku. Tāpat brokastīs un pusdienās darbu pārtrauc 10—15 min. ātrāk un ieiet vēlāk. Apmēram stundu vai vairāk 30 min. pirms darba beigām jau sāk dotīes uz mazgātuvi. Neviens nemudina, var strādāt kādā ātrumā pašam patīk.

Fabrikā, kur es strādāju, vērojama arī liela vienaldzība un nesaimnieciska rīcība no fabrikas vadības puses. Tā no dzelzs lūžņiem varētu

LATVIEŠU SKOLA BRADFORDĀ

Mācības stunda Bradfordas skolā.

Daugavas Vanagu fonda Bradfordas nodaļa Bradfordā noorganizējusi latviešu skolu. Skola atrodas Cathedral Vicarge, 13, Stot Hill. Mācības notiek sestdienu pēcpusdienās. Skolu vada pārzine P. Piņķe, un par skolotājiem vēl darbojas I. Ābola un D. Vītols, bet par mācības līdzekļiem rūpējas DV fonda loceklis A. Vijups.

Skolas darbs attīstās lēnām, bet noteikti. Varētu tikai vēlēties, lai visi šejienes latviešu bērni apmeklētu šo skolu un vecāki izmantotu reto iespēju savu bērnu nacionālai audzināšanai. Latviešu skolotāji trimdā jau vairākkārt pierādījuši, ka tiem pāri par materiāliem apsvērumiem stāv pienākuma apziņa pret savu tautu. Arī Bradfordas skolas skolotāji par savu darbu nesaņem nekādu materiālu atbalstu un latviešu jaunatnes audzināšanai ziedo savu brīvo laiku. Tautiešu pienākums šeit un visur citur ir kā morāliski, tā materiāli atbalstīt latviešu skolas, lai latviešu jaunatnes audzināšanas darba veikšanai neaptrūktu spēka.

A. B.

Angļi „stachanoviešus" neatzīst

Latviešu strādniekiem oprojām vislielākās rupes dzīvokļu ziņā

Latvietis, kas Anglijā pavadījis jau divus gadus, sākumā strādājis lauksaimniecībā, bet vairāk nekā gadu nodarbināts rūpniecībā, par turienes dzīves un darba apstākļiem raksta:

Varu runāt tikai par to latviešu daļu, ar ko man iznāk kopā strādāt un sastapties. Viņu spriedumi ir atkarīgi no tā, kā katram laimējies šai zemē iekārtoties. Labāk atalgotā darbā gan nav tikuši visai daudzi, taču ir pazīmes, ka stāvoklis pamazām uzlabojas. Arī ārzemnieki arvien vairāk tiek pastāvīgā un labāk atalgotā darbā, tādēļ ka tie, it īpaši baltieši, darbā nenoliedzami pierāda lielāku pienākuma apziņu un centību.

Daļa latviešu vēl domā par ceļošanu uz citām zemēm, daži, gan tikai nedaudzi, pat atpakaļ uz Vāciju. Ja šeit būtu piemērotāki dzīvokļi, tad neapmierināto būtu ļoti maz. Dzīve fabrikas vienlīdzīgo nometnēs ir slikta. Jādzīvo bieži caurās skārda vai šifera barakās pa 15 cilvēkiem kopā, kur trūkst pat nepieciešamāko mēbeļu. Kā lai iztiek, ja uz 15 vīriem ir tikai viens mazs galdiņš un 4—6 krēsli? Gulta katram ir atsevišķa un arī mazs skapītis, kurā var ielikt tikai nepieciešamākos sīkumus, drēbes jākar pie sienas. Jāpiezīmē gan, ka līdzīgos apstākļos dzīvo arī tie angļu strādnieki, kas iebraukuši no citiem apgabaliem. Nemaz nevajadzētu daudz līdzekļu, lai šajās barakās dzīves apstākļus padarītu pātikamākus. Šajā ziņā vērojama nesaprotama un neattaisnojama vienaldzība.

Precētie angļu strādnieki, kam laimējies dabūt dzīvokli — strādnieku mājiņu, dzīvo ļoti ērti, gandrīz katram ģimenes loceklim iznāk atsevišķa guļamistaba, katrā dzīvoklī ir vannas istaba, ūdens klozets, virtuvē elektriskais vai gāzes pavards, katram pie mājas mazs dārziņš. Daudziem šajās jaunajās mājiņās viena istabiņa ir brīva, un viņi to labprāt izdotu kādai mazai ģimenei vai vieninīekam, bet to noliedz veselības uzraudzības iestādes. Turpretī vieninieku nometnēs un ģimeņu mājiņās, kas pieder fabrikai, var dzīvot kaut vai 20 cilvēku vienā istabā, par to neviens neinteresējas.

Divainību pilna ir šī zeme. Man šķiet, ka tāda slinkošana kā šeit nenotiek daudzās zemēs. Cilvēkus redz steidzamies tikai līdz fabrikas vārtiem, lai noteiktā laikā automatā reģistrētu ierašanās laiku. Vārtu otrā pusē neviens vairs nesteidzas — ģērbtuvē lēnā garā pārģērbjas, ar darba biedriem pārspriež futbola vai zirgu sacīkšu totālizātorā gūtās sekmes vai neveiksmes, kas ir viens no galvenajiem sarunu tematiem, un tikai tad lēnām izklīst pa darba vietām. Darbs vienmēr sākas 10—15 min. vēlāk par paredzēto laiku. Tāpat brokastis un pusdienās darbu pārtrauc 10—15 min. ātrāk un iesāk vēlāk. Apmēram stundu vai vismaz 30 min. pirms darba beigām jau sāk doties uz mazgātuvi. Neviens nemudina, var strādāt kādā tempā pašam patīk.

Fabrikā, kur es strādāju, vērojama arī liela vienaldzība un nesaimnieciska rīcība no fabrikas vadības puses. Tā no dzelzs lūžņiem varētu uzcelt otru fabrikas pusi, bet ļauj tiem mierīgi sarūsēt. Vai arī: kādai ierīcei radies neliels caurums un pa to birst cauri dzelzs rūdas smalkumi. Birst tik daudz, ka sakrājas pat 3—5 vagonu kravas. Tad liek klāt 6 vīrus ar ričām, un tie strādā nedēļām, pat mēnešiem, lai novāktu šos rūdas smalkumus, tos pēc tam ar smagajām mašīnām aizvestu un nezin kāpēc izbērtu — atkritumos! Šiem vīriem jāmaksā katram ap 18 šiliņu dienā.

Lai to novērstu, būtu tikai ar apm. 10 kv. cm lielu plāksni jāaizklāj caurums, tad visi blakus darbi un izdevumi atkristu. Tagad šīnī vietā strādā kāds pusmūža latvietis. Viņš caurumu aizsprostoja ar skārdu un tā padarīja viens pats visu sešu vīru darbu. Bet angļi „stachanoviešus" neatzīst, taisni otrādi — vietējie strādnieki sāka viņu par to ienīst, jo atņemot viņiem labu darbu. Nakts maiņas vīri novāc visus „aizsprostus" un mūsu lāga vīram — neatzītajam „darba varonim" atkal ir slapja mugura, kamēr novāc pie malas sabirušos rūdas smalkumus. Šim līdzīgu gadījumu nav mazums.

Angļu strādnieki par politiku domā un spriež ļoti maz, jo galvenais sarunu temats ir sports un totālizātors. Ja tie paņem laikrakstu rokā, tad tikai, lai paskatītos sporta ziņās, zirgu vai suņu skriešanās sacīkšu rezultātos. Komūnistu nav daudz. Nekomūnisti lamā krievus un arī Čerčilu, jo viņš esot kara kūdītājs. Vienkārš.e ļaudis par karošanu nedomā.

Lai arī mums še daudz kas ir neparasts, pat nepatikams, taču, ja tiktu piemērotos dzīvokļos, beigtos arodbiedrību vajāšanas un rastos iespēja darbā avansēt, lielākais vairums būtu apmierināti. Tomēr, arī strādājot mazāk atalgotu darbu, vieninieki, kas nedzer un ir mēreni smēķētāji, gada laikā varējuši iekrāt pāri par 100 mārciņām. Ģimenēm, saprotams, izdevumi ir lielāki, bet cauri tikt tomēr var.

A.

Amerikāņu sievietes atbalsta DP

Pirms gada no Augsburgas uz Mičiganas štatu izceļoja metodistu baznīcas darbinieks Fr. Timbers ar ģimeni. Viņa kundze Alma Timbere, kas ir BSP pārstāve, par DP akciju šajā štatā raksta:

Daudzi nezina, kas ir latvieši un kur Latvija atrodas. Tad ir jāsameklē Eiropas karte, jārāda un jāstāsta. Kādā dienā bijām ieradušās skolā, bet tur Eiropas kartes nebija, tad zīmēju Eiropu uz tāfeles, lai varētu parādīt, kurā pasaules stūrī atrodas Latvija.

Labdarības darbs šeit galvenā kārtā ir tikai sieviešu rokās, un jāatzīst, ka ASV dāmas patiešām daudz dara DP jautājuma popularizēšanā. Pamazām ļaudis sāk saprast, ka arī DP ir cilvēki un tādēļ no savas puses dara daudz, lai palīdzētu tiem. Īsā laika posmā esmu bijusi 30 sanāksmēs, kas visas bija veltītas DP jautājuma apgaismošanai un galvojumu sagādei. Pārsteigumu piedzīvoju Grand Rapids pilsētā, kur man bija jārepre-zentē DP. Amerikānietes — labdarības komitejas dāmas, izrādījās tik labi pārzināja un apgaismoja DP stāvokli, ka man tur nebija ko piebilst. Starp citu illustrācijai viena no viņām pastāstīja gadījumu ar kādu latviešu bāreni, kam tēvs miris izsūtījumā Sibirijā, bet māte palikusi Latvijā zem komūnistu jūga. Zēns tagad bauda ASV viesmīlību. To pastāstīja tik izjusti, ka daudzas sievietes raudāja. Protams, tas nav vienīgais gadījums, un ka šādām akcijām ir labi panākumi, liecina kaut fakts, ka Mičiganā galvojumi sagādāti jau 150 DP.

Arī Austra Pelude, BSP locekle, kas kopš pusgada dzīvo Minesotas štatā, raksta, ka viņa ik svētdienu esot baznīcas, jauniešu vai kādā citā sanāksmē, kur runājot par latviešu DP Eiropā. Propagandai labi panākumi nevien galvojumu sagādē, bet amerikāņi atsaucīgi arī trūkumcietējiem Eiropā un labprāt ziedo drēbes u. c. mantas, bet lūdz adreses un fotografijas, jo grib sūtīt tieši.

A.

PALDIES DIEVAM, BEIDZOT LĪST!

Vēstule Latvijai no Venecuēlas

Vai varat iedomāties, kāda izskatās zeme, kādi ir lauki un tirumi, ja vairāk nekā astoņas mēnešus nav lijis? Nekad agrāk nebūtu ticējusi, ka zeme tik ilgu laiku var iztikt bez mitruma, nepārvēršoties tuksnesī. Un tomēr tā ir. Kaut gan, godīgi atzīstoties, daudz vairs no tuksneša netrūka. Kad apmēram priekš gada iebraucu Venecuēlā, lietus periods patlaban tuvojās beigām. Gan piedzīvoju vairākas krietnas lietus gāzes, bet tā kā bija tik daudz jaunu iespaidu, neko sevišķu neievēroju, sak', lietus, kā jau lietus. Ari sausā perioda iestāšanās, kas apmēram sakrīt ar mūsu ziemas periodu, vēlāk pagāja garām nepamanīta. Lietus vairs nelija. Katru dienu no agra rīta līdz vēlam vakaram spīdēja saule. Izejot pilsētā, nevajadzēja baidīties, ka neuznāk lietus un nesamirkst. Lietus nelija. Tas bija pavisam droši. Un likās, ka tā ir labi.

Tikai daudz vēlāk, kad bija pagājuši jau vairāki mēneši, reiz izbraukumā nejauši nevēroju, ka nav vairs agrākā skaistā zaļuma un tropiskā krāšņuma. Gaŗā zāle bija kļuvusi dzeltenāka, koku un krūmu lapas likās kļuvušas mazākas, tādas kā sarāvušās un apvītušas. Pagāja vēl mēneši. Un tagad, kad dzīvojam ārpus pilsētas, tā sakot, pašā džungļu pievārtē, pilnā mērā redzam un izjūtam, ko īsti nozīmē lietus trūkums. Pēc kalendāra un tradicijām, lietus periodam vajadzēja sākties apm. maija vidū. Bet martā visi laikraksti pareģoja, ka šogad lietus periods sākšoties daudz agrāk, apm. aprīļa vidū. Taču aprīlis pienāca un pagāja, bet lietus nebija. Laucinieki mūsu apkārtnē jau bažīgi sāka lūkoties debesis — kad parādīsies kāds mākonītis.

Viss bija izkaltis un ūdens izslāpis. Kalnu strauti, kas lietus periodā pārvēršas mutuļojošās straumēs, bija vai nu pavisam izžuvuši, vai arī tur tecēja tikai sīkas urdziņas. Lielā zāle bija brūni dzeltena. Visur čaukstēja un čabēja. Kad mēs reiz devāmies savā kārtējā klejojumā pa džungļiem, brīžiem kļuva pavisam neomulīgi. Kur tikai spēri kāju, visur brikšķēja un lūza; ja pieskārās lielajām lapām, tās salūza. Un vakaros, kad iestājās tumsa, mums apkārt arvien biežāk sāka parādities sarkana atblāzma. Kaut kur tālumā dega kalni, dega augstā un biezā zāle, dega koki un krūmi. Viss bija tik izkaltis, ka pietika vismazākās dzirkstelītes, lai sāktos ugunsgrēki. Valdība ceļa malās izlika plakātus: Uzmanīgi ar uguni! To pašu diendienā atkārtoja laikraksti un radiofons. Bet ugunsgrēki arvien pieņēmās, nāca tuvāk apdzīvotām vietām. Cēlonis bija gan nejaušība, gan arī pusaudžu jaunprātība, kas gribēja redzēt, kā deg kalni. Vienu dienu mūsu apkārtnē izziņoja lielo trauksmi. Policija un karavīri uz ielām ķēra vīriešus un norīkoja ugunsdzēšanas darbos. Kādas lielākas pilsētas tuvumā bija aizdegušies meži. Tie dega vairāk par nedēļu. Visa mūsu apkārtne bija pilna kvēpiem, pa gaisu lidoja pārogļojušies zari, un debesis bija apmākušās, bet mākoņi nebija nekas cits, kā tikai sabiezināti dūmi. No tiem nebija ko cerēt uz lietu.

Lietu! Lietu! Lietu! Šāds sauciens skanēja no visu lūpām. To sauca laucinieki, kam draudēja iet bojā ganāmpulki, to sauca pilsētnieki, kam ūdensvadi 20 stundu dienā bija noslēgti, to sauca laikraksti, jo draudēja nacionāla katastrofa. Zemes iekšienē iedzīvotāji ar mācītājiem priekšgalā izgāja procesijās, uz lauka rīkoja dievkalpojumus un lūdza lietu.

Bet lietus nebija. Saule joprojām spīdēja pie dzidri zilām debesīm. Laiks bija briniškigs, bet tikai māksliniekiem, kas gribēja gleznot, un jaunatklātajai Venecuēlas filmu sabiedrībai, kas strādāja bez pārtraukuma, uzņemot tris filmas reizē. Tirgū strauji cēlās dārzāju cenas, pa daļai lietus trūkuma, pa daļai tīras spekulācijas dēļ.

Tad kādu pēcpusdienu debesis apmācās. Nezin no kurienes sabiezēja tumši mākoņi, un nepagāja ne pusstunda, kad gandrīz vienlaicīgi ar spožu zibeni atskanēja pirmais pērkona rūciens un sākās lietus, — lietus, ko tikai vārda pēc var saukt par lietu, jo nezinu tam cita apzīmējuma. Likās, ka debesis būtu atvērušās un vesela ūdens jūra gāztos pār zemi. So tropisko lietus gāzi pavadīja spoži zibeņi un pērkons, kas gandrīz bez apstājas ribināja, atbalsojoties apkārtējos kalnos. Vienā mirklī ielas bija pārvērtušās straujos kanālos. Apstājās jebkāda kustība. Uz ielām nebija nevienas dzīvas dvēseles. Automobiļi, lietus gāzes pārsteigti, stāvēja ceļmalā, neuzdrošinoties turpināt ceļu šajā negaisā. Brīkšķēja un lūza izkaltušie koku zari, bira sausās lapas. To visu tūlīt aizskaloja neskaitāmās urgas un strauti, kas bija radušies malu malās un beigās apvienojās vienā lielā kopējā straumē.

Tikpat strauji kā uznācis, lietus atkal pārgāja. Atkal spīdēja saule, bet daba bija pārmainījusies, atdzimusi. Gaiss bija silts un mitrs. Zeme dvašoja, it kā tai būtu noņemts kāds smagums no krūtīm, it kā visa daba būtu atmodusies no ilga un smaga miega. Ielas un ceļi bija tīri nomazgāti, tikai sīki strautiņi vēl burbuļoja un vizuļoja spožās saules staros.

Otrā dienā sekoja jauna lietus gāze. Tāpat trešā un ceturtā. Lija. Bija sācies ilgi gaidītais lietus periods, — tropu vasara, kas ilgs sešus mēnešus. Šajā laikā izaugs un dos ražu viss vairums dārzāju un citu barībai derīgo augu. Jo arī tropos, kaut gan tur šķiet esam mūžīgā vasara, tomēr ir savi augšanas periodi, ko ievēro lielākā daļa augu. Tiesa, — ir koki un stādi, kas aug, zied un dod augļus, neatkarīgi no gada laika, bet tomēr arī šeit ir sava vasara ar savu ražas laiku, un ir ziema ar savu atpūtas laiku. Tikai karstums ir gandrīz nemainīgs kā vasaru, tā ziemu. Bet mēs esam jau pieraduši, un kad termometrs rāda 25 gradus pēc Celsija, tad mēs drebināmies un sakām — vai, cik auksti! Bet mani puikas skrien istabā, lai uzģērbtu kaut ko siltāku.

Tagad jau pāris nedēļas list. Ir patikami vēsāks. Bet es zinu, ka šis patikamais vēsums drīz pārvērtīsies par nepatikamu mitrumu, kas iesūksies visās drēbēs, visos priekšmetos un radīs īpatnējo pelējuma smaku. Un tad kādu dienu mans vecākais dēls atkal nāks prasīt padomu, ko lai dara ar pastmarku kollekciju, kas līp kopā un kur draud iet bojā vērtīgākās pastmarkas ar Bolivera un citu Venecuēlas vadoņu attēliem. Pagaidām laikraksti no zemes iekšienes apraksta lauksaimnieku pateicības lūgšanas Dievam par sūtīto lietu, bet drīz varēsim lasīt uztraucošus ziņojumus par to, ka tādi un tādi apgabali pārplūdušo upju un izmirkušo ceļu dēļ, nogriezti no pasaules. Tas nozīmēs, ka šiem apgabaliem itin visu vajadzīgo vajadzēs piegādāt lidmašīnās, tas nozīmēs, ka šo apgabalu rajonu ārsti būs atšķirti no savjem pacientiem, vai arī tiem nāksies savus džipus pārbūvēt par motorlaivām, lai sniegtu medicīnisko palīdzību.

Līst. Kalni mūsu māju tuvumā kļuvuši koši zaļi, un manā dārzā uzziedējušas puķes. Mazā latviešu meitene mūsu kaimiņos, kuŗas dārzā jau četras reizes bija ielidušas indīgas čūskas, pienāk man klāt un saka: — Krustmāt, es zinu, nu vairs čūskas mūsu dārzā nenāks, tāpēc ka sācies lietus periods.

Redziet, pat latviešu bērni jau iemācījušies visas tropu gudrības. Mēs aklimatizējamies.

Venecuēlā, jūnija vidū.

Dr. Edīte Kļišāne

Jo tālāk no dzimtenes, jo lielākas ilgas

VĒSTULE LATVIJAI PAR AUSTRĀLIJAS MEŽINIEKU DZĪVI

Liela daļa baltiešu Austrālijā izvietota meža darbos, galvenokārt Dienvidaustrālijā, bet nelielās darba grupās arī Rietumaustrālijā. Dažādi ir šīs zemes klimatiskie apstākļi, un mežinieku darbs dažādās darba vietās tādēļ atšķiras. Vienam otram jau 18 mēnešu pavaditi mežā, cērtot, zāģējot un stādot jaunos mežus.

Rietumaustrālijā mežnieki cērt ļoti cietos, likos un zarainos „red gum" un „jarrah" kokus. Darbs lielāko daļu veicams ar cirvjiem. Pēc nolaišanas kokus mizo un sazāģē 10—15 pēdu garos klučos. Darbs ir smags, it sevišķi iesācējam. Nedēļas izpelņa sniedzas līdz 8 mārciņām. Sagatavotos kokus izlieto mēbeļu pagatavošanai un būvmateriāliem.

Dienvidaustrālijā darba apstākļi ir daudz labāki un neatšķiras no tiem, kādi tie bija mūsu dzimtenē. Darbs ir patikamāks, vieglāks un var labāk nopelnīt. Mežu lielākā daļa ir stādīta. Koki ir slaidi, bez zariem; tos zāģē baļķos un papīrmalkā un tūlīt pēc tam nogādā zāģētāvās, kur tos pārstrādā būvmateriālos. Strādājot uz akorda, divās nedēļās var izpelnīt līdz 20 mārciņas skaidrā, bet tad arī visu dienu ir slapja mugura. Dienvidaustrālijas klimats mums ir daudz piemērotāks. Ziemas mēnešos temperātura noslīd līdz nullei. Lielais karstums ir īsu laiku — tikai decembrī un janvārī. Stādītos mežos ir daudz citu darbu, kas veicami ārpus noteiktā darba laika. Tie ir labi atalgoti, un tajos nereti var nopelnīt otru algu. Viens no vispatikamākiem darbiem ir jauno kociņu stādīšana. Ļoti ienesīgs darbs ir čiekuru lasīšana. Ja labi veicas, dienā var nopelnīt 3 mārciņas.

Stādīto mežu rajonos ir daudzas valsts zāģētavas, kur pašreiz nodarbināti ļoti daudz baltiešu. Algas šeit samērā zemas, darba temps straujš, bet ir arī savi labumi. Valdība visiem sagādā dzīvokļus, kas ir Austrālijas lielākā problēma. Vieninieki dzīvo barakās, pa divi katrā. Elektrība un dzīvoklis tiem ir par brīvu. Ģimenes cilvēki var nomāt veselu māju. Tā parasti ir ar 3—4 istabām, vannas istabu un citām labierīcībām. Valdības noteiktā rente nav augsta. Dzīve šeit nav dārga, un var ietupīt vairāk nekā dzīvojot pilsētā.

Vēl gribētos piemetināt, ka šeit nav ne vēsts no tām briesmām, kādas viens otrs aprakstījis laikrakstos. Nav ne žņaudzējčūsku, ne krokodilu. Esmu pats nostrādājis mežā veselu gadu, bet neesmu redzējis nevienu čūsku. Tās nedzīvo mežā, bet izcirtumos un saulainos klajumos. Esmu redzējis, ka mežā austrāliešu bērni spēlējas kailām kājām. Esmu sastapis vienīgi nekaitīgas ķirzakas. Citādi apstākļi ir Kvinslendā un tropiskajā joslā. Varbūt, ka tur ir arī žņaudzējčūskas.

Visumā mežinieku dzīve ir gaŗlaicīga. Pilsētas patālu, bet viņi nesūdzas un ir apmierināti. Daudzi jau iegādājušies velosipedus, motociklus un radio aparātus. Daži dzīvo ļoti taupīgi un pēc līguma izbeigšanās domā pirkt smagās mašīnas, lai uzsāktu transporta darbus. Visiem ir ciešas saites ar piederīgiem, draugiem Vācijā un citās zemēs. Divaini, ka šeit, tik tālu no dzimtenes un pārējiem tautiešiem, ir pamodušās vēl lielākas ilgas pēc dzimtenes un visa tā, kas tur palicis. Visi sevi lolo cerības, ka reiz varēs atgriezties dzimtenē, un tas liek aizmirst daudzos grūtumus.

Dienvidaustrālijā, jūnijā.

V. Mežaks

LABAM PUTNKOPĪBAS SPECIĀLISTAM

piedāvā darbu ASV, Kent. štatā, putnu farmā 50 jūdzes no Louswille. Var būt ģimene ar 2—3 bērniem; ģimenes galvas vecums 30—45 g. un nedaudz jāprot angļu valoda. Dod ģimenes mājiņu un pārtiku, alga pēc vienošanās (daļa no peļņas vai nedēļas alga). Izceļošanas dokumentu sagāde steidzamā kārtā. Piedāvājumus adresēt: J. Dunduram, (14a) Esslingen a. N., Weilstrasse 36-8.

DIVAS LAUKSAIMNIEKU ĢIMENES

ar praksi lauku darbos un zināšanām lopkopībā savai farmai meklē Mr. G. M. Reeve, Owentoro, Ky, USA. Katrai ģimenei sava atsevišķa dzīvojamā māja. Piedāvājumus angļu valodā līdz ar nepieciešamām ziņām par sevi un ģimenes loc. sūtīt tiešā darba devējam.

Baltijas valstis un ASV

Atzīmējot neseno Latvijas sūtniecības vadītāja J. Feldmaņa akreditēšanās vizīti pie ASV ārlietu ministra Ečesona, lielais Bostonas laikraksts The Christian Science Monitor (5. 7.) ievietojis sava Vašingtonas diplomātiskā korespondenta Nīla Stenforda (Neal Stanford) rakstu „Baltijas valstis un ASV". Koncentrētā pārskatā par baltiešu diplomātisko pārstāvju darbību Savienotajās valstīs starp citu atgādināts, ka tikko pagājuši tieši 9 gadi, kopš ASV ārlietu ministrija sevišķā Samnera Vellesa deklarācijā nosodīja Pad. savienību par Latvijas, Lietuvas un Igaunijas valstiskās patstāvības iznīcināšanu un paziņoja, ka Sav. valstis turpinās pretoties šāda veida nodevīgai rīcībai. Visus šos gadus Baltais nams oficiāli atzinis Baltijas valstu akreditētos pārstāvjus, sagādājot daudz neomulīgu brīžu padomju diplomātiem. Tā pirms pāris gadiem prezidenta Trūmena rīkotajā dinejā latviešu sūtnis Dr. Bīlmanis bija nosēdināts pie viena galda ar krievu vēstnieku Novikovu. Protams, laikraksti otrā dienā ziņoja, ka „starp zināmiem viesiem valdīja ievērojams vēsums", un Maskavas propagandas mašīna nekavējoties nosodīja Vašingtonu par „neeksistējošu fašistisku režīmu" pārstāvju ielūgšanu Baltā nama dinejās. Tagad ārlietu ministrs Ečesons atkārtoti uzsvēris, ka Sav. valstis turpina interesēties par Latvijas brīvību. Nirnbergas prāvā ASV speciāli deklarēja, ka neatzīst Baltijas valstu aneksiju, un noraidīja arī krievu prasības pēc baltiešu DP izdošanas. Vēl nesenā pagātnē Pad. savienība piedzīvoja jaunu neveiksmi, mēģinot panākt, lai okupēto Baltijas valstu komūnistiskie pārstāvji varētu piedalīties starptautiskajā radiofonu konferencē.

Caunu cepures, svētugunis un dīvaina valoda Elzasā

Mūsu līdzstrādnieka vēstule no Francijas

Skolā mācoties ģeografijas stundās par Elzasu un Lotringiju, nekad nevarēju īsti iegaumēt, vai šīs zemes pieskaitāmas pie Francijas vai Vācijas. Dīvainā kārtā šī sajūta man vēl ir tagad, kad atrodos Elzasā turpat vai gadu. Elzasa ir skaista un bagāta zeme, senas kultūras glabātāja, un vienmēr bijusi tikpat kārs kumoss saviem lielajiem kaimiņiem kā mūsu Dievzemīte. Varbūt arī tādēļ elzasieši vēl šodien paši nav īstā skaidrībā, vai viņi ir vācu tautai „atlūzis", vai franču tautas vēl „neuzplaucis" zars.

Elzasai daudz līdzības ar Latviju, īpaši atceroties mūsu stāvokli pirms pirmā pasaules kara. Lielāka atšķirība ir gan šīs zemes dabā — augsnes, augu un klimata ziņā, bet, ieskatoties dziļāk etniskos, vēsturiskos, kultūras un politiskos apstākļos, līdzība kļūst dažkārt taisni apbrīnojama. Minēšu dažas tīri ārējas parādības. Elzasieši ļoti labprāt ēd — labi un daudz, tāpat kā mēs. Viņi mīl arī iedzert savu paštaisīto vīnu un degvīnu (slaveno Kirschwasser). Skābi kāposti, cūkas cepetis, desiņas te ir tikpat atzīti gardumi kā mūsu zemē. Viesošanās un cienāšana lielā godā, kāzas nereti dzer 3 dienas ar visādām senču izdarībām, gan tikai vairs uz laukiem. Tautas tērpu valkāšanā saskatāma tāda pat tendence kā pēdējos gados pie mums. Elzasiešu tautas tērpi ļoti krāšņi— kupliem brunčiem, bagātīgi rotāti izšuvumiem, lentām un mežģīnēm. Mūsu zīļu vainaga vietā galvu rotā liela, plata sasieta lenta. Vīrieši valkā caunu cepures līdzīgi mūsu senčiem.

Dīvaina šķiet elzasiešu valoda, kas nepieradušam atgādina drausmīgu vācu valodas kropļojumu, sajaukta ar tādiem pat sakropļotiem franču vārdiem. Bet, iepazīstoties ar to tuvāk, izrādās, ka vācu valodas sagrozījumos saskatāma stingra kārtība un likumība. Labam vācu valodas pratējam jau pēc neilga laika nav nekādu grūtību tās „atšifrēšanā". Savas raibās pagātnes un valodas dēļ elzasiešiem ir īpatnējs stāvoklis Francijā, kas joprojām rada dzīvas pārrunas presē un pat parlamentā.

Viena no raksturīgākām elzasiešu tautas tradicijām, kas tik ļoti atgādina Latviju, ir jāņuguns dedzināšana. Tā vēl dzīva arī vairākos citos Francijas apgabalos, piemēram, Bretaņā un Provansā. Jāņuguns dedzināšanas rituāls, kas sakņojas dziļi pagātnē, laika tecējumā sajaucies ar kristīgās ticības dogmām, bet joprojām vēl simbolizē saules svētkus un vasaras atnākšanu. Provansā vēl tagad jāņuguns sārta galā uzsprauž ziedu vainagu, un, kad sārta ogles un plēnes vējš izpūtis uz visām debess pusēm, vainagu nolaiž, un katrs tver pēc kāda palikuša, nesadeguša zieda kā laimes talismana nākamajai vasarai.

Elzasa, īpaši ieleja, kurā dzīvoju, kā radīta šādai izdarībai. Samērā šaurā sprauga kalnu starpā, jāņugunīm degot, rada pilnīgi mūsu dainas atspulgu, kad ugunis spīd „no kalniņa uz kalniņu". Par šīs svētuguns lielumu un spožumu var spriest pēc sārta apmēriem: pamatā likti ap 4 m gari baļķi četrstūrī, kas sašaurinās nogrieztas prizmas veidā līdz 10—12 metru augstumam. Sārta uzcelšana un aizdegšana uzticēta katra rudens iesaukuma rekrūšiem, kas to sakrauj jau agrā pavasarī, lai malka vējā labi izžūtu. Tas deg apmēram 2 stundas, radot mežonīgi varenu ainu. Lielākais efekts sasniegts, kad šis degošais tornis sagāžas, šķiežot dzirksteles uz visām pusēm. Pienākt pie liesmām var ne tuvāk par 12—15 metriem. Dziļāk ielejā redz vēl citus sārtus, tālākos nojauž pēc atblāzmas pār kalnu galotnēm. Šādu skatu var vērot ap 30 km garumā. Kad jāņugunis kalnos nodegušas, jaunieši dodas lejā, un nu katrā krodziņā sākas balle, kas ilgst līdz rītausmai.

Otra Elzasas svētuguns ir īpaša Tannas pilsētas tradicija. Ik gadus 30. jūnijā katedrāles laukumā sadedzina 3 egles kā simbolu Tannas dibināšanai, par ko stāsta kāda sena 12. gadsimta teika. Italijas provincē Umbrijā toreiz dzīvojis bīskaps Teobalds, kas pirms nāves kā vienīgo algu savam kalpam — mūkam novēlējis savu bīskapa gredzenu. Kad mūks gribējis novilkt gredzenu no mirušā kunga pirksta, tas nebijis iespējams. Tādēļ viņš paņēmis gredzenu ar visu pirkstu, noglabājis somā un devies uz savu dzimteni Franciju. Pārgājis Alpiem, viņš nometies pārnakšņot zem kuplas egles, piesliedams nūju un somu pie koka stumbra. Liels bijis mūka izbrīns, kad nūju un somu no rīta nav varējis atdalīt no koka. Tuvējā ciema ļaudis tanī nakti esot redzējuši mežā virs eglēm mirdzam trīs gaišas liesmiņas. Kad ceļa vīrs izstāstījis savu piedzīvojumu ar gredzenu, šī apgabala grāfs Ferits domājis, ka te saskatāma Dieva gribas izpausme, un apņēmies šajā vietā uzcelt kapellu. Tikko viņš savu apņemšanos izteicis, mūks varējis atkal paņemt savu nūju un somu. Nostāsts par šo notikumu pievilka šai vietai daudz svētceļnieku, kas ar laiku apmetās te uz dzīvi, liekot pamatus Tannas pilsētai. 1332. gadā kapellas vietā uzcēla baznīcu, kas, vairākkārt atjaunota, stāv vēl šodien.

Egle, zem kuras pārnakšņojis senais ceļa vīrs, simboliski uzņemta Tannas pilsētas ģērbonī, bet atceroties leģendāro parādību — trīs liesmiņas virs egļu galotnēm, — ik gadus 30. jūnijā tās simboliski atdarina. Tagad, protams, to dara pavisam moderni: laukumā ierok 3 lielus stabus, apliek tos ar degošu materiālu, un galā uzsprauž pa eglītei. Pēc dievkalpojuma notiek gājiens ap baznīcu, orķestris nospēlē korāli, un sārtus aizdedzina. Svētkus allaž saista ar grandiozu ilumināciju. Tas, ko šajā ziņā redzēju š.g. 30. jūnijā Tannā, deva man lielisku liecību par franču pirotechnikas sasniegumiem.

Tannā, 1949. g. jūlijā.

Juris Miķelsons.

SPRIEŽIET PAŠI, KAS NOTIEK ASV DIENVIDU ŠTATOS...

AMERIKĀŅU ŽURNĀLS RAKSTA PAR VERGU DARBIEM

Pretrunīgās valodas par dzīves un darba apstākļiem ASV dienvidu štatos nemitas. Kur īsti patiesība, to vēl labu laiku nezināsim. Uz šiem štatiem tomēr jau devušies vairāk nekā 1000 latviešu un, kā redzams no iepriekšējā numurā sniegtās intervijas ar plkv. Kelikotu, vēl vismaz 25 ģimenes dosies uz kokvilnas plantācijām. Nepatīkamu satraukumu latviešos radījušas gan aizbraucēju vēstules, gan pašu amerikāņu preses raksti, kas gluži neiedomājamos salīdzinājumos un aprakstos tēlo turienes darba vergu likteni.

Mūsu līdzstrādnieks kādā no lielākajām latviešu kolonijām centās noskaidrot, vai nav saņemtas sīkākas ziņas par darbu plkv. Kelikota un viņa kaimiņu farmās. Šādu vēstuļu bija veselas 8. Trijās aizbraucēji žēlojās par karstumu, cūskām un zemo izpeļņu. Divas vēstules varētu izteikt vienā teikumā: viegli nav, bet dzīvot var. Citās divās vēstulēs, kas nāca no Skota farmas, rakstītāji bija ļoti apmierināti. Pēdējā visplašākā vēstule uz 6 lappusēm bija no objektīva un piesardzīga vīra pusmūža gados. No viņa apraksta varēja secināt, ka dzīvokļi ir labi, lielāko tiesu izremontēti, ar jaunieliktām grīdām. Tāpat ir apgaismošana un pietiekams skaits aku vai ūdensvads. Jāstrādā bez noteikta darba laika, un izpeļņa ir caurmērā pieaugušam vīrietim 3 dol. dienā. Darbs kaulus nelauž, bet klimats neparasts, un pie tā grūti pierast. Ar aprūpi var apmierināties, bet, piem., Skota farmas administrācija esot tik laipna un pretimnākoša, ka esot no šiem patīkamajiem cilvēkiem grūti aiziet un uzteikt vietu, ja arī izdevies atrast kaut kur citu labi samaksātu darbu. Bez tam katram, kas pietiekami cītīgs, iespējams starplaikā, kamēr ražas aug un nobriest, atrast blakus nodarbošanos un nopelnīt vairāk nekā 3 dol. dienā.

Nēģeru strādnieki dzīvo ārkārtīgi primitīvos apstākļos, savas vieglprātīgās rīcības dēļ bieži nonāk smagos parādos, strādā daudz veiklāk un ātrāk par atbraucējiem, nedēļām no vietas ēd vienu un to pašu ēdienu — pupas ar speķi — un četros mēnešos nopelnī tik daudz, ka pēc tam visu pārējo gadu nestrādā neko.

Šīs pamatīgās vēstules nobeigumā teikts: „Nevaru nevienam nedz ieteikt, nedz kādu atrunāt no braukšanas uz šejieni. Dzīves apstākļi te ir primitīvāki un grūtāki nekā Latvijā, bet darba gan te uz pusi mazāk."

*

Lai mūsu lasītāji dabūtu objektīvu un precīzu ieskatu par šiem štatiem un turienes darba apstākļiem, kā tos attēlojusi amerikāņu prese, sniedzam tulkojumu no jūnija mēneša Magazine Digest raksta „Amerikas 75.000 vergu". Šis raksts sākas vārdiem: „Tā nav patīkama lasāmviela, bet kaut kas, ko jums vajadzētu zināt, jo tikai jūs un miljoni citu lasītāju ir vienīgie, kas spēj mainīt šos apkaunojošos apstākļus."

„Krusttēva Toma būdas laiki nav garām. Kaut arī tagad mēs dzīvojam 1949. gadā, 75.000 nabadzīgu balto un nēģeru Sav. valstīs atrodas īstā verdzībā. No šī skaita 95 proc. ir nēģeru. Tie strādā un dzīvo īstā dzimtbūšanā Floridas, Džordžijas, Misisipi un Luizianas štatu mežos, terpentīna rūpnīcās, kokvilnas un cukurbiešu laukos. Dažkārt viņu dzīve rit apstākļos, kas ne ar ko neatšķiras no koncentrācijas nometņu režīma, un ap viņu mājokļiem apvilktas dzeloņstiepules, lai ziņkārīgie no ārpasaules netiktu pie viņiem un viņi netiktu ārpasaulē. Daudzās šādās nometnēs darba vergi dzīvo šķirti no savām ģimenēm. Viņu vienīgā cerība ir kādā naktī izbēgt. Tas tomēr atgadās reti, jo kas gan bēgs bez savas sievas un bērniem. Viņiem bieži jāstrādā 16 stundu dienā, ieskaitot svētdienu. Viņu mājokļi ir neiedomājami primitīvi — sanaglotas būdas bez ūdens un labierīcībām. Logi bez stikliem, gultas lielo tiesu sastāv no maisiem, kas piebāzti priežu skujām.

Kā šie ļaudis nonāk šādā verdzībā? Iemesls tam gandrīz vienmēr ir parādi, kuŗus farmeri un plantāciju īpašnieki saviem strādniekiem paši cenšas sagādāt. Parasti uz šīm darba vietām nosūta tos, ko pašu farmeru un plantātoru ietekmētā policija un iestādes sodījušas par klaidonību vai citiem mazākiem pārkāpumiem. Viņus soda, teiksim, ar 25 dolariem. Kas tos nevar samaksāt, tiek nosūtīts uz kādu farmu sodu atstrādāt. Nonācis darba vietā, strādnieks nepārtraukti grimst parādos. Viņam, piem., dod ļoti labu, bet dārgu ēdienu. Viņš var iepirkties tikai farmera veikalā, kur cenas līdz 100 proc. pāri normālajām tirgus cenām. Viņa algas aprēķini bieži viltoti. Tā parasti, kamēr parādi atstrādāti, viena mēneša vietā paiet 8 vai vairāk gadu.

Vai tad dienvidu štatu tiesas nav spējīgas šos apstākļus grozīt? Izrādās, ka nē. ASV augstākās tiesas un FBI šajās lietās nejaucas. Vietējās tiesas sastādās no pašiem zemju īpašniekiem vai no viņiem atkarīgām personām. Pag. 10 gados vispār tikai 15 gadījumos ierosinātas sūdzības par piespiedu darbu un apstākļiem, kas līdzīgi verdzībai, bet tikai vienā gadījumā tiesas lēmums bijis, ka apsūdzētais vainīgs."

HUGO PURIŅŠ

Starp pusnakti un ausmu

NOVELE

(4. turpinājums).

Teofilam Simam nu šķiet, ka no viņa pieciem pēkšņi novelas nasta, liela un smaga, kā tā mūžam sniegotā, augstā Šveices kalnu grēda, ko viņš, četrus bezjēdzīgus gadus katru dienu pamalē līdz apnikumam skatīdams, ir ilgojies, apbrīnojis, apsaukdis un nolādējis reizē. Ardievu, kartupeļu putra un apsmiekli, ardievu nikšana un indīgie mazvērtības dzēlieni, ardievu, pazaudētais laiks!

It kā ugunīgas dziras apreibināts, Sims lēkā pa istabu, griež mežonīgu, kankānam līdzīgu deju un dzied: „Ho-ho-ho, jo-ho-ho, vieta, vieta, vieta...!"

Tabita nejūsmo tik skaļi. Viņa nesaka gandrīz nekā, atgriežas pie iesāktā, un, pēc viņas izskata spriežot, varētu domāt, ka visa šī lieta tai ir diezgan vienaldziga. Bet nē — aizdomīgi dzidrais un spožais mirdzums, kas brīžiem, kad viņa pagriežas pret logu, kļūst redzams tās acīs, liecina, ka tā tas nav. Viņa ir tikai par daudz laimīga.

Vakarā, kad bērni nolikti gulēt, vecāki apsēžas pie galda un ilgi runā. Viņu dzīvē sācies jauns laikmets.

Kā putni aizlido nedēļas. Teofils Sims ir pilsētā gandrīz katru dienu. Skriešana pa dažādām iestādēm un birojiem, kur viņiem izgatavo, tulko, apstiprina un pavairo izceļošanas komisijai rādāmos dokumentus, allaž ilgst līdz vēlai pēcpusdienai, bet vakari un daudzas nakts stundas aizrit, kārtojot mēnešiem neatbildētu korespondenci draugiem un paziņām. Tabitai rūpju nav mazāk — šādās reizēs atrodas tik daudz kā mazgājama, lāpāma un šujama, ka brīžiem nemaz nevar saprast, kur ķerties klāt un kad to visu padarīs.

Beidzot, kad tūkstoš dažādu svarīgu sīkumu, šķēršļu un klizmiņu laimīgi ir aiz muguras, kādā no pēdējiem saulainajiem rudens rītiem sieva sapoš bērnus, un viņi ierodas apriņķa pilsētā — visi četri. Tabita ir gaumīgi pielietojusi lūpu zīmuli un asinājusi citus mūžīgās sievišķības ieročus, labi zinādama, ka tie, par spīti pieticīgam apģērbam, kādreiz ir stiprāki par visnozīmīgākajiem parakstiem; Teofils, savukārt, ārēji vienaldzīgs, bruņojies ar pacilātu garastāvokli, pašapziņību un drošu prātu.

Izceļošanas komisija ir stingra. Katrs papīrs tiek pētīts, grozīts un ilgi pārdomāts, katra atbilde svārstīta uz vispedantiskākajiem formālisma svariem.

„Neder!" izstudējis Tabitas Simas Latvijas pases atvietotāju, ierēdnis sausi izmet.

Otras okupācijas laikā, kad viņi precējās, iestādes izdeva dokumentus ar vīzdegunīgu uzrakstu — „Austrumzemes valsts komisariāts". Šis uzraksts ierēdnim nepatīk.

Sims pasniedzas, ātri paņem apliecību atpakaļ, gandrīz raušus to no ierēdņa pirkstiem izraudams, un mirkli vēlāk zaļganais kartons jau pārvērties strēmelēs.

„Manai sievai no Latvijas līdz vienīgi laulības apliecība," viņš pēc tam saka, it kā nekas nebūtu noticis. „Vēlaties redzēt?"

Cilvēks aiz galda sekundi apmulst, paskatās viņos abos — Tabitas krūtis augsti vilņojas un lūpās viņa ievilkusi īsti holivūdisku smaidu, bet viņas vīrs stāv lepns un nevērīgs kā tāds, kas jau iepriekš pārliecināts par panākumiem. Viegls vīpsns aizkrīt gar ierēdņa lūpām, un viņš norūc: „Jā ...viss kārtībā. Varat iet pie ārsta."

„Blēdīes, mānies, izliecies, tad tev vienmēr labi ies," gaitenī Sims ironiski smejas. „Lieta kārtojas labi, Tabīt, bet, atklāti sakot — ka viņi būs tādi aptiekeri, to nu gan nebiju domājis..."

„Nerunā niekus — tiem viriem ir vēriens," konstatē Tabita. „Un vēriens kādreiz izšķir visu."

Kā par brīnumu, ambulancē jaužu nav daudz, un viņi tiek klāt ātri drīz. Tabita ar bērniem iet pirmā. Pēc pusstundas tā iznāk atpakaļ, un tās piesārtusī seja priekš staro — viņa ir pieņemta, nosakot, ka bērniem līdz aizbraukšanai jāsalabo zobi.

Kad Teofils Sims kāpj pār ārsta kabineta slieksni, sirds dziļumos tam ievilņojas kaut kas nelabs, unbudinošs. Tas ir dīvaini, bet jau no seniem laikiem viņam pretīgs ir viss, kas vien saistīts ar sarkanā krusta zīmēm, ētera smaku un baltiem uzvārčiem, un pašlaik šis pretīgums ir sevišķi liels.

„Izģērbjieties, lūdzu!" ārsts, jauna kanādietis, rīko, viņa veselības lapu pārskatīdams. Steigšus Sims rauj nost vienu apģērba gabalu pēc otra, līdz beidzot stāv gluži kails. Ārsts pacel pelēkas, asas acis, krāsā vēro trauslo ķermeni, kas ar savādu pārvilktu asaku atgādinājumu vēsajā gaisā mazliet dreb, un aicina Simu sev tuvāk.

„Kas tās tur jums par rētām?"

„Sķembas... no gaisa uzbrukuma..." Sims atbild, juzdams, ka ieskrienam karstu kvēli. Muļķīgi nervi! Viņam taču nav nekā kaunināma.

Klusēdams ārsts pacel viņa roku un uzmanīgi skatās augšdelma iekšpusē pie padusēm, tad piešķiras ar klausekli pārbaudāmā krūtīm.

„Klepojiet! Stiprāk! Jā, jā — tā. Vēl stiprāk!" Aukstais daikts urrauj zosādu un Simam jānoskurinās netiksmē.

„Un tagad elpojiet! Bet labi dziļi! Vaļēju muti, lūdzu!"

Kādu brīdi istabā dzird tikai Sima elpu. Tā ir skaļa un svelpoša. Sasodīts! Sims drudžaini domā. Kas tad tas! Krūtis čīkst kā šūpoles...

Ārsts klausās, klausās, tad izslejas, paņem no galda reflektanta plaušu fotografiju un, pret logu pacēlis, kādu laiciņu to studē. Pēc tam īsi uzaicina pacientu blakus istabā, kur atrodas rentgena aparāts.

„Lūdzu... es atvainojos... doktora kungs, kas tur ir?" kad aparāts sāk sikt, Sims uztraukti jautā.

Bet atbildes nav. Caurskati beidzis, ārsts aiziet atkal pie galda, apsēžas un kaut ko raksta. Sims tagad drīkst ģērbties, taču — trīs pirksti, trīc viss augums — viņam neveicas: krekls sastiprinās aplam, aproces nevar aizspogāt nemaz, un apkaklītes uzlikšana izvērsās gandrīz vai par traģēdiju. Beidzot!

(Turpinājums seko)

Latvija „gatavojusi uzbrukumu" Padomju savienībai

1940. g. 17. JŪNIJA ATCERE RĪGAS RADIOFONĀ

Drāmatiskos notikumus, kas norisinājās 1940. g. 17. jūnijā un kas mums visiem palikuši baigā atmiņā, šogad Rīgas radiofons atcerējās šādi: 1940. gadā Latvijas fašistu klikē pastiprinātā veidā sākusi gatavoties militārai avantūrai pret PSRS. Ārlietu ministrijā pat runāts, ka viss sagatavots, lai krievus padzītu triju mēnešu laikā. Latvijas armijā iesaukti 10 gada gājumu rezervisti, ar ko iesākta mobilizācija karam pret PSRS. 1940. g. 12. jūnijā Latgales divīzijas daļas jau sākušas pārvietoties uz PSRS robežu, jo 9. Rēzeknes kājnieku pulkam dota kaujas pavēle, ieņemt pozicijas austrumos no Kārsavas, un uz robežas inscenēti uzbrukumi. Bet tad 17. jūnija agrā rītā kļuvis zināms par padomju armijas ienākšanu. Tad viss pulks (domāts tas pats 9. Rēzeknes kājnieku pulks) gar sētu nostājies goda sardzē. Arī citur līdzīgi suminmāta padomju armija, kas pasargājusi latviešu tautu no baigā likteņa, ko tai gatavojusi Ulmaņa „klikē".

Kamēr Ulmaņa un Muntera „banda" rupji mīdījusi kājām Padomju savienības-Latvijas draudzības līgumu, Padomju savienība godīgi un precīzi pildījusi savstarpējo palīdzības līgumu un neiejaukusies Latvijas iekšējās lietās. Tikai tad, kad kļuvis skaidrs, ka Ulmaņa „klikē" neapstāsies ne pret ko, lai īstenotu bruņotu konfliktu, padomju vara 16. jūnijā iesniegusi notu ar pieprasījumu mainīt Latvijas valdības sastāvu un ielaist Latvijā padomju karaspēka papildu spēkus. Ulmanis, ģenerālis bez armijas, tam arī piekritis, un 17. jūnijā padomju armija ienākusi Latvijā. Padomju armiju nespējuši aizkavēt ne fašistu, ne aizsargu terrori. Tautas demokratisko spēku atbalstā 17. jūnijs pavēris ceļu Ulmaņa „klikes" gāšanai un darba ļaužu varas nodibināšanai. 17. jūnija notikumi darījuši galu buržuāzijas intrigām, kas, laužot līgumus, pārvērtusi Latviju par placdarmu uzbrukumam Padomju savienībai. Padomju armijas ienākšana pasargājusi latviešu tautu no baigā likteņa, kādu tai gatavojusi latviešu buržuāzija un pavērusi ceļu uz komūnismu. Bet sajūsma un mīlestība, ar kādu latviešu tauta sagaidījusi padomju armiju, lai esot bargs brīdinājums tiem, kas cerot pasauli ieraut karā un kas velti cerot uz kapitālistiskās pasaules vienkāršiem cilvēkiem.

Tādi ir padomju varas skanīgie vārdi, kas ir vienmēr pretrunā ar tās asiņainajiem darbiem.

Pēteris Ermanis

Aiz pagraba loga

Aiz loga zālītes man saaugušas,
It kā no mājām viesos atnākušas.
Tur pamirdzēja pieneņīšu zelts,
Tur pūku bālais apaļums bij celts.
Tur vārpu zāļu rogains zaļums mita;
Kā mana labība šis vārpas šķita.
Slaiks auga smilgas skaistums
pelēkais,
Miļš baltābols bij, allaž draudzīgais.
Un liekas: raižu smagums mazāk
sloga,
Šāds dārzs, šāds lauks ja cieši aug
aiz loga.

Prof. B. Dzeņa godināšana Emdenā

Ievērojamā tēlnieka un mākslas kopēja B. Dzeņa septiņdesmit gadu dzimšanas dienas svinības sarīkoja Emdenes latviešu nometne, kuŗas paspārnē jubilārs atrodas kopš pāris nedēļām. Jau agrā rītā ģimnazijas audzēkņi un skolotāji sveicināja profesoru ar dziesmām un ziedu veltēm. Dienā nometnes iedzīvotāji pulcējās iekārtotajā tēlnieka darbu skatē, kur pats jubilārs paskaidroja, kā viņš savus tē-

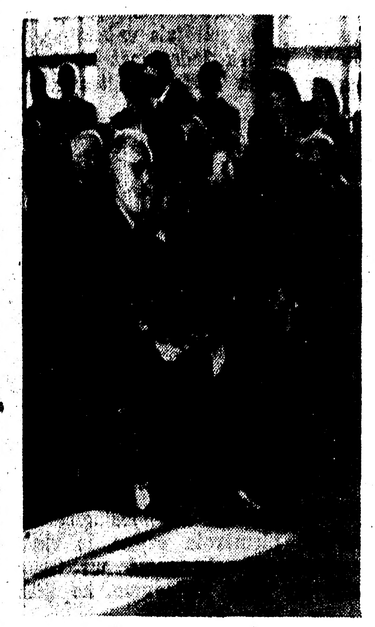

Jubilārs B. Dzenis ar kundzi un meitu svētku aktā.

lus veido. Profesora paskaidrojumi sevišķi patika jaunatnei.

Vakarā nometnes komiteja un organizācijas bija rīkojušas svinīgu aktu, ko ievadīja mācītāja Nesaules svētruna un nometnes komandanta apsveikums. Bij. izglītības ministrijas darbinieks R. Nīkurs nolasīja plašāku referātu par jubilāra dzīvi un darbiem. Sevišķi interesantas bija referenta atmiņas no mūsu brīvvalsts tapšanas dienām. No latviešu centrālajām iestādēm svētkos bija ieradušies V. Janums un A. Dravnieks. Savās uzrunās viņi atzīmēja jubilāra nopelnus cīnītāju balstīšanā, Latvijas vēstures paušanā un latviešu skolotāju audzināšanā. Viesi bija atveduši arī Kultūras fonda veltī. Kaimiņu nometnes Sengvardenes un apgabala latviešu jaunatnes sveicienus un adresi nodeva skolu inspektors J. Kronlins. Emdenes nometnes iedzīvotāji un organizācijas pasniedza adresi un velti.

Sevišķi iecīnīts un iemīļots lielās sabiedriskās aktīvitātes dēļ jubilārs bija kļuvis Giftenes nometnē, kur pavadīja turpat četrus trimdas gadus. Bij. giftenieši tādēļ gavilnieku pārsteidza ar sevišķām balvām. Iedzīvotāju vārdā bij. komandants nodeva adresi, bet dāmu komiteja bija sagatavojusi skaistu tautisku spilvenu. Smiltenes tautas tērpos mirdzēdamas, jubilāram to nodeva Dzeniša un Krupska kundzes. Apsveica arī bij. Giftenes mākslas studijas audzēkņi.

Pēc akta prof. tuvākie draugi un cienītāji pakavējās dažas stundas vēl groziņu vakarā. Bija daudz sirsnīgu vārdu, dziesmu un deju.

KULTŪRAS CHRONIKA

Kopā ar savu dzīves biedri gleznotāju Eriku Šternbergu no Fišbachas nometnes uz ASV aizbraucis bij. Latvijas mākslas akadēmijas docents J. Šternbergs, kas Amerikā cer atrast mācības spēka vietu kādā augstskolā. J. Šternbergs Fišbachā 4 gadus vadīja grafiskās mākslas kursus, izaudzinādams prāvu jauno mākslinieku pulciņu. Tikko iznākusi arī viņa zīmētā bērnu grāmata Nomodā un sapnī daudzkrāsainā iespiedumā. Blakus latviskam izdevumam grāmata iespiesta arī angļu un vācu valodā.

Rakstnieks Norberts Trepša, kas pašreiz dzīvo Beļģijā, beidzis Luvēnas universitāti ar filozofijas bakalaura gradu.

Parīzē atklāta bēgļu mākslinieku izstāde

IZSTĀDES KLĀSTU BAGĀTĪGI KUPLINA FRANCIJAS GALVASPILSĒTĀ DZĪVOJOŠIE BĒGĻU MĀKSLINIEKI

9. jūlijā Rotšilda pilī Parīzē atklājā bēgļu mākslinieku izstādi. Tās sarīkošanai Parīzē galvenie nopelni ir Eiropas IRO preses šefam Ženēvā de Lasalam. Viņa aicināti, jau dienu pirms izstādes atklāšanas to apskatīt ieradās franču valdības un mākslas iestāžu pārstāvji. Viesu vidū bija franču nacionālo mūzeju direktors G. Sales, Parīzes pilsētas mākslas departamenta direktors M. Bizardels, mākslas akadēmijas prof. M. Kabaijs, mākslinieki, žurnālisti un vietējo bēgļu koloniju pārstāvji.

Jau pa ceļam uz izstādes ēku redzami grandioza apmēra plakāti — Exposition des artistes en exil presentée par l'Organisation Internationale pour les Refugiés. Du 9 au 30 juillet 1949. Plakāti arī pie Rotšilda savrūpmājas Berryer ielā. Greznajā vestibilā apmeklētājus sagaida siltos toņos tvertā Valdemāra Tones Bēgle — jauna sieviete iakatiņā. Mākslinieks šai gleznā ar dziļu izjūtu parādījis lielo traģēdiju, ko pādzīvojuši miljoniem nevainīgu cilvēku. Tā apstādina uz brīdi katru ienācēju. Izstādē bez Vācijā savāktiem darbiem nākuši kuplā skaitā vēl klāt Parīzē dzīvojošo bēgļu — mākslinieku darbi.

Pirmajā izstādes telpā redzama Augusta Annusa gleznа Teikšma par Daugavu. Turpat Parīzē dzīvojošā lietuvieša A. Galdikas dekorātīvie, spēcīgu kontrastu pārbagātie darbi temperā. Šeit reprezentēts arī mākslinieks Mārtiņš Krūmiņš, pariziešiem jau labi pazīstamais ukraiņu gleznotājs H. Hmeļuks un 2 labākie igauņu krāsu meistari J. Hennoste un E. Koks.

Nākamā telpā gan krāsās smalkie un liriskie Fridracha Milta pasteļi, gan Jāņa Kalmītes Evide, pāris igauņu darbi un rumānietes Stuenesko simpatiskais bērna portrets. Šinīs pašās telpās vitrīnās arī latviešu daiļamatnieku darbi. Mūsu rotas, tautiskās lelles un ādas izstrādājumus parīzieši labprāt apbrīno un iekāro.

Trešajā izstādes zālē pie iespaidīgākiem darbiem piesaistāmi rumāņa D. Berea Rumāņu zemnieku galva, Augusta Annusa Kemptenes nometnes bēgļi un Atpūta, Voldemāra Tones Ābeļu ziedi, Sievas portrets un Dāma lillā, igauņa A. Rammo Istaba, lietuvieša Vaļeškas Freiburgas apkārtnē, Jāņa Kugas Skats uz Daugavu, Jāņa Gaiļa Nemierīgā jūra un S. Grabovska Nafurē morte.

Grafikas galerijā redzamu vietu ar savu ciklu Sāpju ceļš ieņem Sigismunds Vidbergs. No viņa cikla ņemti arī zīmējumi plakātam un izstādes kataloga vākam. Ar lielas dimensijas triptiku linolejumā apmeklētājus šeit patīkami pārsteidz lietuviešu grafiķis V. Petravičus. Interesanti krāsaini kokgrebumi igauņu mākslinieka E. Rugam. Pazīstamais lietuviešu grafiķis V. Joninas reprezentējās ar illustrācijām no Gētes Jaunā Vertera ciešanas un Šepspīra Hamlets. Juris Soikāns parādījis savu talantu akvareļu ciklā Zem svešas debess un 2 tušas zīmējumos. Publikas uzmanību vēl saista igauņu mākslinieces Agates Vēberes oforti, Ernesta Ābeles zīmējums, Artura Damrozes un lietuviešu grafiķu T. Valiusa un V. Ratas kokgrebumi.

Direktors — rīkotājs A. Prande ar izstādes panākumiem apmierināts. Nožēlo tikai, ka telpu trūkuma dēļ nav bijis iespējams uzkārt visus līdzatvestos darbus. Ar necerēti daudziem darbiem izstādē pievienojušies Parīzes bēgļi — mākslinieki. Publika izstādi uzņem atsaucīgi un izsaka savas domas mazliet skaļāk nekā Amsterdamā. Daudz tīkotāju un aizrunātāju ir latviešu daiļamatniecības priekšmetiem. Par V. Tones Bēgli un Ābeļziediem interesējās kāds amerikānis. Pircēji radušies arī Agātes Vēberes oforttiem. Fridricha Milta pastelis Rīts pārdots uz Šveici. Amsterdamas mūzeja vicedirektors aizrunājis A. Rammo darbu Istaba. **Ilona Leimane**

MĒRBEKAS LATVIEŠU TEĀTRIS

izrādīs Mārtiņa Zīverta jauno komēdiju Zaļā krūze Ventorfā 20., Špakenbergā 21., Lībekā 22. un 23., Eutinā 24., Neištatē 25., Ķīlē 26., Pinebergā 27., Sengvardenā 29., Emdenē 30., Oldenburgā 31. jūlijā, Grēvenē 2. augustā un Virsenē 4. augustā.

Atkal viena mākslas uzvara

LATVIEŠU STĪGU KVARTETS ATGRIEZIES BLOMBERGĀ

Latviešu stīgu kvartets atkal atgriezies Blombergā no koncertceļojuma Zviedrijā, Dānijā un Anglijā. Mākslinieki mazgā ceļa putekļus un mēģina uzstādīt brauciena bilanci. Prof. Alfrēds Ozoliņš stāsta:

„Panākumi ir nenoliedzami. Mēs sākām pārorientēties uz cittautu klausītājiem. Pag. gadā latviešiem vajadzējā zviedru klausītājus ieinteresēt. Tagad mūsu mākslai jau pie zviedriem ir savs kredits. Pilsētās, kur tikai pāris desmit latviešu, klausītāju zāles bija pilnas. Vispār iniciātīva koncertceļojumam nāca no zviedru puses.

Viena programma Upsalā bija veltīta modernai mūzikai. Atskaņojām zviedru modernistus Juhansonu un Blondalu, angli B. Britenu. Zāle bija pārpildīta, daļa publikas bija braukusi no Stokholmas. Lundā koncertu rīkoja kamermūzikas biedrība. Vesterosas brīnumskaistā zāle arī bija publikas pārpildīta. Gislavedā koncertu rīkoja un mūs uzņēma vietējās zviedru avīzes redaktors. Ņenčepingā sastapāmies ar bij. kollēgām — Kārli Vestenu, Albertu Bērziņu, Kārli Zariņu. Visi saistīti vietējā simfoniskajā orķestrī. Neaizmirstams paliks koncerts sveču gaismā vecajā Erebro pilī ar veco dižciltīgo zviedru portretiem, tāpat Čepingas nelielajā senatnīgajā baznīciņā. Zviedri vispār baznīcas labprāt izmanto koncertiem, arī laicīgai mūzikai.

Zviedrijas latvieši mūs saņēma ļoti sirsnīgi. Daudzi no viņiem labi pārtikuši un strādā savās profesijās. Daži latviešu inženieri vēl šodien Zviedrijā darina transformātorus Ķeguma spēkstacijai pēc krievu pasūtinājuma. Paradokss un tomēr īstenība."

Par tālākām koncerta gaitām prof. Ozoliņš saka: „Koncertējām tautiešiem Kopenhagenā — Jonstrupē. Sastapām Voldemāru Dambergu, izrunājāmies gari un sirsnīgi. Dānijā latvieši dzīvo daudz nebrīvāk kā Zviedrijā. Nedrīkst atstāt nometnes, maksā īri par baraku dzīvokļiem, nodokļus un turklāt nedrīkst pirkt uz kartītēm sviestu, bet jāapmierinās ar margarīnu. Dāņu publikai nespēlējam. Toties Anglijā mantojam šoreiz labu presi. Mēs vairs nebijām DP mūzikanti, bet pilntiesīgi mākslinieki. Spēlējām arī BBC trijos raidījumos, vienā atklātā ar 400 klausītājiem, kas bija domāts Home Service pārraidījumam. Spīkers apbrīnojami pareizi nolasīja angļiem grūti izrunājamos vārdus.

Arī latviešu rīkotos koncertos Anglijā bija vairāk angļu publikas kā pērn. Koventrijā koncertu rīkoja latviešu katoļu apvienība, apsveica vietējais pilsētas galva. Skotijā pārliecinājāmies, ka tradicionālais skopums ir drīzāk literātūras nekā dzīves parādība. Koncertējot latviešu ogļračiem, sastapām angli — hosteļu direktoru, kā paziņu no Vācijas. Pēc tam direktora mājā vakariņojām kopā ar 12 latviešu ogļračiem. Direktors viņus ļoti cildināja. Anglijā koncertu sarīkošanā lielu atbalstu mums sniedza sūtnis Kārlis Zariņš un Londonas latviešu biedrība. Ja viss notiks kā paredzēts, tad uz rudens pusi dosimies atkal koncertbraucienā uz Zviedriju." **P. A.**

Lībekas teātris brauc uz dienvidiem

MAZA INTERVIJA

„Kas tur atkal saiņojas? Vai jaunie austrālieši taisās uz transitnometni?"

„Taču nē, miļā, nē! Mūsu pašu teātris braukšot uz amerikāņu zonu!"

„Trakie! Kur šie glābsies tādā svelmē?"

Tā agrā rīta stundā Lībekas nometnē spriež divas tautietes.

Tiesa, teātris saiņojas, lai dotos pēdējā gaŗākajā izbraukumā Eslingenas un Mērbekas teātŗu pēdās. Kritiķe P. Jēgere-Freimane novērtējusi Lībekas latviešu teātri kā trešo ievērojamāko trimdas ansambli, tādēļ vērts paintereséties, ko šie ļaudis īsti domā, šajā sausajā laikā dodoties tik tālā ceļā.

Kad Pūķa režisorei M. Einbergai-Valterei apjautājos, ko viņa no izbraukuma cer, viņa varonīgi atbild — nekā! — Un no kā visvairāk baidās? — Arī ne no kā! — Drosmīgi, patiesi.

Turpretī Austra Šteinberga pieticīgi cer, ka viņa dienvidos satikšot senos draugus. No karstā laika gan nobijusies un ne bez pamata. Sprīdītis esot visvairāk piepraasītā izrāde — gaŗajās biksēs un vilnas zeķēs iznākšot pamatīga svīšana.

Asja Kalniņa izturas varonīgāk. Viņa gan domā, ka brauciens neatmaksāsies, bet reiz tak dienvidniekiem jāparāda, ka arī ziemeļnieki kaut ko spēj.

Vienīgi Spodra Zvaigzne šķiet vienaldzīga. Viņa visvairāk jūsmo par dabu. Lai, uz Berchtesgādenu braucot, pilnīgāk varētu saskatīt sniegainās kalnu galotnes, viņa jau pirms stundas ieņēmusi mašīnā labāko vietu.

Irma Vārpa vēl bieži raugās atpakaļ uz mājām, jo agrajā rīta stundā mazā Kristīnīte vēl palikusi gultā gulot. Sprīditis un Pūķis viņai rūpes neradot, bet Pūt, vējiņi! gan, jo dienvidos Baibu jau tēlojusi Irma Graudiņa.

Kā jau minēju — kungi vairāk noskaņoti materiāli. Piemēram, Sprīdīša režisors Pēteris Elsiņš domā, ka brauciens noteikti atmaksāsies, un teātris varēs nomaksāt vecos parādus. — Arī Jānis Birkmanis, nesamaksāto parūku ietekmēts, kļuvis ļoti taupīgs: pats redzēju, ka dienu pirms izbraukuma viņš nopirka tikai divas cigaretes. Turklāt smēķēšana esot viņa galvenā maize. — Gustavs Grauds noskaņots romantiskāk, kā jau vienīnieks. Aizbraucot piekodina, lai rakstot viņam vēstuli.

Diemžēl, visus nespēju iztaujāt. Visi, vienādi tērpušies jaunizdotajās samta biksēs, nevaļīgi cilā kostīmu kastes. Lai viņiem līdzekiešu dievpalīgs! Taču divas nozīmīgas lugas ceļo uz dienvidiem — Sprīdītis un Pūt, vējiņi! Lai jaunatne vēl pēdējo reizi paskatās, kā latviešu Sprīditim veicies svešajās zemēs, jo drīz arī paši dosies pāri jūrām „gudrībiņās lasities". Un svētīga būs atziņa, ka dzimtenes sēta tomēr bijusi skaistākā un Lienīte mīļākā meitene pasaulē. — Tāpat pēdējo reizi dienvidnieki varēs skatīt latvju sētu Daugavas krastā un atveldzēties labajos senču tikumos. Pūt, vējiņi! būs labākā ceļa maize latviešiem, izklīstot svešumā. **Alfrēds Dziļums**

GLABĀJAMĀ MANTA

Valeva Uibopū romāna
Neviens mūs nedzird fragments

Tikko iznācis latviski tulkotais Valeva Uibopū plašais romāns Neviens mūs nezird. Šeit kādas mazpilsētas aina pēc sarkano okupantu ienākšanas:

Jānis Rīviks pievērsa atkal skatu melnajiem nama mūŗiem, jo tur atskanēja tagad cauri zobiem nosvilptā dzērāju dziesma, kuŗas vārdus šai pilsētā pazina gandrīz katrs zēns uz ielas. Viņš tuvojās svilpētājam pagalmā, viņi pazina viens otru un sasveicinājās. Silkalns atvēra durvis uz tumšo kāpņu telpu un izcēla no turienes uz pagalma bruģa divus saiņus. Tie abi bija sasieti stiprām auklām, kuŗās iestiprināti nesamie kociņi. Mazāko saini Silkalns iedeva Rīvikam, un, paņēmis aiz kociņa, tas sajuta, ka sainis bija milzīgi smags un šķita izkstiepjam roku no pleca. Vērojot no sāniem, Jānis Rīviks sprieda, ka otrs sainis varēja būt vēl smagāks, jo viņa biedra lielais stiprinieka stāvs nesot spēcīgi savilkās uz vienu pusi. Nonākot tālāk zem parka kokiem, Silkalns čukstot teica:

„Viss gāja kā smērēts..." Viņa balsī izpaudās vieglprātīga tīksme, it kā viss uzdevums būtu jau paveikts.

Viņi soļoja pa grantēto kājceliņu zem lielajām vecajām liepām un tuvojās baltajam namam diķa krastā, kur agrāk bija atradies virsnieku kazino. Tikai vienā augšstāva logā mirdzēja uguns. No mājas veda tiešais kājceliņš uz kādu mazāk staigājamu ielu, ko Jēkabs Silkalns acīm redzot bija izvēlējies. Bet viņi pagāja tikai pāris soļus uz parka vārtu pusi, kad no koku ēnas iznāca sargkareivis svešā formas tērpā un pagrūda tiem priekšā šautenes durkli ar saucienu:

„Stoi!"

Viņi apstājās, Jēkabs Silkalns pacilāja saini rokā, it kā tas būtu kāds brīnumvieglš nesamais un sacija savā trūcīgajā krievu valodā lēnām, bet ar pārliecinātu mieru:

„Esmu policists... milicis," un rādīja ar roku uz savu formas tērpu.

Kareivis lēnām atvilka durkli, pamāja ar roku uz ceļu, bet neteica ne vārda, pamezdams neuzticīgu skatu uz viņu saiņiem. Viņi sāka iet nesteigdamies, katrs turēja savu saini iespējami viegli. Jānis Rīviks juta, ka viņa plecs sasprindzinājumā draudēja gandrīz salūzt un dzirdēja otra apvalkto šņākšanu sev blakus. Ceļš līdz vārtiem šķita garš kā pati mūžība.

Bet nekas nenotika, un, nonākuši uz ielas, viņi atvilka elpu.

„Nolādēts," sacija Silkalns, „pilnīgi aizmirsu, ka kazino priekš pāris dienām ievilkās visa partijas vietējā komiteja, arodbiedrību sekretāriāts un komjauniešu organizācija. Ka tos apsarga krievu kareivji, to nebūtu varējis iedomāties. Tas varēja maksāt mūsu galvas..."

Viņi sāka atkal uzmanīgi soļot, sarunādamies tikai čukstot. Jānis Rīviks izstāstīja pāris vārdos sarunu, ko viņš bija noklausījies policijas nama pagalmā. Jēkabs Silkalns kļuva īgns un sacija šņākdams, it kā nasta rokā būtu kļuvusi divtik smaga:

„Velns un elle... To es baidījos. Mūsu vecais bija arī tik mulķis, ka palika mētājoties šai pilsētā. Netika un netika projām, tieši kā piekaltš. Jāiet tagad viņu tūdaļ brīdināt, kamēr vēl nav par vēlu..."

Viņi nonāca beidzot uz koka tiltiņa zem lielajām ievām. Upītes akmeņu starpā bija dzirdama burbuļošana, mitrā, rūgtenā migla pacēlās no alksnāja. Jānis Rīviks iegriezās pirmais kājceliņā, pa kuŗu tas jau dienā bija gājis. Viņi nozuda krūmos, gandrīz reizē atvieglotī nopūšoties, jo tumšais biezoknis, kur mīksti lapotie zari skāra viņu apģērbu, seju un rokas, radīja patvēruma sajūtu. Viņi nonāca līdz sētai, Jānis Rīviks taustīdamies atlieca dēļus, un abi izlīda pa spraugu. Bet paskatoties uz mājas pusi, viņš sarāvās: tur guļamistabas logā dega uguns. Pēc nespodrās gaismas viņš zināja, ka tā bija viņu mazā nakts lampa ar bruņurupuča kaulam līdzīgo kupolu, kas tur kvēloja un meta savu ēnu logā.

Viņš apstājās mirkli un klausījās. No mājas puses nebija dzirdama neviena skaņa, arī apkārtne bija klusa. Viņš nopūtās, bet turpināja ceļu klusēdams, neteikdams otram ne vārda.

Viņi izlīda cauri krūmiem un, rokām taustīdamies, nolika saiņus bedres dibenā, ko Jānis Rīviks pa dienu bija izracis. Tad abi izstiepa sastingušās muguras. Jānis Rīviks jautāja čukstēdams:

„Vai ir pietiekami ellļoti un stipri iesaiņoti...?"

„Esi bez rūpēm," atbildēja policists, pēkšņi uzrunādams viņu ar tu. „Ja gluži skaidrs ūdens neplūdīs virsū, tad stāvēs līdz pastardienas sestdienai."

Jānis Rīviks atnesa lāpstu, un viņi sadzina zemi bedrē, nomīdīdami to beidzot cieši. Kad viss bija gatavs, policists atbalstījās pret koku un teica:

„Rīt nāc un dienas gaismā pielīdzini... Uzstādi arī vēl kādu kociņu virsū." It kā gribēdams iekalt atmiņā, viņš vēroja ievu zarus virs galvas, stāvēja krietnu laiku gluži kluss un tad beidzot norūca vienu vienīgu vārdu: „Tā."

Jānis Rīviks stāvēja arī atbalstījies pret koka stumbru, bet viņš nenovērsa acis no loga, kur visu laiku blāvoja vāja gaisma. Tuvumā bija manāma reibiga apiņu smarža. Tad viņš dzirdēja biedra kluso balsi, kas teica:

„Lai palīek... mūsu starpā. Par lietošanu... mums tiesība lemt abiem... vai nu kopā... vai atsevišķi... pēc vajadzības. Man tagad jāsteidzas."

Jānis Rīviks sajuta lielo, raupjo roku savā saujā, tad biedra soļi nozuda biezokni.

LASIET SAISTĪGO IGAUŅU RAKSTNIEKA VALEVA UIBOPŪ ROMĀNU PAR BOĻŠEVIKU LAIKA TRAĢISKAJĀM PĀRVĒRTĪBĀM LATVIJAS PIEROBEŽAS PILSĒTIŅĀ.

Šeit publicētā un daudzas līdzīgas epizodes rāda mazpilsētas ļaudis, kas romāna pirmajā daļā nonākuši it kā tumša mākoņa ēnā, bet otrajā daļā rādīti cilvēki lielo pārvērtību virpuļi, kādēļ arī autors tai devis nosaukumu Mainītās sejas.

ROMĀNS

Neviens mūs nedzird

(divi daļās, 458 lpp.) izsūtīts sadalītājiem un saņemams nometņu grāmatu galdos.

Ģenerālpārstāvniecība LCK apgāds, Esslingen a. N., Uhlandstrasse 8.

TRĪS LAUKU SISTĒMA PARADĪZES DĀRZĀ

Saruna ar kādu, kas daudz zina / MŪSU LĪDZSTRĀDNIEKA ANDREJA GRAUDA VĒSTULE NO ANGLIJAS

Svētdienas rītos es sapērku veselu kaudzi nedēļas laikrakstu un žurnālu, uzmeklēju kādu klusāku nostūri un pāri dzelzs priekškaram braucu uz mājām. Mana ceļojuma sākums vienmēr ir intriģējošs. Kas par ziņām, kas par notikumiem! Ciņa ar padomju savienības literatūras kosmopolītiem aug augumā. Gandrīz vai drebuļi pārskrien pār muguru — kādi nelieši gan saviesušies boļševistisko avīžu un žurnālu redakcijās! Un kur tad notikumi satelītu zemēs? Rumānijā nežēlastībā kritusi pati Paukere. Nošauts arī Albānijas komūnistu partijas ģenerālsekretārs. Apcietināts Ungārijas ārlietu ministrs komūnists Rajka, no amata atcelts Bulgārijas komūnistu partijas sekretārs Kostovs... Jā, patiesi, tās visas ir ļoti svarīgas ziņas. Bet, kad, turpinot lasīšanu, es nokļūstu līdz komentātoru apcerējumiem par šo faktu nozīmi, tad jūtos bezgala vīlies, un man skumji jānopūšas: cik naivs gan vēl arvienu ir rietumu cilvēks!

Ir tiesa, ka tiklab Padomju savienībā pašā, kā arī satelītos atkal ripo augstu komūnistu galvas. To redzot, rietumu novērotājs uzvelk savu klasiskās loģikas lietus mēteli un secina, ka komūnistu valstībā kaut kas vairs nav kārtībā, ka turienes notikumi jau liecina par lielā gala sākumu. Man ļoti žēl, man nebūt nepatīk ķildoties, bet uz manas pieredzes un manu teorētisko zināšanu pamata man jāapgalvo gluži pretējais un proti: ziņas par jauno šaušanas un kāršanas vilni nepārprotami liecina, ka Padomju savienībā un tās satelītu valstīs dzīve rit pavisam normāli. Visi pārpratumi rodas vienīgi no tā, ka rietumu cilvēks nespēj izprast ne Staļina gara īsto diženumu, ne arī viņa rīcības tāļredzību. Jūs, latvieši, zināt daudz vairāk par citiem. Divdesmit piecus gadus jūs esat nodzīvojuši kaimiņos ar komūnismu. Jūs, kas tagad nesat smago emigrācijas krustu, jūs esat pārdzīvojuši divus baigos gadus — kā jūs to paši sakāt. Bet kad nu es mēģināšu apgalvot, ka neviens nav iznīcinājis un neiznīcinās tik daudz komūnistu kā Staļins, ka taisni uz šo nepārtraukto komūnistu iznīcināšanas procesu balstās visa Staļina vara, tad es šaubos, vai arī jūs man tiecēsit. Un es nebūt nebūšu par to pārsteigts. Staļina rīcība ir tik ģeniāli vienkārša un tajā pat laikā tik fantastiski necilvēciga, ka patiesi grūti iedomāties, ka tas tā varētu būt.

Dieviem slāpst — teica Anatols Franss par franču revolūcijas teroristiem. Josefs Staļins ar savu slaveno formulu — „viens lūķis ir nelaime, bet miljons lūķu tikai statistika" — ir atklājis šo nekad neremdējamo slāpju īsto dabu, un viņa atradums, nudien, nav mazāk svarīgs par Ņutona vai Archimeda likumiem. Idejiskā plāksnē Padomju savienības komūnisti savu valdīšanu sāka ar proletāriāta diktatūras saukli, kas visu nabago un apspiesto ausīs savā laikā skanēja tik vilinoši. Bet laiki mainās, un cilvēki tiem līdzi. Ja arī mēness vēl nav nostājies ar kājām gaisā, tad no šī saukļa, tad no šī solījuma, ka Padomju savienībā valdīs proletāriāts, ir izaugusi Staļina un viņa nedaudzo palīgu diktatūra kā pār proletāriātu, tā arī pār komūnistu partiju. Reālā plāksnē komūnisma valdīšana Padomju savienībā sākās ar masu terroru, ar šo neaizmirstamo Feliksa Dzeržinska laikmetu, kad, motivējot savu rīcību ar nepieciešamību uzturēt mieru un kārtību, jaunpiedzimusī čeka ļoti straujā tempā nokāva miljonus. Pēc sākotnējās programmas, iestājoties mieram un kārtībai, kaušanai vajadzēja izbeigties. Bet atkal notika pretējais. Terrors nebūt neizbeidzās, tas vēl paplašinājās: komūnistu partija, kas šo terroru īstenoja, pati nokļuva tā varā, terrors izauga par patstāvīgu un tikpat rēgulāru faktoru kā strādnieka alga vai maizes kartīte. Lai rakstu rotu to grandiozo regresa ceļu, kāds kopš revolūcijas dienām noiets Padomju savienībā, atzīmēsim to visai pikanto apstākli, ka tur vairs nedrīkst dziedāt internacionāli, šo proletāriāta ciņas dziesmu, šo brīvības himnu, ko dziedot arī pats komūnisms nāca pie varas. Kāpēc tāds aizliegums? Pavisam vienkārši, jau pirmie šīs dziesmas vārdi skan — Celies, ar lāstu apzīmogotā izsalkušo un vergu pasaule! (Pantmērā ieturētais latviskais tulkojums — Uz ciņu mosties darba ļaudis, tu visu zemju vergu bars!).

Raugoties uz notikumiem vēsturiskās norises secībā, uz notikumiem, ko Staļina uzdevumā veidojuši un veido Jagoda, Višinskis, Ježovs, Berija un citi mazāki gari, mēs redzam šādu ainu. Pēc Ļeņina nāves veikli nodabūjis pie malas savu bīstamāko konkurentu Trocki, Staļins nekavējoties sāka norēķināšanos ar komūnistu veco gvardi, kas nebija ne Staļina teorētisko ne arī praktisko talantu cienītāja. Kam lode, kam katorga. Sākumā šis process bija lēns, jo Staļina varas balsti vēl bija vāji. Bet jau no tiem laikiem varam apbrīnot kādu Staļina rakstura īpašību— tā velnišķīgo pacietību. Viņš gadiem var mierīgi gaidīt, līdz radīsies īstais brīdis atriebības plānu iedzīvināšanai. Šāds brīdis pienāca 1934. g. — mēs te atstājam neminētas daudzas mazākās izrēķināšanās akcijas, kur statistika svārstījās tikai ap desmitiem tūkstošu galvu katrā. Pēc Kirova nāves, kas bija lielais signāls, Staļins sarīkoja partijas biedriem pirmo vispārējo asins pirti. Viņš tad nu nolika uz bluķa nevien kā trockiešu, bucharinie šu un zinovjeviešu atliekas, bet arī vecos boļševikus vispār. Ja kāds no tiem vēl tika atstāts pie dzīvības, tad tam atkal par iemeslu bija Staļina tāļredzība — to galvas daudz labāk noderēs vēlāk. Staļina saimniecībā nu bija ievesta sistēma, kas ir spēkā arī šo baltu dienu: vieni iet nāvē vai uz katorgu, vieni ieņem amatus, un vieni stāv rindā un gaida, kad amati atbrīvosies. Tātad, 1934. g. vecie partijas biedri ar retiem izņēmumiem bija likvidēti, un valsts un partijas aparātā sanāca Staļina paša izraudzītie un arī izaudzinātie jaunie komūnisti. Varētu likties, ka nu taču diktātora mērķis ir sasniegts, ka nu tas balstās tikai uz drošiem un uzticamiem vīriem, bet...

(Beigas nāk. numurā).

Valzivs tik liela kā Maskavas autobuss...

Krievi tikko paziņojuši savas pirmtiesības vēl uz kādu „atklājumu": pēc UP ziņām, padomju kapteinis Soltaniks izteicies presei, ka septiņi krievu jūrnieki kādā Antarktikas ekspedīcijā pirmo reiz pasaules vēsturē noķēruši dzīvu valzivi. Sagūstītais nezvērs bijis tik liels kā Maskavas autobuss. (j)

„Likvidācijas" technika un psicholoģija

ILUSTRĀCIJAI: UNGĀRU ĀRLIETU MINISTRS RAJKS

Nesenā ungāru ārlietu ministra Rajka likvidēšana politiķu aprindās sagādājusi īstenībā daudz mazāku pārsteigumu nekā iepriekšējie tīrīšanas viļņi austrumbloka zemēs. Kā atzīmē Šveices laikraksta Die Tat Austrumeiropas korespondents (24. 6.), Budapeštā Rajka likvidēšana bijusi izlemta lieta jau 1948. gada rudenī. Sakarā ar maršala Tito un kominforma konfliktu Rajks toreiz pazaudēja savu dominējošo iekšlietu ministra posteni. Pēc viņa pārcelšanas uz ārlietu ministriju Ungārijas komūnistu partijā neviens vairs nešaubījās, ka Rajkam agri vai vēlu būs galīgi jākrīt.

Tomēr ir dīvaini, — raksta Šveices laikraksta korespondents, — ka drāmas pēdējais cēliens — pati likvidācija — norisinājusies pēc tik daudziem mēnešiem. Šāds nogaidīšanas laiks līdzīgos gadījumos nav parasts. To mēdz piemērot tikai tādām partijas personībām, par kuŗu ietekmes apjomu partijas augstākajās instancēs nav skaidrības.

Nogaidīšanas periodam pēc pirmās degradācijas (šādā stadijā pašlaik atrodas arī poļu komūnistu partijas Gomulka) ir divējādi svarīga nozīme. Pirmkārt, attiecīgā persona tiek morāliski izolēta, jo degradācija nenovēršami rada ap viņu visfantastiskākās baumas, kuŗu rezultātā notiek pāniska bēgšana no „vainīgā" sabiedrības. Otrkārt, degradācija attālina likvidējamo personu no viņa līdzšinējās darbības un ietekmes sfairas, tā ka nevienam vairs nav ar viņu „oficiāli" jārēķinās.

Jaunajā, ledaini aukstajā vidē „vainīgajam" vairs nav nekādas faktiskas noteikšanas, un katru viņa soli iespējams sīki kontrolēt. Pēc zināma laika partija pierod pie viņa pazušanas, un varas līdzsvars ir atkal atjaunots. Starplaikā likvidācijas kandidātam dota iespēja ar parasto „boļševistisko paškritiku" notiesāt pašam savu līdzšinējo nostāju un darbību, pēc kam viņa galīgā nobīdīšana pie malas ir vairs tikai vienkāršs administrātīvi technisks jautājums.

Bieži gadās, ka zināmu laiku pēc degradēšanas attiecīgās personas apkaimē rodas šaubas par to, vai viņš tiešām savu lomu jau izspēlējis. Viens otrs atkal mēģina nodibināt ar viņu kontaktu. Bet slepenā policija šādus gadījumus tikai gaida un nekavējoties reģistrē visus, kas mēģinājuši likvidējamam tuvoties, savācot šādā kārtā veselu virkni „potenciālo kaitnieku". Raksturīgs piemērs šai ziņā nesen notika Albānijā, kur ar likvidējamo komūnistu Ksoksu pārgudri mēģināja nodibināt kontaktu cits komūnistu dižvīrs — Kristo, un rezultātā uz apsūdzēto sola bija jāsēžas abiem.

Likvidācijas brīža izvēle Rajka gadījumā, šķiet, bijusi saistīta ar citiem motīviem. Pirms gada viņa pirmās krišanas iemesls bija pretestība ungāru lauksaimniecības kollektīvizācijai, ko it sevišķi prasīja pasteidzināt kominforma delegāts Gero. Rajks toreiz aizrādīja, ka kollektīvizācijas izvešanai trūkst vēl nepieciešamo technisko un politisko līdzekļu. Tagad ir pierādījies, ka Rajka uzskats bijis pareizs, jo kollektīvizācija nonākusi nopietnā strupceļā. Domājams, ka tieši šis apstāklis galīgi apzīmogojis Rajka likteni, jo komūnistu partija nekad necieš, ka tās kritiķiem bijusi taisnība. Ir gan dažkārt gadījies, ka nepareizie pravieši izgājuši sveikā, bet nav zināms neviens gadījums, kur būtu triumfējis kāds, kas augstākās partijas instances kritizējis pamatoti. (j)

Jauni namamātes palīgi

Vesela technikas nozare nemitīgi nodarbojas ar pētījumiem, kā vēl tālāk atvieglot namamātes pienākumus virtuvē un mājā, izmantojot vispārējos šī laika technikas sasniegumus. Progresivajā Zviedrijā jau pirms 5 gadiem nodibinātais Mājturības pētīšanas institūts peti katru sīkāko mājturības darba procesu un pārbauda no lietderības viedokļa ikvienu tirgū dabūjamu aparātu un ierīci. Institūta darbinieces savākušas pieredzi no 2260 zviedru ģimeņu saimniecībām, piemēram, par to, cik laika prasa trauku mazgāšana un kā vislabāk iekārtojamas trauku mazgāšanas ierīces virtuvēs.

Tieši šinī nozarē Anglijā jau ražo mašīnas, kas nevien mazgā traukus, bet tīra arī pannas un podus. Tā ir gan citādi ļoti praktiska, bet pagaidām vēl stipri dārga ierīce. Daudz lētāks ir automatiskais dārzeņu mizotājs ar rotējošiem nažiem. Samērā lēti ir arī elektriskie mīcāmie aparāti, kas rūpīgi un vienmērīgi samīca kartupeļu biezputru vai tortes mīklu, aiztaupot namamātei daudz laika un spēka. Vēl lētāki ir elektriskie maizes grauzdētāji, kas sagrauzēto maizes šķēli automatiski izmet, tikko tai draud apsvilšana. Tālāk vēl pieminami visādu lielumu cellulozas sūkļi ar automatisku mitruma rēgulētāju — šķīvju, galda virsu vai grīdu mazgāšanai, kā arī plastiskas

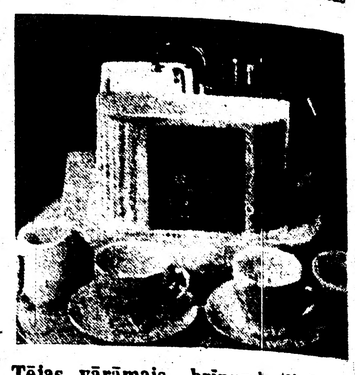

Tējas vārāmais „brīnumkatliņš" ar modinātāju pulksteni un automatisku naktsgaldiņa spuldzi.

Kad milti, olas, sviests, piens, cukurs un viss pārējais vajadzīgais ir blodā, pietiek iedarbināt kloķi, un tortes mīkla dažās minūtēs ir samīcīta.

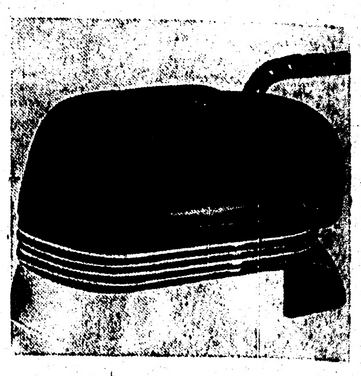

Šis mazais un viegliais gludeklis sevišķi piemērots ceļam, jo viegli ievietojams ceļa somā un tomēr velc to pašu uzdevumu, ko lielie gludekļi.

masas lāpāmās sēnes, ko no iekšpuses apgaismo mazas elektriskas spuldzītes ar bateriju.

Sav. valstīs mazgājamās mašinas un saldējamie skapji ir jau stipri izplatīti namamātes darba atvieglotāji. Lielākās ģimeņu saimniecības sastopamas vēl īpašas zemu temperatūru saldējamās ierīces, kuŗās gaļa, dārzeņi un augļi saglabājas svaigi mēnešiem, nemazinoties viņu vitamīnu saturam.

Angļu laikraksts Daily Mail ik gadu Londonā rīkotās izstādēs „Skaistas mājas" allaž sniedz kaut ko jaunu šai nozarē. Pēdējā izstādē sevišķu interesi radīja automatiskais tējas katls, kas sajūgts ar elektrisko modinātāju pulksteni un naktsgaldiņa spuldzi. Desmit minūtes pirms modinātāja iedarbināšanas katliņā sāk karst ūdens, un tikko iešķindas zvans, automatiski arī iedegas spuldze, bet sagatavotajā tējas kannā ieplūst verdošs ūdens. Elektriski apsildāmi servējamie galdiņi uz riteņiem ļauj ēdienu saglabāt siltu līdz pat galdā likšanas mirklim; namamātes mājsoli atvieglo arvien modernāki putekļu sūcēji, trauku žāvētāji, vārāmie, gludināmie un diezin kādi vēl aparāti, kas visi laistās vien lakā un chromējumā, pūlēdamies viens otru pārspēt ārējā izskatā, praktiskumā, darba spējās un dažreiz arī — lētumā.

(Bid W)

Ņujorka skaitļu spogulī

Milzu metropolē dzīvo 60 tautību ļaudis

Tā kā daudzu emigrantu ceļš pašlaik ved uz Ņujorku, nebūs neinteresanti pakavēties pie dažiem skaitļiem, kas raksturo šo milzu pilsētu un tās dzīves ritmu.

Ņujorkas iedzīvotāju skaits līdzinās turpat divkāršam Šveices iedzīvotāju skaitam. Pilsētas platība — 56½×30½ km lielais laukums — dod patvērumu 7.782.000 personām. Visu Sav. valstu kopplatību caurmērā apdzīvo 15,8 cilvēku uz kvadrātmetra, Ņujorkā turpretim uz tādas pašas vienības saspiesti 8140 iedzīvotāju. Ja visu Ņujorkas ielu tīklu pārveidotu vienā vienīgā taisnā ielā, tad pa to varētu aizstaigāt līdz Londonai. Ņujorkā caurmērā pēc ik katrām piecām minūtēm piedzimst viens bērns, bet pēc katrām septiņām minūtēm paraksta vienu laulības līgumu.

Šajā milzu metropolē, kas sadalīta 5 iecirkņos, dzīvo sešdesmit dažādu tautību ļaudis un tā ir kosmopolītiskāka nekā Apvienotās nācijas. Vairāk nekā 2 miljoni pilsoņu dzimuši ārzemēs; 40.000 no tiem pag. gadā ieguva amerikāņu pavalstniecību; 2¾ miljoni ir dzimuši amerikāņi, kas cēlušies no svešas vai jauktas tautības vecākiem; apmēram pusmiljons iedzīvotāju pieder pie krāsainas rases.

Vairāk nekā miljons ņujorkiešu nāk no Italijas, 925.000 no Krievijas un pa 500.000 no Vācijas, Īrijas un Polijas. Bieži dzird sakām, ka Ņujorkā dzīvo vairāk īru nekā Dublīnā, vairāk itaļu nekā Romā. Visvairāk ieceļotāju gan komplektējas no tādiem, kas pārnākuši no citām amerikāņu pilsētām.

74% no 2.277.828 ģimenēm, kas dzīvo pilsētā, apdzīvo 7062 īres namus ar liftu un 133.207 īres namus bez lifta. Pārējie 26% dzīvo ērtās 77.248 vien — un divģimeņu mājās, kuŗas ietilpst arī 500 veca stila lauku mājas, kam laimējies līdz pat šim laikam patverties pilsētas robežās, pārdzīvojot tās straujo augšanu.

Nekur tik labi nav vērojams Ņujorkas dzīves straujais temps kā pilsētas satiksmes sistēmā, kuŗā ietilpst 1026 km gaŗa dzelzceļa līnija ar 1973 km sliežu kopgaŗumu. 1945. gadā apakšzemes un gaisa dzelzceļa vilcieni, 2453 autobusi un 585 tramvaji pavisam pārvadājuši 2500 miljonu pasažieŗu. Statistikas dati liecina, ka pag. gadā Ņujorkas apakšzemes dzelzceļš būtu varējis pārvadāt visas pasaules iedzīvotājus.

Pa apakšzemes dzelzceļu var par normālu maksu nobraukt 41 km. Bez tam satiksmi uztur 10.261 taksometri (tie gan pašlaik izskatās mazliet kaŗā noguruši), uz katrām 758 personām tā tad iznāk viens vāģis, un 143 zirgu pajūgi.

Vairāk nekā ceturtdaļa strādnieku nodarbināti rūpniecībā; viena ceturtdaļa strādā izpriecu un viesnīcu branžā. Ap 10.569 ņujorkiešu ir vecu lietu tirgotāji, 23 — ceļojoši mūzikanti, 134 — auguļotāji, 558 personas uzdevušas sevi par lauksaimniekiem (Ņujorkas pilsētas robežās atrodas 284 lauksaimniecības). Debesskrāpju juklī bez tam mājo 50 malkas cirtēju, to vidū 6 sievietes.

Pēdējā tautas skaitīšanā konstatēts, ka mazumtirdzniecības veikalos nodarbinātas 440.000 personas. Apģērbu tirdzniecībā vien nodarbināti vairāk cilvēku, nekā Detroitas automobiļu rūpniecībā vai tēraudrūpniecībā Pitsburgā. Ņujorkā izgatavo 75% no tā mēteļu, kostīmu un apģērbu daudzuma, ko valkā visas amerikāņu sievietes, vairāk nekā pusi viņu cepuru un trešdaļu rokas somu.

Ik dienas ap miljonu cilvēku dodas uz savām darba vietām. Rokfelera centra 14 stāvos vien nodarbināti ap 150.000 ierēdņu.

Ņujorka viena pati patērē caurmērā pusi tā elektriskās strāvas daudzuma, ko patērē pārējo Sav. valstu štati kopā. Katram ņujorkietim jānoiet tikai apm. kilometrs, lai sasniegtu vienu no 700 kinēmatografiem, tuvāko no 1315 dejas lokāliem, kabarē vai nakstklubiem. Visā pilsētā atrodas 6679 bāri, alus lokāli un kokteilbufetes, 64 teātri un 8 koncertzāles. 25% no teātŗu apmeklētājiem ir namamātes, 23% — veikalnieki un augstāku amatu ļaudis un 17% — strādnieki. Ņujorkā ik dienas nopērk 5.763.000 avīžu, no kuŗām apmēram pusi lasītāji pamet apakšzemes vilcienos. Pilsētas bibliotēkai ar tās 144 nodaļām ir 4 milj. abonentu. Izglītībai un religijas vajadzībām kalpo 40 koledžas un vairāk nekā 1800 baznīcas un sinagogas. Ņujorkiešiem pieder 345.000 suņu. Nevienā citā ASV pilsētā suņu skaits nav tik liels. Par iedzīvotāju drošību gadā 20.000 policistu. Caurmērā ik pa 15 minūtēm kaut kur izceļas uguns nelaime.

Statistikai nav noteiku datu par to, cik apmeklētāju iebrauc Ņujorkā ik gadus. Zināms tikai, ka viņu rīcībā ir 405 viesnīcas ar kopskaitā 128.000 istabām. Daļu šo istabu gan pašlaik apdzīvo paši ņujorkieši dzīvokļu trūkuma dēļ. Ņujorkieši paši pa lielākai daļai nav apmierināti ar savu pilsētu, bet tomēr reti kāds grib no tās šķirties.

Amerikā laiks ir nauda

Tikko biju iebraucis no Dienvidamerikas Ņujorkā. Izkāpjot no apakšzemes vilciena, nejauši uzgrūdos kādam vecākam kungam un savā dienvidnieka izloksnē pieklājīgi atvainojos par šo neuzmanību. Pūlis mūs izšķīra. Kad biju sasniedzis ielu, kāda roka satvēra manējo un vecais kungs mani pamācīja: „Hello, draugs! Še pie mums nevienam nav laika atvainoties. Padomājiet tikai, cik daudz laika mēs zaudētu, ja piekoptu šādu mulķīgu paradumu."

Nepaspēju atbildēt, kad jauna ļaužu straume ar joni sāka plūst no dzelzceļa piestātnes, paraujot veco kungu gar zemi. Neviens gār to nelikās zinis, neviens vārdiņš netika veltīts šim notikumam. Vecais piecēlās, sakārtoja savu apģērbu, pacēla no zemes cepuri un, smaidot, teica: „Nu, vai tagad sapratāt?"

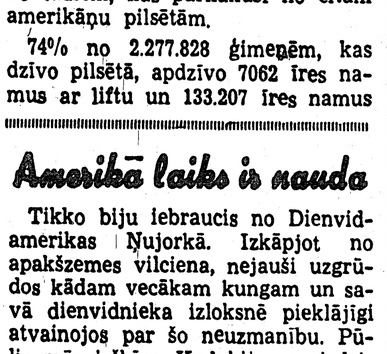

„Neesi taču tik sikumains. Tā viņš vismaz ēd!"

Tā viņi izteicās

Kad Markam Tvenam kāds jaunekļis sūdzējās par saviem vecākiem, kas viņu pavisam nesaprotot, humorists atbildēja: „Paciešieties! Kad man bija četrpadsmit gadu, mans tēvs bija tik muļķis, ka es veco vīru gandrīz nevarēja paciest. Bet kad biju kļuvis divdesmit vienu gadu vecs, biju izbrīnījies, cik daudz mans tēvs septiņos gados bija mācījies!"

*

Pasaule ir sastingusi jēdzienos „pa labi" un „pa kreisi", un aizmirsusi, ka ir arī jēdzieni „augšup" un „lejup".

Francis Verfels

*

Skūpsti gan neizplata bacilus, taču ievērojami pamazina pretestības spējas.

Readr's Digest

*

Ja cilvēks izdarījis kļūdas, tad tās pats labprāt nosauc par „pieredzes vākšanu".

Oskars Uailds

*

Amerikāņiem ir vairāk laika ietaupītāju mašīnu un mazāk laika nekā visām citām tautām pasaulē. Dunkans Kaldvels

*

Sauras kurpes, kas neganti spiež, ir par lielu svētību cilvēkiem: ciešot no tām viņi aizmirst visas citas rūpes.

*

Kur visi domā vienu un to pašu, neviens nedomā sevišķi daudz.

Valters Lipmans

*

Asa kritika par jauniem ļaudīm ir nepieciešama vecu ļaužu veselībai — tā viņiem veicina asins rinķošanu.

Readr's Digest

Trešdien, 1949. g. 20. jūlijā

Kā desmit neo
trīs v

...ATMIŅU NOKAVĒJUŠI IEPAZĪTIE...

...Francijā labā spārna lielais poli... ...laikraksts L'Epoque jūlija ...cēlis ievietot jaunu rakstu ...par Baltijas valstu likteni ...70 gados. Šo rakstu autorę... ...Žoržs (Albert George), ...personīgi iepazinies ar ...materiāliem un arī runā... ...baltiešu bēgļiem Vācijā un ...Apcerējumos minētie ...lasītājam nedod ne... ...tā ir tā pati boļševiku ...noziegumu uzskaite ...kārtībā, kas mums ...no personīgās pie... ...Raksturīgs šoreiz turpre... ...šo notikumu vērtējums, kas ...arī Francijā pieaugošo ...par boļševisma būtību un ...komūnisma patiesa... ...politikiem.

...Krupos mocekļu vēsturē Balti... ...stāv goda vietā, jo tās ...par asinsliecinieklem," ...rakstu franču autors. „Bet ...Francijā arvien vēl ne... ...redzēt un saprast. ...MVD speciālo ...un suņu apsargāto dzelzs ...par to, kas notiek viņā pu... ...pietiktu iepazīties ar Balti... ...pēdējo desmit gadu vē... ...lai saņemtu atbildi uz vi... ...jautājumiem par boļševisma ...

...Pirmkārt, ko Baltijas tautas gu... ...boļševiku okupācijās, ...Apcerējuma. To piederīgie ir ne... ...lieci nieki, kas daudz re... ...un cietuši, bet kas pēc tam ...arī iespēju pavēstīt pasau... ...visu piedzīvoto, kas zina, ko ...kādas nācijas boļševizēša... ...dokumenti, viņu uzsau... ...liecības nav apstrīdami, ...tomēr iegrimusi tādā bar... ...kļuvusi tik nejūtīga pret ...cietējiem, ka patiešām nav ...par to, ka viņu stāstiem ...tik maz vēribas. Jāvēlas ...ka tie, kas vēl bauda nacio... ...neatkaribu un personīgās brī... ...kaut uz brīdi piedomātu pie... ...mazu tautu drāmatiskā likteņa, ...kādu jauku dienu varētu drau... ...arī viņiem..."

...Žilbēr A. Žoržs chronoloģiskā ...uzskaita boļševiku pirmās ...notikumus no Ribentro... ...līguma 1939. gadā līdz ...valstu formālajai iekļau... ...Padomju savienībā. „Ja kāda ...būtu tanīs maldīgās domās, ka ...pašauties uz Staļina doto vār... ...tad tam, kas 1940. g. vasarā no... ...Baltijas valstīs, vajadzētu šā... ...cilvēkiem atvērt beidzot acis ...redzētu, ka neuzbrukšanas li...

PARNASA
PASAULES RAKSTNIEKU SĒRIJAS
2. grāmata:
Dīons Steinbeks
MĒNESS NORIETĒJIS
Jāņa Zandera tulkojumā.

„Jaunu augļu" autors, viens no mūs... ...izcilākajiem romānistiem, meista... ...šīs tekošās zemes traģiku, kā t... ...sīkās, ikdienišķās parādības ur... ...mazus cilvēkus pēkšņi dara pa... ...vēstures varoņiem. Temats ka... ...tuvs un saprotams katram lat... ...

Cena: (brošētam un iesietam eksem... ...Vācijā 6.— 7.50. Anglij... ...Austrālijā 10/-, 14/-. USA ...Kanādā 1.60, 2.20.

Sērijas 1. grāmata, Andrē Zida
PASTORĀLĀ SIMFONIJA
apgādā izpārdota.

Jaunsudrabiņa
PIEMĪNI LATVIJU
...ļoti glīta Zviedrijas DAUGAVA ...izdevumā atkal dabūjami ...Vācijā 1.—, Anglijā 1/6 Austrā... ...1/6, USA, Kanādā 0.30.

A. Pogina-Elche
A COURSE OF ENGLISH
...angļu valodas mācību... ...skolām, kursiem un pašmā... ...Vācijā 6., Anglijā 7/8, Austrā... ...1/6, USA, Kanādā 1.50.

...sagatavot saviem grāmatu galdier... ...neziniet, tad tieši ģenerālpārst... ...Wegantittelsensförlag. Garvargat... ...Stockholm, Sweden, kur pieprasīj... ...atsūtīt lūgti arī grāmatu sadalītā...

Bēgļpelnieki, atsaucieties!
Jūs meklē Jānis Freimanis. Mana ad... ...Wicherton Hostel, Chirbury, Mont... ...Bury, England.

Piedāvājam par IZPĀRDOŠAN...
sekojo...
...Pilsētas nagāss, R. Blaumanis...
...Tēvija un svešumā, dzejoļu izlase...
...Homēra Odiseja, IX—XII, no grieķu...
...Peter Pan and Wendy, by J. M. Ba...
...tās ilustrēts stāstiņš vingrinājum...
...Jeremy, by Hugh Walpole, sakārt...
...vārdnīcu L. Felsberga
...Trīs vēsturiskie pantmērs latviešu dz...
...Pētījums par chronoloģijas problēm...
...matu K. Klētnieks...
...Atsevišķiem pasūtinātājiem grā...
...proc. atlaide.

Filbachas latv...
ger Fischbach

DAUGAVAS VANA...
(13a) Nürnberg 2,

es palīgi

ar automatisku mitruma re-
ju — šķīvju, galda virsu vē
mazgāšanai, kā arī plastiskas

vārāmais „brīnumkatliņš" ar
tāju pulksteni un automa-
ku naktsgaldiņa spuldzi.

ilti, olas, sviests, piens, c
viss pārējais vajadzīgais ir
pietiek iedarbināt kloķi, u
mīkla dažās minūtēs ir s
mīcīta.

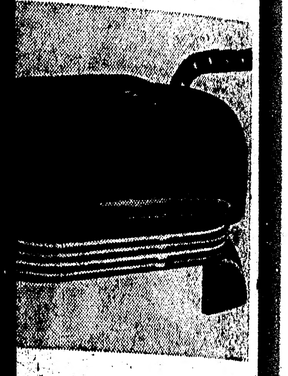

zais un vieglais gludeklis
piemērots ceļam, jo viegl
ms ceļa somā un tomē
pašu uzdevumu, ko lielie
gludekļi.

āpāmās sēnes, ko no iekš
pgaismo mazas elektriskas
es ar baterijām.

valstīs mazgājamās mašīnas
ējamie skapji ir jau stipri
namamātes darba atvieglo-
lākās ģimenņu saimniecībās
nas vēl īpašas zemu tem-
saldējamās ierīces, kurās
rzeņi un augļi saglabājas
ēnešiem, nemazinoties viņu
saturam.

laikraksts Daily Mail ik
ondonā rīkotās izstādes
mājas" allaž sniedz kaut
šai nozarē. Pēdējā izstādē
interesi radīja automatis-
s katls, kas sajūgts ar elek-
modinātāju pulksteni un
diņa spuldzi. Desmit mi-
rms modinātāja iedarbinā-
tliņā sāk karst ūdens, un
ķindas zvans, automātiski
gas spuldze, bet sagatavo-
as kannā ieplūst verdošs
lektriski apsildāmi servē-
diņi uz riteņiem ļauj ēdie-
āt siltu līdz pat galdā lik-
rklim; namamātes mājsoli
arvien modernāki putekļu
rauku žāvētāji, vārāmie,
e un diezin kādi vēl apa-
visi laistās vien lakā un
mā, pūlēdamies viens otru
rējā izskatā, praktiskumā,
ējās un dažreiz arī — jā-
(Bild W)

*

viņi izteicās

rkam Tvenam kāds jaunietis
r saviem vecākiem, kas viņu
saprotot, humorists atbildēja:
s! Kad man bija četrpadsmit
tēvs bija tik muļķis, ka es
gandrīz nevarēja paciest. Bet
kļuvis divdesmit vienu gadu
izbrīnījies, cik daudz mans
os gados bija mācījies!"

*

ir sastingusi jēdzienos „pa
ba kreisi", un aizmirsusi, ka
eni „augšup" un „lejup".
Francis Veršels

*

an neizplata baciļus, taču le-
mazina pretestības spējas.
Readr's Digest

*

s izdarījis kļūdas, tad tās
nosauc par „pieredzes vā-
Oskars Uallds

*

iem ir vairāk laika ļetaupī-
un mazāk laika nekā visiem
n pasaulē. Dunkans Kaldvels

*

urpes, kas neganti spiež, ir
vētību cilvēkiem: ciešot no
zmirst visas citas rūpes.

*

domā vienu un to pašu, ne-
ā sevišķi daudz.
Valters Lipmans

*

a par jauniem ļaudīm ir ne-
ecu ļaužu veselībai — tā vi-
asins riņķošanu.
Readr's Digest

Kā desmit nedēļās iznīcināja trīs valstis

RIETUMI NOKAVĒJUŠI IEPAZĪTIES AR BALTIJAS VALSTU LIKTENI

Franču labā spārna lielais politiskais laikraksts L'Epoque jūlija sākumā sācis ievietot jaunu rakstu sēriju par Baltijas valstu likteni pēdējos 10 gados. Šo rakstu autors ir Alberts Žoržs (Albert George), kas sakās personīgi iepazinies ar daudziem materiāliem un arī runājis ar baltiešu bēgļiem Vācijā un Zviedrijā. Apcerējumos minētie fakti latviešu lasītājam nedod neko jaunu, tā ir tā pati boļševiku neapstrīdamo noziegumu uzskaite chronoloģiskā kārtībā, kas mums katram zināma no personīgās pieredzes. Raksturīgs šoreiz turpretim ir šo notikumu vērtējums, kas liecina par arī Francijā pieaugošo izpratni par boļševisma būtību un starptautiskā komūnisma patiesajiem nolūkiem.

„Eiropas mocekļu vēsturē Baltijas valstis stāv goda vietā, jo tās kļuvušas par asinsliecinieķiem," sāk savu rakstu franču autors. „Bet šķiet, ka Francijā arvien vēl neviens to negrib redzēt un saprast. Bieži gan runā par MVD speciālo vienību un suņu apsargāto dzelzs priekškaru, kas šķir divas pasaules un min par to, kas notiek viņā pusē. Bet pietiktu iepazīties ar Baltijas valstu pēdējo desmit gadu vēsturi, lai saņemtu atbildi uz visiem jautājumiem par boļševisma būtību.

Pieredze, ko Baltijas tautas guvušas divās boļševiku okupācijās, ir vienreizēja. To piederīgie ir neapstrīdami liecinieki, kas daudz redzējuši un cietuši, bet kas pēc tam guvuši arī iespēju pavēstīt pasaulei par visu piedzīvoto, kas zina, ko nozīmē kādas nācijas boļševizēšana. Viņu dokumenti, viņu uzsaukumi un liecības nav apstrīdami. Pasaule tomēr iegrimusi tādā barbarismā, kļuvusi tik nejūtīga pret cilvēku ciešanām, ka patiešām nav jābrīnas par to, ka viņu stāstiem piegriež tik maz vērības. Jāvēlas tomēr, ka tie, kas vēl bauda nacionālu neatkarību un personīgās brīvības, kaut uz brīdi piedomātu pie trīs mazu tautu drāmatiskā likteņa, kas kādu jauku dienu varētu draudēt arī viņiem..."

Tālāk A. Žoržs chronoloģiskā kārtībā uzskaita boļševiku pirmās okupācijas notikumus no Ribentropa-Staļina līguma 1939. gadā līdz Baltijas valstu formālajai iekļaušanai Padomju savienībā. „Ja kāds vēl būtu tanīs maldīgās domās, ka var paļauties uz Staļina doto vārdu, tad tam, kas 1940. g. vasarā notika Baltijas valstīs, vajadzētu šādiem cilvēkiem atvērt beidzot acis. Tie redzētu, ka neuzbrukšanas līgums pārvērsās vienkāršā aneksijā un cik ātri visi solījumi par neiejaukšanos kādas valsts iekšējās lietās noved līdz revolūcijai, ko atšie laudis būtu agrāk iepazinušies ar 1940. gada notikumiem Rīgā, Tallinā un Kauņā, tad viņus nemaz vairs nebūtu pārsteidzis 1948. gada apvērsums Prāgā.

Desmit nedēļās, starp 1940. g. jūniju un septembri, no Eiropas kartēm pazuda trīs neatkarīgas valstis. To tautas pārvērta vergos pēc viņu valsts iekārtas sagraušanas un territorijas sagrābšanas. Un raksturīgi, ka toreiz Baltijā piellietotās metodes tiek citur piellietotas arī vēl tagad. Ja rietumi būtu uzmanīgāk sekojuši Baltijas valstu drāmai 1940. gadā, tie tagad būtu mazāk pārsteigti un varbūt prastu arī labāk aizstāvēties."

TRAĢĒDIJA VAI PĀRPRATUMS?

Stokholma (V). — Pirms dažām dienām kāda telegramma no Kanādas atnesa satriecošo ziņu, ka motorjachta „Briljantin", kas ar latviešu bēgļiem 9. jūnijā atstāja Zviedrijas ostu Gēteborgu, lai dotos pāri okeanam uz Halifaksu, pazudusi ar visiem pasažieriem.

Zviedrijā palikušie pārējie latviešu bēgļi tomēr par tādu kuģi un tādu braucienu nekā nezina, bet domā, ka te noticis pārpratums. Visas pieejamās ziņas šai lietā savācis arī zviedru laikraksts Göteborgs-Posten. Ir noskaidrots, ka baltieši Zviedrijā gan ieguvuši savā īpašumā motorjachtu „Brillant", bet šis kuģis vēl arvien atrodas kādā Zviedrijas ostā. Maija beigās vai jūnija sākumā kuģis gribējis doties jūrā ar pasažieriem, bet noreiz iejaukušās zviedru uzraudzības iestādes, jo uz kuģa bijis neatļauti daudz līdzbraucēju — ap 50 cilvēku, kurpretim šim kuģim atļauts uzņemt ne vairāk par 12 pasažieriem. Pārējiem toreiz nācies kuģi atstāt, pēc kam tas devies ceļā. Cits pēc cita tad ostas pilsētu atstājuši arī „liekie" bēgļi. Kuģa vaditājs toreiz paskaidrojis, ka „Brillant" paredzējis doties nevis pāri okeanam, bet gan uz kādu citu Zviedrijas ostu, kur atrodoties lielāks kuģis, kas vedīšot bēgļus tālāk. Katrā ziņā „Brillant" pēc šī brauciena atkal atgriezās savā ostā. — Ap Jāņu laiku bēgļi bija izbraukuši ar šo pašu kuģi pa piekrastes šēräm, lai starp citu pārbauditu arī kuģa motoru, bet arī pēc tam kuģis atkal atgriezās ostā, kur tas atrodas arī tagad.

„Jūs esat ledu salauzis"

Sporta vēstule Latvijai no Austrālijas

„Jūs esiet ledu salauzis," latviešu futbolistam Z. Krišjānovam (agrāk Liepājas Olimpija) pēc pirmās pārbaudes spēles teica Brisbenes futbola kluba Bulimbo prezidents un apsveica latvieti kā savas biedrības reprezentējošās vienības dalībnieku. Brisbene ar 50 vienībām ir viens no ievērojamākiem futbola cietokšņiem Austrālijā. Tāpat kā AĢV, arī te veco, mīļo futbolu sauc par „soccer". „Nav pareizi mūsu agrākie uzskati, jo austrālieši spēlē futbolu daudz labāk, nekā esam paraduši domāt," saka Krišjānovs. To pašu apliecina arī E. Vucens (agr. Rīgas Daugavieši), kas izkarojis sev puskreisā uzbrucēja vietu Melburnas teicamākajā futb. klubā Brighton Soccer Football Club. Tajā spēlē daudzi ārzemnieki — angļi, skoti, holandieši un dienvidslavi. Kluba prezidents pret immigrantiem ļoti labvēlīgs. Viņš Vucenam jau apsolījis labu darbu un atalgojumu, kaut arī pašreizējā nodarbošanās nav slikta. Sportists gatavo alus pudeles. Šis darbs nekad nevar apsīkt, jo austrāliešus bez alus grūti iedomāties.

Vērojams, ka arī šejienes prese futbola popularizēšanā nav kūtra. „Sporting Life" jūnija numurā austrāliešu visu laiku labākais centra pussargs Alfs Dženings raksta, ka jāuzlabo Austrālijas futbola stils un sistēma, jo šodien vairs nevar spēlēt tā, kā pirms 25 gadiem. Viņš ieteic tā saukto trīs aizsargu sistēmu, kuras karsts aizstāvis savā laikā bija arī pāragri mirušais latviešu treneris Kārlis Upenieks. Minētajai sistēmai gan vajaga izcilu spēlētāju materiālu, piemēram, tādu lielisku centra pussargu, kāds ir K. Arens, un iekšējos uzbrucējus īstus motorus — atcerēsimies A. Jēgeru, J. Roziti utt.

V. Skujiņš soļo Sidnejā

Latviešu sportists V. Skujiņš pirms pāris nedēļām mēroja tālo ceļu no Melburnas uz Sidneju, kur 10 m distancē sacentās ar teicamākajiem Austrālijas soļotājiem. Skujiņš izcīnīja 3. vietu, pabeidzot tieši 1 minūti aiz uzvarētāja austrāliešа J. A. Stuba (50:44,0 min.). Otrās vietas ieguvēja rezultāts bija 51:19,0 minūtes.

Vieglatlētikai dienas prese gan nekādas lielas slavas dziesmas nedzied. Parasti var lasīt tikai sīkas atzīmītes. Mūsu vieglatlētu sakarnieks Austrālijā G. Saiva pastāsta: „Eiropietim vieglatlētikas sacīkstes Austrālijā sagādā daudz pārsteigumu. Te uz ik soļa ir kāda īpatnība. Laukumi, arī skrejceļi, parasti apaudzēti ar zālīti. Kad Sidnejā sacentās Austrālijas un Jaunzēlandes studenti, kur austrālieši uzvarēja 22-17, skrējienos nebija arī mērķa lentu. Starteris savas komandas burtiski izkliedza. Vidusdistančnieki, līdz 1 jūdzei, skrēja no zemā starta, gan nerokot bedrītes. Tas, laikam, lai nebojātu skaisto zālāju. 100 jardu skrējienā varēja redzēt starta blokus. Es pats turpmāk piedalīšos sacīkstēs no Sidnejas austrāliešu kluba St. George."

Jaunzēlandieši te ir bieži ciemiņi visdažādākajos sporta veidos. Kad Kanberā viesojās jaunzēlandiešu regbija spēlētāji, viņiem ēdienu viesnīcā pasniedza latviešu apkalpotājas. Viņi, gari kā mieži, priecājās dzirdot, ka uz Jaunzēlandi brauc slavena latviešu vieglatlēte. Mēs jau zinām, ka viņas vārds ir Z. Ringenberga.

Pirms 15 gadiem un šodien

Tagad, kad pagājuši jau 15 gadi kopš Latvija Ženēvā kļuva pirmais oficiālais Eiropas meistars basketbolā, mūsu basketbolisti izsvaidīti visā pasaulē, arī Austrālijā. Un — jo vairāk te sabrauc imigrantu, jo vairāk spēlē basketbolu. Tas jau ir grandiozs skaits: tikai Dienvidaustrālijas meistarsacīkstēs vien piedalās 56 vienības, kas iedalītas 7 grupās, Latvieši (J. Ķikalis, L. Mazurs, O. Resnais, E. Erkens, F. Svenčs, H. Lācis, J. Kūlnieks, A. Plūme, G. Karts, J. Vāgners un G. Matisons) pagaidām bez zaudējumiem startē B. grupā, Adelaides laikraksts „The News" mūsu pulkiem velta atzinīgu kritiku. Meistarsacīkstes beigsies 27. sept., kad notiks „Grand-Final". Lūk, īsti amatieri: lai samaksātu zāli un dienas algu tiesnešiem, tad ik sportistam par sacīksti jāizdod 1 šil. 6 pensi. J. Ķikalis un L. Mazurs uz spēlēm brauc no savas 10 jūdžu attālās darba vietas. Mūsu rūdītā spēlētāja H. Tursa vadībā savus panākumus turpina Melburnas latviešu basketbolisti. Viņi gaida pastiprinājumu no Vācijas — Andreju Bičevski. Zēni gan žēlojas, ka Melburnas tautieši esot kūtri sacīkšu apmeklētāji. Spēciga baltiešu vienība ir Kanberā, kas caurmērā savus pretiniekus ik sacensībā uzvar ar pāri par 100 punktiem! No latviešiem šajā izlasē spēlē tikai T. Būmanis (agr. Rīgas YMCA). Nupat kanberieši piedalījās Nūsautvelsas meistarsacīkstēs Nukastlē, bet palika 2. vietā, finālā ar 1 p. starpību zaudējot Nukastles piecniekam Northern District. Tāda maza disonanse gadījusies Sidnejā: nesaprašanās dēļ ar tiesnešiem no spēlēm savu vienību atsaukuši baltieši.

Gari un plaši austrāliešiem par basketbolu savā jaunākajā numurā pastāsta žurnāls „Sports Novels". Labākais austrāliešu basketbolists šodien esot desmitcīņas čempions un olimpisko spēļu dalībnieks Pēters Malins, kas spēlē Sidnejas vienībā Moore Park Club. Žurnāls saka, ka spēcīgais augums šo sportistu varot izveidot par vienu no visievērojamākiem „all-round" atlētiem pasaulē.

„Ko tagad dara Bebris?"

Manā darba grupā ir arī skaists, patikams un labsirdīgs maltietis Emanuēls Kvadrecs. Viņš ļoti mīl runāt par sportu. Zinot, ka esmu latvietis, kādu dienu Emanuēls man pēkšņi jautāja: „Ko tagad dara latviešu futbola vārtsargs Be..., Be...?" — „Nu, Bebris,— vai ne?" es atteicu un Emanuēls piekrita: „Jā, jā!" Tagad ir jau vairāk nekā 10 gādu, kopš Rīgas futbola kluba, ar citu biedrību spēlētājiem pastiprinātā vienība viesojās no Latvijas tik tālajā Maltas salā. Taču Emanuēls, īsts sporta cilvēks, vēl atceras daudz. Viņš saka: „Jums toreiz bija laba vienība." Jā, bija... Ak, nepatikšanas: īsi pirms braukšanas uz Austrāliju, Maltā viesojušies Vīnes Rapid izlase. Sacīkste izvērtusies trokšņaina un maltieši paši savu tiesnesi apmētājuši akmeņiem. Vakarā pie Emanuēla ieradies policists: „Jūs bijāt vainīgais!" Mans draugs gan ķepurojies pretī, taču nekas prātīgs nesanācis. Viņš samaksājis nevien 50 mārc. soda naudas, bet nosēdējis 12 dienas aiz restēm — tā paša futbola dēļ...

Ja jau par salām, tad par salām: Tasmānijas 1949. g. šacha meistarsacīkstēs Hobartā 8 dalībnieku konkurencē latvietis K. Reintāls ar 5,5 p. ieguva 2. vietu. Uzvarēja austrālietis O. Vincs (6,5 p.). Mūsu šachisti Austrālijā vispār ļoti rosīgi, un rosīgi ar panākumiem.

Kas tad vēl būtu pasakams jauns par šejieni? Jā: Pēteris Bumbērs salaulājies ar Vitu Kirāneri. Viņš — izcils latviešu basketbolists, viņa — jauna vieglatlēte un basketboliste, sportistes gaitas sākusi Rotenburgas nometnē, Vācijā. Lūk, nupat kādā austrāliešu pilsētā kādā slimnīcā rāda kādu latviešu jaunavu. Viņa bija izdarījusi pašnāvības mēģinājumu, jo austrāliešu vecāki nebija piekrituši laulībām ar tās iecerēto. Trakākais vēl tas, ka, dzīvam paliekot, par pašnāvības mēģinājumu Austrālijā draud liels sods. Viss tas nav patīkami, tādēļ prieks par katru tīri latvisku laulību.

Erika Konecka zināšanai var pateikt, ka Austrālijā spēlē arī ledushokeju, un tieši tagad, jo te pienākusi ziema. Vienību gan nav daudz. Par Austrālijas izlases sastāvu pirmo reizi runāts tikai pērn. Ledushokeju ļieit popularizējuši kanādieši. Arī tagad Austrālijas labākais vārtsargs ir kanādietis R. Karsons. Austrālieši žēlojas, ka ledushokejs esot dārgs sports. Tērpi, slidas, nūjas utt. izmaksājot 10 mārciņu, nūja vien maksājot 1 mārciņu.

Lai iet pāris vārdu arī par Zigurda Kaktiņa sirdslietu — paukošanu. Starptautisko ciņu arēnā austrāliešu paukotāji pirmo reizi izies tikai nākamajā gadā, kad Jaunzēlandē notiks Britu impērijas sporta spēles, kaut Starptautiskajā paukošanas savienībā (FJE) austrālieši sastāv kopš 1945. gada. Paukot viņi sākuši jau sen pirms tam. Tāpat kā visur pasaulē, arī te pazīst zobenu, špagu un floreti. Šodien Sidnejā vien ir 5 lieli paukošanas klubi, tlipat arī Melburnā, Adelaidē, Pertā utt. No latviešu paukotājiem Austrālijā pagaidām dzīvo tikai Sigurds Šteinbergs. Viņš strādā Pertas tuvumā.

Vēl kaut kas: Mirdza Irbe-Eke, viena no Latvijas visu laiku labākajām basketbolistēm, ieradusies Austrālijā, Bonegillā. Turpat tikko atbraucis arī bij. Rīgas ASK vienības futbolists Soģis.

Vienā dienā četri trakumi

Austrālijā valda profesionālisms — sports un nauda. Tādēļ arī dažkārt notiek pavisam traki. Pēc kādas lielas sporta sestdienas Sidnejas „Daily Telegraph" vienā pašā numurā bija šādi virsraksti: „Regbija spēlētājam nokož ausi", „Trīs futbolistus („soccer") aizved uz slimnīcu", „115 ievainojumi laukа hokejā vienā dienā Sidnejā" un beidzot — „Austrāliešu futbola sacensībā Melburnā 1 skatītāju nonāvē, 4 smagi un 66 viegli ievaino." Še tev nu bija tas sports, sacīs gudri cilvēki. Jā, lauka hokejs ziemas sezonā Austrālijā ļoti populārs. Šīs spēles māksla iegūta no Indijas. Tie 115 ievainotie bija Sidnejas un apkārtnes pilsētu meistarsacīkstēs, kur spēlēja 55 vienības ar vairākiem simtiem sportistu. Vistrakāk bija gājis Melburnā ar to futbolu, ne „soccer", bet austrāliešu futbolu. Rīčmondā, vienā no vismazākajiem Melburnas futbola laukumiņiem, kur var sniet tikai 25.000 skatītāju, bet pērn bijis 39.000 cilvēku, tagad mēģināja iekļūt 50.000 lieli ļaužu pūļi. Nonāvētais bija 62 g. v. vīrs. Pirms dažām dienām kādā citā laikrakstā vārēja lasīt, ka Sidnejā, spēlējot tenisu, pēkšņi mirusi 63 g. v. Elēne Burgesa jaunkundze. Ne par velti rīdziniece Nataša Šeršūnova „The New Australian" slejās rakstīja, ka Austrālijā sievietes, pat gados vecākas dāmas, ļoti mīlot sportu.

Tāds mazs trakumiņš, kā pastāsta sporta draugs P. Purkalītis, noticis arī Bonegillas imigrācijas centrā. Atbraucēji, vēl nelegādājušies piemērotus apavus, dažkārt izmēģinot futbolu pat katlām kājām. Kad nometnes sastādītā vienība pret ungāriem jau bijusi 12-1 vadībā, ungāri atstājuši laukumu, aizbildinoties, ka pusei spēlētāju esot sadauzīti kāju ikšķi...

Vai baltieši būs olimpiskie treneri?

Pašreiz, kad austrālieši tik ļoti pošas 1956. g. olimpiskajām spēlēm Melburnā, jādomā, vini vairāk pievērsīsies arī amatierismam. Daudzos sporta veidos, kas te vēl mazāk populāri, baltieši var būt izcili treneri. Tagad tikai nu jācenšas panākt lai šo domu kaut kā realizētu. Neskaitot nemaz tos cilvēkus, kas vēl brauks šurp, jau tagad Austrālijā ir vesels baltiešu treneru kadrs visdažādākajās sporta nozarēs — vieglatlētikā (A. Reimanis, A. Bubenko, Igaunis A. Vidings), basketbolā (vairāki latvieši, lietuvietis L. Baltrunas, igaunis V. Netlevs) utt., utt. A. Reimanis pie tam vēl ļoti speciālists arī slēpošanā un vingrošanā.

Varbūt daži baltieši tiešām kļūs Austrālijas olimpiskie treneri?

Kanberā, jūlijā.

Arnolds Šmits.

PARNASA
PASAULES RAKSTNIEKU SĒRIJAS
2. grāmata:
Džons Steinbeks
MĒNESS NORIETĒJIS
Jāņa Zandera tulkojumā.

„Dusmu augļu" autors, viens no mūsdienu izcilākajiem romānistiem, meistariģi tēlo iekaļotas zemes traģiku, kā tā izpaužas sīkās, ikdienišķās parādībās un kā tā mazus cilvēkus pēkšņi dara par lieliem vēstures varoņiem. Temats kas tagad tik tuvs un saprotams katram latvietim.

Cena: (brošētam un iesietam eksemplāram) Vācijā 5.— 7.50. Anglijā 8/-, 11/6. Austrālijā 10/-, 14/-. USA, Kanādā 1.60, 2.20.

Sērijas 1. grāmata, Andrē Žida
PASTORĀLĀ SIMFONIJA
apgādā izpārdota.

Jaunsudrabiņa
PIEMĪNI LATVIJU
jaunā, ļoti glītā Zviedrijas DAUGAVAS APGĀDA izdevumā atkal dabūjama. Vācijā 1.—, Anglijā 1/6 Austrālijā 1/9, USA, Kanādā 0.30.

A. Pogiņa-Elche
A COURSE OF ENGLISH
Sistēmatiska angļu valodas mācības grāmata skolām, kursiem un pašmāc. Vācijā 6., Anglijā 7/8, Austrālijā 10/1, USA, Kanādā 1.50.

Pieprasiet saviem grāmatu galdiem. Ja tādu neziniet, tad tieši ģenerālpārstāvim: Wegastiftelsensförlag, Garvargatan 11, Stockholm, Sweden, kur pieprasījumus adresēt lūgti arī grāmatu sadalītāji. (141)

Snēpelnieki, atsaucieties!
Jūs meklē Jānis Freimanis. Mana adr.: Wotherton Hostel, Chirbury, Montgomery, England. (135)

Pirms atstājiet Vāciju, paraugaities, vai Jūsu ceļa somās ievietota garīgā maize svešumā!
Gaides un Endziņa — Tēvu valodas mācība . . . . . DM 3.—
Dziļlejas — Poētika . . . . . „ 6.—
Brīnumzeme, tautas pasaku izl. „ 2.50
Kamolinš, tautas dziesmu izlase „ 2.50
Latvija, statistiski dati . . . . „ 1.—
Iszūta E. Kiploks,
(21a) Augustdorf bei Detmold. (144)

Lielas amerikāņu sudrābkaļu firmas uzdevumā (atr. Indianapolis, Ind.)
piedāvāju darbu savā arodā
sudrabkaļiem un graviešiem.
Par iecelošanu un dzīvokli gādā firma. Lūdzu pieteikties arī sudrabkaļus, kas dzīvo ASV. Steidzami rakstīt: Tumiņš-Tumiņovičs, (14a) Schwäbisch Gmünd, Artillerie-Kaserne, Lettenlager. (131)

Latviešu grāmatnīca Augsburgā piedāvā:
Skalbes—Pussy's Water Mill . . DM 0.40
Modern English I, emigrantiem „ 0.80
Pasaku vācelīte, 106 lpp. . . . „ 0.50
Plūdons — Brīnumstabulīte . . „ 4.—
Brigadere — Kvēlošā lokā I . . „ 4.—
Akuraters — Noveles, ies. . . . „ 5.—
Audekla sējumos:
Deglava romāns — Rīga . . . „ 7.50
Latvian Poetry in English Versions . . . . . „ 4.50
Kr. Barona biogr., ar portr. . „ 4.50
Jaunsudrabiņa — Liktenis . . „ 4.—
Krauja — Plūdžu oga . . . . „ 3.50
Bendrupe — Elks Torgū. . . . „ 4.20
Iszūta ar uzliktu pēcmaksu plus porto.
Pasūtinājumi adresējami:
Latviešu grāmatnīcai (13b)
Augsburg-Hochfeld, Hennchstr. 8. (143)

Piedāvājam par IZPĀRDOŠANAS CENĀM
sekojošās grāmatas:
Pērkona negaiss, R. Blaumanis . . . . . DM 0.50
Tēvijā un svešumā, dzejoļu izlase, A. Pumpurs . . . . . „ 0.50
Homēra Odiseja, IX—XII, no grieķu val. tulkojis A. Giezens . . . . . „ 1.—
Peter Pan and Wendy, by J. M. Barrie, ar latvisku vārdnīcu, papildināts illustrēts stāstiņš vingrināšumiem angļu valodā . . . . . „ 1.—
Jeremy, by Hugh Walpole, sakārtojusi un papildinājusi ar latvisku vārdnīcu L. Felsberga . . . . . „ 1.—
Tīri toniskais pantmērs latviešu dzejā, prof. Dr. phil. K. Kārkliņš . . „ 1.—
Pētījums par chronoloģijas problēmām Latvijā XVI—XX gadsimtā, mag. math K. Klētnieks . . . . . „ 1.—
Atsevišķiem pasūtinātājiem grāmatas izsūtām pēcmaksā. Atkalpārdevējiem 20 proc. atlaide.
Plšbachas latviešu komitejas literātūras apgāds, Lettenlager Fischbach über Nürnberg 2. (13a). (142)

Iznākusi!
Dipl. inž. G. Blūma
PRAKTISKĀS RADIOTECHNIKAS PAMATI.
Cena DM 4.80.
Atkalpārdevējiem atlaide.
Apgāds „Gaismas Pils",
Latvian DP Camp,
Hanau/M. (137)

Rīdāna karikatūru krājums
„Tētiņš Josifs"
(Good Uncle Joe)
latviešu un angļu valodā par DM 5.— dabūjams:
Leona Rumaka apgādā
(13a) Nürnberg 2. „Valka";
Nedēļas Apskata apgādā,
Latvian DP Camp, (21a) Augustdorf bei Detmold. (140)

TAUTIETE SVEŠUMĀ!
Ja esat viena, līdz 32 g. v., ko nevilina aizokeana zemes, un gribat trīsdas laiku pavadīt Zviedrijā — atsaucieties nopietnā precību nolūkā. Strādāsim, iztiksim! Vēstulēm ar foto atbildēšu visām, pēc vēlēšanās foto atpakaļ.
Esmu neprecējies, nikotīna nelietotājs, 36 g. v., aug. 178 cm tumši blonds.
Rakstīt: E. Stranberg, Narvavägen 9, Västeras, Sweden. (126)

Mīlas sauciens kvēls
Pāri prērijai skan.
Vai Tavs mīļais tēls
Kādreiz atbildēs man?
Latvju seltenes, ja vēlaties iepazīties nopietnā precības nolūkā, tad rakstiet trim jautriem zēniem. Jūs vēlamies 19—24 g. v. Ja iespējams, tad sūtiet fotogrāfiju, ko pēc vēlēšanās sūtīsim atpakaļ. Rakstiet Jaunākam, Vidējam un Vecākam. Wotherton Hostel, Chirbury, Montgomery, England. (136)

DZIĻI IZJUSTU PATEICĪBU
izsakām it visiem, visiem, kas piedalījās mūsu bēdās un mūsu mīļās māmuļas Emīlijas Sūmanes apbedīšanā 1949. g. 9. 7., it sevišķi Eslingenas kolonijas administrācijai par lielo pretimnākšanu, māc. E. Rozīša kgm. māc. Vītola kgm. diriģ. Ūša kgam un korim dziedonei O. Reichenova jkdzei. ērģeln. Lindemaņa kgm. Sarkanā Krusta priekšniekam R. Liepiņa kgm ar kundzi un visiem visiem pavadītājiem — arī mazajiem (bij. b. dārza audzēkņiem).
(138) O. un A. Rozes-Roziņi.

DAUGAVAS VANAGU GRĀMATNĪCA
(13a) Nürnberg 2, DP Camp Valka.
Vienmēr krājumā visi trimdas izdevumi.
Pieprasiet katalogu.

Jauni sporta vaditāji

Vircburgā 12. un 13. jūlijā bija pulcējušies LSFAP amerikāņu joslas locekļi un YMCAs sporta darbinieki, lai atrisinātu jautājumu, kā turpmāk uzturēt sporta aktivitāti. Sanāksme vienbalsīgi atzina, ka, ievērojot tehniskās grūtības, LSFAP savu tiešo darbību amerikāņu joslā izbeigs un to pilnīgi vadīs YMCAs sporta komiteja pie latviešu YMCAs/YWCAs joslu valdes. Šajā komitejā ievēlēja H. Teriņu (priekšn.), A. Celmu (priekšs. v.) un A. Ozolu (sekret.), bet kandidātos L. Aizstrautu, J. Pālēnu un R. Upatnieku. Par nozaru vadītājiem ievēlēja: vieglatlētikai — R. Upatnieku un J. Lirumu, basketbolam — L. Aizstrautu un V. Pastnieku, volejbolam — J. Kļaviņu un R. Lejenu, galda tenisam E. Oliņu un F. Treimani, futbolam J. Lirumu un H. Langbeinu, paukošanai A. Aizstrautu, peldēšanai J. Kļaviņu, softbolam E. Oliņu un V. Pastnieku, ziemas sportam V. Skrastiņu un O. Miezīti.

Konferencē nolēma, ka turpmāk visa galvenā vērība jāvelti jaunatnei un masu sportam. Uz vietām iespējamību robežās rīkojamas arī draudzības sacīkstes, it sevišķi ar vācu jaunatni. Ja apstākļi atļaus, tad pēc nometņu pārvietošanas noslēgšanās, tiks rīkotas joslas meistarsacīkstes volejbolā un basketbolā, bet apgabalu sacīkstes arī citās sporta nozarēs. Vieglatlētikā turpināsies korespondencsacīkstes un šeit, ņemot vērā pašreizējos apstākļus, atzīna, ka vērtējumā uzskaitāmi arī to sportistu rezultāti, kas startējuši atsevišķi no savas vienības kādā citā nometnē, ja vien starts noticis oficiālās sacīkstēs. Uz vietām sevišķa vērība jāvelti sportistu medicīniskai pārbaudei un jaunatnes iesaistīšanai popularizējamas fiziskās audzināšanas rotaļas. Sporta darbiniekiem pirms izcelošanas jārūpējas par to, lai nometnēs paliktu darba turpinātāji. Septembrī paredzēti sporta instruktoru un tiesnešu kursi Prinas apmācību centrā.

Vieglatlētikas korespondencsacīkstēs rosīgākie Valkas sportisti

YMCAs ierosinātās korespondencsacīkstes vieglatlētikā vairākās nometnēs radījušas dzīvu interesi. Zēl, ka šāds ierosinājums nenāca trīs gadus agrāk, kad visi trimdas sportisti vēl bija kopā. Tad sacensības noteikti būtu bijušas daudz spraigākas.

Visaktīvākie bijuši Valkas vieglatlēti, kas sava čaklā gādnieka A. Liruma vadībā piedalījušies gandrīz visās grupās. Zēnu sacensības notikušas Eslingenā un Vircburgā. Pēdējā agrāk bija ievērojams mūsu trimdas vieglatlētu cietoksnis, bet šodien tie visi izcelojuši, vai dzīvo citur. Memingenas sportistu saime kļuvusi kuplāka ar Fuldas nometnes pārcelšanu, no kurienes pārnākušas vairākas jaunās vieglatlētes. Pavisam maza sarukusi arī kādreiz kuplā Hanavas sporta saime.

1. gājiena rezultāti vīriešiem: 1. Valka 6840 p., 2. Memingena 5079 p., 3. Hanava 4681 p.

Labākie individuālie rezultāti: Upeniekam 400 m — 54.0 1500 m — 4:23.8, J. Plīsim 100 m — 11.7 R. Lejēnam augstlēkšanā — 1.72.

1. gājiena rezultāti sievietēm: 1. Memingena — 3349 p., 2. Valka — 3065 p. Individuāli labākās: Nora Ozoliņa (M) 100 — 13.6 un augstlēkšanā — 1.37 m. R. Roga (V) 100 — 14.1, J. Reinberga (M) 100—14.6 sek.

Zēnu „A" grupas (dzim. 1931. un 1932. g.) rezultāti: 1. Valka — 5253 p., 2. Vircburga — 4634 p., 3. Eslingena — 4174 p. Individuāli labākie 100 m Stradiņš (Vircb.) 13.0, 1000 m Bormanis (Vircb.) 3:02.7, Neilke (Valka) 3:12.0 un Zodiņš (Valka) 3:13,1 un augstlēkšanā Jankovs (Eslingena) 1,52; tāllēkšanā Stradiņš (Vircb.) 4,94; lodē (5 kg) Rumbēns (Valka) 12,41; diskā (2 kg) Priedītis (Vircb.) 34,85.

Zēnu „B" grupā (dzim. 1933. un 1934. g.) 1. Eslingena — 4038 p., 2. Vircburga—2918 p. Individuāli labākie: 100 m Grikmanis (E) 13,4; augstlēkšanā Krūskopfs (V) 1,50; tāllēkšanā Jaundalderis (V) 4,66; lodē (4 kg) Grikmanis (E) 11,35; bezbola bumbiņas mešanā Grikmanis (E) 56,85 m.

Meiteņu „B" grupā (1933. un 1934. g. dzim.) 1. Valka — 2378 p. Individuāli labākās: R. Roga 60 m skrējienā 9,1; tāllēkšanā 3,95 un augstlēkšanā 1,18; lodē Knēgere 5,58; bezbola bumbiņas mešanā Fišere 29,59 m.

J. M.

J. Mežaraups pārsniedz diskā 40 m līniju

Darmštatē 9. jūlijā notika klubu sacīkste vieglatlētikā starp S. V. Darmstadt un Phönix Ludwigshafen. Darmštates krāsas aizstāvēja arī hanavietis J. Mežaraups un diska mešanā pirmo reizi pārsniedza 40 m līniju, ierindojoties ar 40.19 m pirmā vietā. Arī vesera mešanā ar 39,80 m rezultātu J. Mežaraups pārspēja visus vācu sportistus. Bez tam M. palīdzēja savai biedrībai uzvarēt 10 reiz pusriņķa stafetē.

Verdenes YMCAs basketbolisti draudzības sacīkstē uzvar. Delmenhorstas CSO 56:36. Uzvarētājos spēlēja: Linde (26 p.), Freimanis (21), Mancs (9), Leitis (0), Brazaitis (0). Volejbolā un galda tenisā uzvarēja Delmenhorstas sportisti.

O. L.

ASV publicē vācu slepenos dokumentus

Vašingtona (D). — Savienoto valstu valdība sestdien publicējusi pirmo sējumu vācu slepeno dokumentu, kas iegūti pēc kapitulācijas un attiecas uz laiku no 1937.—1938. g. Pavisam paredzēti 6 sējumi. Pirmā grāmata aptver 1200 lappušu, un tajā redzama Vācijas gatavošanās Austrijas anšlusam, attieksmes ar rietumvalstīm un Vatikānu. Pirmā sējuma tituls skan: No Neirāta līdz Ribentropam.

Pirmā amerikāņu armija 1945. g. pavasarī atrada dažādās vietās Harca kalnājā apm. 300 to vācu ārlietu ministrijas slepeno dokumentu. Hitlers savā laikā bija devis rīkojumu tos iznīcināt, ko aizkavēja amerikāņu ātrais trieciens. Visi svarīgākie dokumenti uzņemti šaurfilmā un glabājas ASV ārlietu ministrijas archīvos. 1947. gada pavasarī Savienotās valstis un Lielbritānija vienojās kopīgi šos dokumentus apstrādāt un vēlāk publicēt. Pēc kāda laika arī Francija izteica vēlēšanos kopīgajā darbā iesaistīt savus zinātniekus.

Amerikas balss kommentātors norāda, ka nule publicētais dokumentu pirmais sējums velk interesantas paralēles arī ar pašreizējo laiku. Tāpat kā Hitlers gatavojās pievienot Vācijai Austriju, tā tagad kāda cita liela vara visiem līdzekļiem mēģina paplašināt savas robežas uz rietumiem. Dokumenti dod skaidru liecību arī par nacionālsociālisma attieksmēm pret katoļu baznīcu. Toreizējais Vatikāna valsts sekretārs kardinālis Pačelli notā protestē pret kristīgo vajāšanām Vācijā un norāda, ka daudzi garidznieki apcietināti, slēgtas katoļu skolas un apgādi. Tāda pati cīņa katoļu baznīcas un komūnisma starpā tagad notiek Austrumeiropā. Kāds cits dokuments pierāda, ka Vācijas vēstnieks Vašingtonā Dikerhofs jau 1937. g. brīdinājis Hitleru, ka kara gadījumā Savienotās valstis nostāsies Lielbritānijas pusē.

Norādot uz vācu slepeno dokumentu publikāciju, britu laikraksts Times konstatē, ka tie arī tagad ierosina cilvēkus uz nopietnām pārdomām. Pirms otrā pasaules kara demokratijās valdīja ilgas pēc miera. Šodien ir tas pats. Starpība ir vienīgi tā, ka tagad lielvalstis nedrīkst palikt neuzmanīgas, jo neuzmanība līdzinātos ārprātam.

Nikerbokera pēdējais brīdinājums

Ņujorkas radiofons sestdien (16. 7.) pārraidīja pēdējo populārā amerikāņu žurnālista Nikerbokera (Knickerbocker) ziņojumu, ko tas sarakstījis pirms savas nāves. Kā zināms, Nikerbokers kopā ar 13 citiem Sav. valstu žurnālistiem gāja bojā lidmašīnas katastrofā pag. otrdien pie Bombejas.

„Trešais pasaules karš šķiet nenovēršams," teikts Nikerbobokera ziņojumā, „ja Sav. valstis ar visiem savas varas līdzekļiem neuzstāsies pret komūnismu Austrumāzijā. Komūnisms tur spiežas uz priekšu tik apņēmīgi, ka Maskava jau pēc nedaudz gadiem varētu justies pietiekami stipra, lai izaicinātu Sav. valstis uz cīņu. Vienīgais gaišais punkts Tālo austrumu situācijā ir britu uzvara pār komūnismu Malajā."

Saslimis britu saimniecības ministrs sers Stefords Kripss

Londona (D). — Londonā radies pārsteigums, kad ministru prezidents Etlijs sestdien publicējis oficiālu komunikē, ka sērs Stefords Kripss saslimis ar zarnu kaiti un dosies ārstēties uz Cīrichi Šveicē. „Tiklīdz impērijas finanču ministru apspriedes būs beigušās, saimniecības ministrs Stefords Kripss dosies uz Šveici, lai dažas nedēļas ārstētos kādā Cīriches sanatorijā," teikts oficiālajā komunikē. „Kripss jau kopš vairākiem gadiem sirgst ar zarnu kaiti. Viņa stāvoklis pēdējā laikā pasliktinājies, kāpēc nepieciešama speciāla ārstēšana." Etlija paskaidrojums radījis divējādu noskaņojumu Londonā: viena daļa britu politiķu tic, ka sērs Kripss tiešam saslimis un viņam nepieciešams atvaļinājums. Citi turpretim domā, ka saimniecības ministra slimība ir diplomātiska rakstura un faktiski nozīmē, ka Kripss no valdības aizies. Sēra Steforda slimības laikā saimniecības ministrijas vadību uzņēmies Etlijs. Kripsa tuvākie līdzstrādnieki paskaidro, ka ministrs līdz septembrim domā tik tālu atspirgt, lai varētu piedalīties apspriedēs ASV ar finanču ministru Snaideru. Kripss uz Šveici izbrauca jau otrdien.

AMERIKĀŅU LAIKRAKSTS IEROSINA NOSKAIDROT KATINAS NOZIEGUMU

Jauni materiāli norāda uz īstajiem vainīgajiem

Amerikāņu laikraksts New York Herald Tribune (14. 7.) ierosina nodibināt starptautisku izmeklēšanas komisiju no tieslietu un medicīnas lietpratējiem, kas vēlreiz noskaidrotu notikumus Katinā un dotu savus atzinumus, kas īsti vainojams vairāk tūkstošu poļu virsnieku noslepkavošanā. Šī laikraksta līdzstrādnieks J. Epšteins, kas kara laikā darbojies amerikāņu izlūkošanas dienestā, sakarā ar šo ierosinājumu publicējis dažus faktus, kas līdz šim plašākai atklātībai nav bijuši zināmi.

Vācieši „atklāja" poļu virsnieku masu kapus Smoļenskas tuvumā 1943. g. pavasarī, bet toreizējās poļu trimdas valdības iestādes par saviem bez vēsts pazudušajiem virsniekiem bija interesējušās jau mazākais divi gadus. 1941. g. Sikorska Londonas valdība pēc līguma ar Maskavu par poļu armijas dibināšanu padomju territorijā. sevišķi interesējās par boļševiku aizvestajiem virsniekiem, jo Staļins bija solījies atbrīvot visus internētos poļus jaunās armijas papildināšanai. Molotovs ar Višinski uz visiem oficiāliem pieprasījumiem atbildēja, ka visi poļi atbrīvoti. Kad ģen. Sikorskis 1941. g. decembrī personīgi sastapās ar Staļinu un atklāti lūdza atbildi, kur palikuši viņa virsnieki, Kremļa valdnieks, vientiesīgo tēlodams, izteica domu, ka „tie varbūt aizbēguši uz Mandžūriju". Ģen. Andersam Staļins dažus mēnešus vēlāk tomēr atzinās, ka viņš patiešām nezinot, kur šie virsnieki palikuši. Ceturtais padomju atbildes variants bija, ka meklējamie virsnieki laikam būs krituši vāciešu rokās. Poļu iestādēm bija vienīgi izdevies konstatēt, ka virsnieki jau 1939. g. beigās bija koncentrēti trīs lielās virsnieku nometnēs.

Londonas poļu valdības toreizējais vēstnieks Maskavā Stanislavs Kots atceras, ka viņam atkal reiz kādā sarunā Kremlī, ieminoties par nozudušo virsnieku atbrīvošanu, Staļins licis sevi savienot ar NKVD un apvaicājies par šīs gūstekņu grupas likteni. Vēstnieks atbildi nav varējis dzirdēt, bet Staļins pēc sarunas ar Lubjanku domīgi nolicis klausuli un novirzījis sarunu uz citiem tematiem. Stanislavs Mikolaičiks šo epizodu tagad mēģina paskaidrot ar materiāliem, ko viņš ieguvis no citiem avotiem. Kāds krievu virsnieks, kas vēlāk kalpojis padomju vēstniecībā Londonā, viņam stāstījis, ka attiecīgais ģenerālis, kas pārzinājis gūstekņu nometnes, nav zinājis, ko īsti darīt ar poļu virsniekiem. Viņš nosūtījis pie Staļina savu adjutantu un lūdzis noteiktus norādījumus. Staļins noklausījies ziņojumu, tad uzrakstījis uz sava personīga bloknota lapas vienu pašu vārdu „likvidijirovaķ" un licis to nodot ģenerālim. Armijas vadība sapratusi, ka šāda pavēle varētu attiekties vienīgi uz NKVD un nodevusi gūstekņus tās rīcībā, kas šo viena vārda pavēli tad arī izpildījusi parastajā nozīmē. Vēlāk gan radušās aizdomas, ka Staļins varbūt arī domājis par visas šīs lietas likvidēšanu ar poļu virsnieku atbrīvošanu vai nosūtīšanu poļu virspavēlniecības rīcībā, bet tad jau bijis par vēlu. Sarunā ar vēstnieku Kotu Staļins tad atcerējies šo savu pavēli un mēģinājis izzināt kā tā izpildīta. Atbilde viņu pārliecinājusi, ka labāk par šo izpildīšanu nemaz nerunāt.

Mikolaičiks savās atmiņās vēl apraksta arī gadījumu, ka 1945. g., kad viņš jau bijis Varšavas valdības sastāvā, toreizējais valsts prokurors Savickis ierosinājis jaunu Katinas masu kapu izpētīšanu, lai galīgi pārliecinātu pasauli, ka krievu komūnisti šai noziegumā nav vainojami. Kad Mikolaičiks Savickim izteicis savas pamatotās aizdomas, ka vienīgie vainīgie tomēr sēž Maskavā un ka attiecīgie materiāli atrodas arī amerikāņu rokās, komūnistiem draudzīgais prokurors savu ierosinājumu atsaucis.

Zviedru laikrakstā Dagens Nyheter 1948. g. 13. februāra numurā aprakstīts vēl viens Varšavas valdības mēģinājums novelt vainu no Maskavas uz vāciešiem. Izrādās, ka Polijas tieslietu ministrs 1947. g. sākumā uzdevis Krakovas juristam Romanam Martini savākt materiālus, kas attaisnotu NKVD. Martini atļāva atkal atrakt kapus un nopratināt arī lieciniekus, ko viņš atrastu par vajadzīgu izsaukt.

„Jau darba sākumā Martini guva pārliecību, ka viņa izmeklēšana dos pavisam citus rezultātus nekā cerēja Varšava. Salidzinot dokumentus un liecības, Martini arvien noteiktāk pārliecinājās, ka Katinas mežā apraktie upuri nošauti 1940. gada martā, aprilī un maijā, kad šis apgabals vēl atradās pilnīgi padomju varas rīcībā. Martini izdevās identificēt arī sešus NKVD virsniekus, kas piedalījušies gūstekņu nogalināšanā: Ļevu Ribaku, Chaimu Fimbergu, Abramu Bomsoviču, Borisu Kutsovu, Ivanu Siekanovu un Osipu Lisaku. Visi tie kalpojuši NKVD Minskas štābā.

Martini noskaidroja, ka poļu virsnieki nošauti ar vācu pistolēm, kas piegādātas Pad. savienībai saskaņā ar Rapallo līgumu. Aukstā ieroču dūrieni atbilduši padomju armijas durkļu ievainojumiem. Ja vācieši būtu gribējuši apzināti uzvelt vainu krieviem, tie droši vien būtu lietojuši krievu pistoles.

Tikko Martini bija iesniedzis savu ziņojumu tieslietu ministrijai, viņu nogalināja divi komjaunatnes biedri. Slepkavas apcietināja, bet dažas dienas vēlāk tie „izbēga" no Krakovas cietuma, kas ir viena no visrūpīgāk apsargātām ieslodzījuma vietām Polijā."

„Raksturīgi, ka komūnistiem draudzīgi noskaņotais Martini visumā konstatējis to pašu, ko Hitlera valdības ieceltā izmeklēšanas komisija," tagad raksta New York Herald Tribune. „Vēl vairāk, viņam bija izdevies pat konstatēt NKVD darbinieku vārdus, kas tieši piedalījušies šīnī akcijā. Izmeklēšanas turpināšanu tagad vajadzētu uzticēt Starptautiskajam sarkanam krustam, kā to jau prasīja Londonas poļi 1943. g., un gala vārds šai lietā būtu sakāms Apvienotajām nācijām. Tas būtu vienīgi pareizais ceļš šī lielā noziegumu noskaidrošanai."

Ruta Fišere pareģo...

(Turpinājums no 1. lpp.).

grade kā kominforma sēdeklis vēlāk bija kļuvusi par briesmu perekli Ždanova-Maļenkova varmācīgam režīmam. No pilsētas, kur atradās kominforms, varēja lieliski uzturēt sakarus ar PSRS: kurjeri nāca un gāja, viņi piegādāja blakus oficiāliem ziņojumiem arī neoficiālus, no dažādām zemēm sabrauca draudzīgas delegācijas, varēja apmainīties ar informāciju, ziņas par iekšējiem notikumiem Padomju Krievijā varēja ļoti ātri izplatīt tālāk utt. Maršalam Tito bija jākrīt, lai nogrieztu krievu opozicijai visus sakarus ar viņas informācijas centru Belgradē.

Visai Eiropai tagad vēl zināms, ka nelaika Ždanova politika bija vērsta uz PSRS ekspansiju Eiropā. To tagad turpina Maļenkovs. Viņam nerūp briesmas, kādās var nonākt krievu tauta un visas Eiropas nācijas. „Sumasšedšije" (ārprātīgie) — tā daudzi lielinieki dēvē Ždanova-Maļenkova kliķes ļaudis. Viņu agresivā politika rod augošu pretestību visās komūnistu partijās. Krievu lielinieki ar NKVD aģentu palīdzību uzrauga komūnistu partijas visās zemēs un tās pilnīgi sev pakļauj. Bet viņu spiediens pamazām kļūst neciešams, jo vairāk tāpēc, ka Kremļa valdnieki blakus politiskai virskundzībai izdara arī smagu saimniecisku spiedienu. Rezultātā nacionālkomūnisms Austrumeiropas valstīs saslienas arvien vairāk pret Kremli. Tas notiek visur. Polijā no partijas izslēgts Gomulka. Viņš bija vecs cīnītājs un negribēja pieļaut, ka Ždanova-Maļenkova kliķe galīgi izposta viņa tēvzemi. Tas pats notika arī Bulgārijā un pat mazajā Albānijā. Ungārijā apcietināts bij. iekšlietu un ārlietu ministrs Rajks. Viņš bija spāņu starptautiskās brigādes veterāns un ārkārtīgi populārs Ungārijā. Bet tas bija tikai sākums. Budapeštā jau apcietināti simtiem spāņu pilsoņu kara veterānu, un sevišķi nesaudzīgi vajā tos komūnistus, kas vācu okupācijas laikā dzīvoja Ungārijā.

Bet par spīti šai brutālai apspiešanai, iekšējā cīņa komūnistu partijās tagad tikai iedegusies. Lielienieku virsprokurors Višinskis reiz teicis: „Kremļa vīrus no visām pusēm ielenc slepeni ienaidnieki, kuŗi tikai gaida brīdi, kad šaut vajā." No komūnistu partijām jau izslēgti dažādi titoisti, trockisti un „uklonisti". Tāds pat liktenis rīt piemeklēs citus un parīt — vēl citus.

Jaunas starptautiskas organizācijas elementi sāk pulcēties. Ļoti drīz mēs, varbūt, jau dzirdēsim par kādiem sensācionāliem notikumiem."

Drobnijs un Cerniks neatgriezas

Berne (F). - Šveicē, jau kopš pag. nedēļas notiek starptautisks tenisa turnīrs, kurā piedalās 15 valstis. Spēlētāju vidū atrodas arī 2 pazīstami čechu tenisisti — Drobnijs un Černiks. Sacīkšu pirmās 4 dienas pagāja bez kādiem sarežģījumiem. Bet tad pag. nedēļas beigās negaidot no Bernes ieradās kāda slēgta auto mašīna ar diplomātiskiem apzīmējumiem, no kuŗas izkāpa Čechoslovakijas sūtniecības preses un kultūras atašejs. Diplomāti uzmeklēja Drobnīju un Černiku un uzzaicināja viņus atgriezties Prāgā. Pēc ilgākām pārrunām abiem čechu tenisistiem atļāva noskatīties turnīru līdz svētdienai, aizliedzot tomēr spēlēt. Preses atašejs Štadā ieradās arī otrā dienā, bet čechu tenisisti atteicās ar viņu satikties. Preses pārstāvjiem viņi paziņoja, ka Čechoslovakijā neatgriezīsies, jo tur pat sportu saista ar politiku. Drobnijam un Černikam čechu komūnistiskā valdība aizliedza spēlēt tāpēc, ka turnīrā piedalās vācu un spāņu sportisti.

LONDONĀ JAU STREIKO 15.300 OSTAS STRĀDNIEKU

Londona (D). — Ostas strādnieku streiks Londonā joprojām turpinās. Pag. nedēļas beigās darbus atkal pārtrauca 700 strādnieku, tā kā kopīgais streikotāju skaits jau sasniedzis 15.300. Darbus turpina 9000 ostas strādnieku, kam piekomandēti 7000 karavīru, lidotāju un matrožu. Pirmdienas priekšpusdienā streika stāvokli apspriedā arī britu valdība. Pēcpusdienā darba ministrs Aizeks saņēma arodbiedrību apvienības rakstu, kurā nosodīts Londonas ostas strādnieku streiks.

Padomju savienībā vēl 2 milj. vācu gūstekņu

Londona (D). — Starptautiskā komisija Eiropas jautājumu studijām svētdien publicējusi informāciju, ka Padomju savienībā atrodas vēl 2,1 milj. vācu gūstekņu. Pēc starptautiskā sarkanā krusta ziņām, krievi sagūstījuši pavisam 3,1 milj. vāciešu. Līdz š. g. maijam atbrīvoti 960.000 gūstekņu. Par pārējiem pagaidām nav nekādu ziņu. Norakstus komisija piesūtījusi ASV, Lielbritānijai, Francijai, Apvienotajām nācijām un pāvestam, lūdzot iecelt īpašu izmeklēšanas komisiju. Šī informācija pa daļai saskan ar pašu vāciešu ziņām, pēc kurām Padomju savienībā atrodas vēl 2,7 milj. gūstekņu.

Raksta otra daļa aptver skaitļus par koncentrācijas nometnēm Austrumvācijā. No 1945. līdz 1949. gadam tur bijuši ieslodzīti pavisam 180.000 vāciešu. 90.000 viruši, 40.000 deportēti uz Padomju savienību, bet 70.000 atbrīvoti. Ziņojuma beigās uzsvērts, ka tūkstoši vācu sievu un vīru atrodas spaidu darbos urāna raktuvēs. Starptautiskās komisijas Eiropas jautājumu studijām ziņojumu parakstījis lords Vansitarts, lords Tara, aviācijas vicemaršals Benets, agrākais franču ministru prezidents Reino un Moriss Šumans.

IZBŪVĒ DEGVIELAS NOLIKTAVAS ZIEMEĻJŪRAS PIEKRASTĒ

Hamburga (F). — Welt am Sonntag ziņo, ka Padomju savienība jau tuvākā nākotnē paredzējusi izbūvēt gar visu Ziemeļjūras piekrasti lielas degvielas noliktavas, kas atradīsies Vismārā, Varnemindē, Rostokā, Štrālzundā, Grēfsvaldē, Šverinā, Gistrovā un Daminā. Priekšdarbi šai plaši iecerētai būves programmai jau veikti. Informētas aprindas domā, ka Padomju savienība grib nodrošināt degvielas tām savām zemūdenēm, kas stacionētas Ziemeļjūras ostās.

Cīņa pāvesta un Maskavas starpā...

(Turp. no 1. lpp.)

teicies, ka pavēsta dekrēts nozīmē kara pieteikumu.

Itaļu kristīgo demokratu laikraksta Il Popolo pārstāvim kāds augsts Vatikāna garidznieks izteicies, ka visas pasaules katoļi iedalāmi 3 katēgorijās: 1) kominforma valstīs dzīvojošie, kas spiesti vai nu iestātīties komūnistu partijā vai atbalstīt to, lai nezaudētu savas dzīvības, 2) katoļi, kas saimniecisku apsvērumu dēļ saistījušies ar komūnistiem un 3) īstie komūnisti un viņu mācības aktīvie atbalstītāji. Pret pirmo grupu pāvests neattiecina savu lēmumu, otrai būs liegti Svētie sakramenti, bet trešo izslēgs no baznīcas. Rietumu demokratiju politiķi domā, ka tie komūnisti, kurus ekskomūnicēs, varētu mēģināt radīt savu katoļu baznīcu, kas nostātos opozicijā pret Romu un pāvestu.

Pāvesta lēmumam lielu ievērību veltī arī prese. Washington Star raksta, ka Vatikāna dekrēts pauž drosmes pilnu nostāju pret komūnisma doktrīnām. Īstenībā pāvestam citas izejas nebija, jo komūnisti vēlas iznīcināt katoļu baznīcu. Washington Post konstatē, ka cīņa baznīcas un Maskavas starpā notiek uz dzīvību un nāvi. Baltimore Sun atzīst, ka visa pasaule ir vienis prātis par draudīgām komūnisma briesmām. Tagad katoļu baznīca metusi svaros visu savu milzīgo morālisko varu, un tai jūt līdzi pat sociālisti. Britu prese, sevišķi Yorkshire Post, atzīst, ka cīņa baznīcas un komūnisma starpā ir labākais pierādījums Eiropas ilgām pēc neatkarības. Notikumi Čechoslovakijā liecina, ka arī tautas aiz dzelzs priekškara mostas no sava letargiskā miega.

Kā beigsies cīņa baznīcas un komūnistu starpā Čechoslovakijā, to pagaidām nevar skaidri paredzēt. Katrā ziņā, katoļu augstākie garīdznieki te parādījuši lielu drosmi, ko nevarējuši salauzt ne valdības, ne policijas draudi. Svētdien no jauna Prāgas Sv. Vita katedrālē un daudzās citās Čechoslovakijas baznīcās nolasīts bīskapu raksts, kurā tie apliecina savu lojālitāti Dr. Beranam un Romai. Bīskapi atsauc komūnistu apgalvojumus, ka katoļu akcijai būtu pieslēgusies lielākā garīdznieku daļa. Arī no tiem mācītājiem, kas bija spiesti pievienoties šai komūnistu radītajai organizācijai, paraksti izspiesti ar draudu un varas palīdzību. „Ja būs vajadzīgs, mēs cietīsim kopā ar savu archibīskapu," teikts rakstā. Beigās bīskapi apellē pie valdības, atsaukdamies uz ticības brīvību, kas garantēta satversmē. Bīskapa deklarācija jo sevišķi nepatīkama ir čechu tieslietu ministram, kas tikai priekš 2 dienām apgalvoja, ka katoļu akcijā iestājies viss lielais garīdznieku vairākums.

Pa to laiku valdība izdevusi likumu, ka katoļu baznīca ar visiem tās īpašumiem pilnīgi pakļauta valstij. Nevienu garīdznieku nedrīkst nedz paaugstināt, nedz pārcelt bez valdības iepriekšējas atļaujas. Tieslietu ministrs Cepicka nacionālās frontes sapulcē, kurā piedalījās arī visi valdības pārstāvji, apzīmēja katoļu baznīcas izturēšanos par nodevīgu. Pēc viņa runāja arī ministru prezidents Zapotockis, deklarēdams, ka Prāgas archibīskaps „draud sevi izslēgt no tautas kopības kā nodevējs", ja viņš savu izturēšanos nemainīs.

Kāds čechu žurnālists, kas izbēdzis no Prāgas, zināja stāstīt, ka archibīskapu Beranu pirms neilga laika apmeklējis tieslietu ministrs Cepicka. Ministrs darījis Beranu uzmanīgu, par sekām, kādas varētu radīt viņa opozicija pret valdību. Archibīskaps pasmaidījis, piegājis pie skapja un izņēmis no tā tērpu, ko valkājis, būdams koncentrācijas nometnē Dachavā. „Vai man tas tūliņ jāuzģērbj?" ironiski jautājis drosmīgais garidznieks. Cepicka neteicis ne vārda un žigli izmanījies pa durvīm.

Uzsprādzis gaisā Zigfrīda līnijas bunkurs

Naktī uz sestdienu uzsprādzis gaisā kādreizējās Zigfrīda līnijas bunkurs franču joslas Primas ciemata robežās, kurā glabājušās 600 to ekrazita Hitlera „rietumvaļņa" spridzināšanai. Pilnīgi sagrauti 76 nami, no 2800 ciemata iedzivotājiem bez pajumtes palikuši 1000, pa daļai smagi ievainotas ap 100 personu, bet nonāvēti 20. Pagājušā kara laikā bunkurs palicis neizlietots, bet tagad franči viņā bija iekārtojuši municijas noliktavu. Kad no bunkura ieejas sāka plūst dūmi, ciemata iedzīvotāji panikā atstāja savus namus. Speciālisti noskaidrojuši, ka gaisā uzlidojuši 250.000 kubikmetri zemes un akmeņu. Vēl vairākas stundas pēc sprādziena trīs kilometru attālumā gaiss bija pilns smacējošu dūmu.

GAISA TILTU SAŠAURINA

Londona (F). — ASV un Lielbritānija pašreiz apspriež priekšlikumu samazināt gaisa apgādi Berlīnei. Paredzēts, ka gaisa tilts kļūs „šaurāks" par 2/3. Informētas aprindas norāda, ka Berlīnē pārtikas un ogļu rezerves pietiekamas 3 mēnešiem. Kopš blokādes sākuma amerikāņi un angļi berlīniešiem piegādājuši vairāk nekā 5 milj. to kravas. Britu aviācija paskaidro, ka turpmāk katram lidotājam vajadzēs piedalīties 14 dienu ilgajos „manevros" uz Berlīni.